

CONSEIL DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

SESSION ORDINAIRE 1997-1998

19 NOVEMBRE 1997

PROJET D'ORDONNANCE

relative à la coordination
des chantiers en voie publique en
Région de Bruxelles-Capitale

Exposé des motifs

Le présent projet d'ordonnance entend tracer le cadre légal permettant d'assurer la coordination des chantiers en Région de Bruxelles-Capitale.

Cette initiative part d'un constat: le nombre de ces chantiers n'a eu cesse d'augmenter au cours de ces dernières années, et ce sans que ne se soit développé un souci permanent de les gérer rationnellement.

Comment, en effet, à titre d'exemple, imposer aux riverains et aux usagers d'une voie publique l'ouverture et la fermeture d'un trottoir pour la pose de câbles, si, peu de temps après, le même trottoir est réouvert pour la réfection de canalisations?

La tâche est d'importance, si l'on sait, par exemple, qu'une entreprise publique autonome telle que BELGACOM, l'un des opérateurs les plus actifs en la matière, gère actuellement environ la moitié des quarante mille chantiers annuellement exécutés sur le territoire régional. L'ampleur de cette tâche ne cessera de croître dans les prochaines années, si l'on sait que la nécessité de réparer et d'améliorer les voies publiques ainsi que d'entretenir, d'améliorer et d'étendre les divers réseaux (gaz, électricité, eau, téléphone, autres moyens de communication...) rendront inévitable une surmultiplication du nombre de chantiers.

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE RAAD

GEWONE ZITTING 1997-1998

19 NOVEMBER 1997

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

betreffende de coördinatie
van de werken op de openbare weg in het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Memorie van toelichting

Dit ontwerp van ordonnantie beoogt de afbakening van het wettelijk kader dat de coördinatie van de werken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet mogelijk maken.

Dit initiatief vertrekt van de vaststelling dat de jongste jaren het aantal werken voortdurend is gestegen, zonder dat permanent gestreefd werd naar een rationeel beheer ervan.

Hoe kan men, bijvoorbeeld, de aanwonenden en de gebruikers van een openbare weg immers blijven confronteren met het feit dat het voetpad wordt opgebroken om er kabels te leggen en dan nadien weer wordt aangelegd, als korte tijd later hetzelfde voetpad opnieuw wordt opengesteld voor de herstelling van leidingen?

De taak is omvangrijk, als men weet dat, bijvoorbeeld, een autonoom bedrijf van publiek recht als BELGACOM, één van de meest actieve ondernemers op dat gebied, momenteel ongeveer de helft van de veertigduizend werken beheert die jaarlijks op het grondgebied van het Gewest worden uitgevoerd. De omvang van die taak zal de komende jaren blijven toenemen omdat het aantal werken, onvermijdelijk, zal blijven stijgen, daar het nu eenmaal nodig is de openbare wegen te herstellen, in te richten en de diverse netten (gas, elektriciteit, water, telefoon, andere communicatiemiddelen, ...) te onderhouden, te verbeteren en uit te breiden.

La coordination de ces chantiers dans le temps et dans l'espace s'avère donc indispensable afin de juguler cet accroissement anarchique. Elle constitue, également, une étape particulièrement propice permettant d'assurer, d'un même mouvement, la salubrité et la sécurité des chantiers et d'analyser les répercussions de ceux-ci sur la mobilité générale. Ceux-ci font, trop souvent, l'objet de vives critiques de la part des usagers et des gestionnaires des voies publiques. Ces doléances concernent essentiellement les entraves à la mobilité générale, l'aspect des installations de chantiers et les nuisances qui en résultent. Les quartiers commerçants sont, en outre, particulièrement touchés par ces nuisances qui ne favorisent certes pas leurs activités.

S'il est exact que les entreprises de travaux publics rencontrent de plus en plus de difficultés pour accomplir correctement leurs missions en voie publique en milieu urbain, elles n'en demeurent pas moins attentives à ces réclamations qui, à terme, ternissent leur image de marque.

Le présent projet comporte donc un volet consacré à la salubrité des chantiers, cette qualité allant de paire avec une nécessaire coordination. En effet, comment atteindre pleinement l'objectif du "chantier propre", sans s'assurer que les occasions d'ouvrir, puis de refermer la voie publique seront limitées au strict nécessaire?

Au-delà des mesures de coordination, c'est également un "code de bonne pratique" qu'il convenait de couler en force de loi en l'assortissant de mesures contraignantes. Ce code existait déjà. Les communes et les impétrants y avaient adhéré. Il fallait, cependant, en renforcer la portée, notamment afin d'assortir la violation des obligations contenues dans ce code de sanctions et de prévoir un mécanisme de cautionnement de nature à en garantir le respect.

Les deux volets de l'ordonnance - coordination/mobilité et salubrité - méritent qu'on les examine par le détail.

1. LA COORDINATION DES CHANTIERS

1.1. Les objectifs poursuivis

Dès l'entrée en vigueur de l'ordonnance, plus aucun travail ne pourra, sauf disposition transitoire ou dérogatoire (1), être exécuté en voie publique sans une coordination

(1) L'ordonnance n'a cependant pas pour objectif de couvrir l'ensemble des chantiers et l'ensemble des voiries, raison pour laquelle sont exclus de son champ d'application les travaux d'installation ou d'entretien de raccordements de riverains aux réseaux et les autres travaux de minime importance dont le Gouvernement arrêtera la liste.

De coördinatie van die werken in tijd en ruimte blijkt dus noodzakelijk te zijn om aan die ordeloze toename een eind te maken. Zij is ook bijzonder geschikt om, tegelijk, te zorgen voor de gezondheid en de veiligheid van de bouwplaatsen en om de gevolgen van de werken voor de algemene mobiliteit te onderzoeken. Die zijn, al te vaak, het onderwerp van felle kritiek van de weggebruikers en de beheerders van de openbare wegen. De klachten hebben hoofdzakelijk betrekking op de belemmeringen van de algemene mobiliteit, het aanzicht van de installaties op de bouwplaats en de hinder die daarvan het gevolg is. Bovendien zijn het vooral de handelswijken die worden getroffen door de hinder, die zeker niet bevorderlijk is voor hun activiteiten.

Weliswaar, krijgen de aannemersbedrijven van openbare werken het steeds moeilijker om hun taken op de openbare wegen in één stedelijk milieu te vervullen zoals het behoort, maar zij blijven toch evenveel aandacht schenken aan de klachten die, op termijn, hun reputatie aantasten.

Dit ontwerp omvat, bijgevolg, een luik gewijd aan de gezondheid van de bouwplaatsen, aangezien voor die kwaliteit een coördinatie noodzakelijk is. Immers, hoe kan het doel van het "verzorgde werk" helemaal bereikt worden, zonder ervoor te zorgen dat de gelegenheden om de openbare weg op te breken en weer dicht te gooien tot het strikt noodzakelijke worden beperkt?

Naast de coördinatiemaatregelen diende ook een "praktische leidraad" kracht van wet te krijgen door er dwingende maatregelen aan te koppelen. Die leidraad bestond al. De gemeenten en de concessiehouders hadden zich daarbij aangesloten. Maar de draagwijdte ervan diende te worden uitgebreid, inzonderheid door sancties te koppelen aan de schending van de verplichtingen die de leidraad omvat en door een mechanisme van borgtocht in te voeren om de inachtneming ervan te waarborgen.

De twee luiken van de ordonnantie - coördinatie/mobiliteit en gezondheid - verdienen in detail te worden onderzocht.

1. DE COÖRDINATIE VAN DE WERKEN

1.1. De doeleinden

Zodra de ordonnantie is in werking getreden, zal op de openbare weg, behoudens overgangs- of afwijkende bepaling (1), geen enkel werk meer mogen worden uitgevoerd

(1) Het is, evenwel, niet het doel dat de ordonnantie van toepassing zou zijn op al de werken en al de wegen. Om die reden zijn de werken voor het leggen en onderhouden van aansluitingen van aanwoners op de netten, alsmede de andere werken van geringere omvang, waarvan de Regering de lijst zal opmaken, uit het toepassingsgebied van de ordonnantie gesloten.

préalable dans le temps et l'espace, une autorisation préalable et une analyse de son impact sur la mobilité.

Cette coordination étant réalisée, aucun nouveau travail ne pourra être entamé, sauf exception, dans les deux années qui suivent la fin des travaux ayant fait l'objet d'une coordination. Il faudra donc que ces travaux soient conçus et réalisés afin de limiter au maximum les réouvertures ultérieures de la voie publique en cas de travaux de même nature ou d'aménagements à apporter à l'installation.

L'ensemble des travaux ainsi visés par l'ordonnance seront soumis à coordination, quel que soit l'impétrant. Aucune différence ne sera faite selon que ce dernier est opérateur privé (qu'il s'agisse ou non de sociétés exploitant des réseaux) ou public (on songe, dans ce cas, notamment, à la Région de Bruxelles-Capitale et aux communes qui font partie de son territoire, ainsi qu'à des intercommunales ou entreprises publiques autonomes).

1.2. Les missions de la Commission de coordination

Dans ce contexte, la Commission de coordination, créée par l'ordonnance, sera amenée à jouer un rôle important, sinon un rôle central. Elle aura, en effet, pour mission de coordonner, dans le temps et l'espace, les travaux à réaliser en voie publique. Cette mission se traduira par l'exercice d'une compétence d'avis à donner sur les demandes d'autorisation de faire procéder à des travaux en voie publique avec le souci d'en analyser les répercussions sur la mobilité générale.

La Commission devra assurer l'intégration dans une banque de données centralisées des programmations de travaux dès leur établissement par les gestionnaires de voie publique et les impétrants. Elle devra également assurer un archivage des données relatives à l'occupation du sol et du sous-sol de la Région et constituer, à partir des données qui lui seront fournies par les impétrants, un cadastre documentaire du sous-sol, au fur et à mesure de l'enregistrement des réseaux.

1.3. La composition de la Commission de coordination

La composition de la Commission a été conçue afin de regrouper, avec voie délibérative, et de manière pondérée, des représentants du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et des communes de son territoire. Elle

zonder voorafgaande coördinatie in tijd en ruimte, een voorafgaande vergunning en een onderzoek van de weer- slag ervan op de mobiliteit.

Eens die coördinatie is tot stand gebracht, zal behoudens uitzondering geen enkel nieuw werk mogen worden aan- gevat binnen de twee jaar na het einde van de werken die werden gecoördineerd. Die werken zullen, bijgevolg, zoda- nig moeten worden ontworpen en uitgevoerd dat het opbre- ken van de openbare weg, voor latere werken van dezelfde aard of voor aanpassingen aan de installatie, maximaal wordt beperkt.

Al de door de ordonnantie bedoelde werken zullen dus aan een coördinatie onderworpen worden, wie ook de concessiehouder moge zijn. Er zal geen enkel onderscheid worden gemaakt al naar gelang deze laatste een privé- ondernemer (ongeacht of het al dan niet gaat om exploita- tiemaatschappijen van de netten) dan wel een openbare uit- voerder is (in dat geval wordt, inzonderheid, gedacht aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en aan de gemeenten die deel uitmaken van zijn grondgebied, alsmede aan de intercommunale verenigingen of de autonome overheids- bedrijven).

1.2. De taken van de Coördinatiecommissie

In die context zal de door de ordonnantie opgerichte Coördinatiecommissie een belangrijke, zelfs centrale rol dienen te spelen. Immers, het zal haar taak zijn de op de openbare weg uit te voeren werken in tijd en ruimte te coör- dineren. Die taak zal bestaan in de uitoefening van een adviesbevoegdheid nopens de vergunningsaanvragen om de werken op de openbare weg te laten uitvoeren, waarbij de gevolgen van de werken voor de algemene mobiliteit worden onderzocht.

De Commissie zal ervoor moeten zorgen dat de plan- ningen van de werken in een gecentraliseerde databank worden opgenomen van zodra zij door de beheerders van de openbare weg en de concessiehouders zijn opgesteld. Zij zal ook moeten instaan voor het aanleggen van een centraal archief van de gegevens betreffende de bezitneming van de grond en de ondergrond van het Gewest en voor het opma- ken, op basis van de gegevens die haar door de concessie- houders zullen worden medegedeeld, van een documentair kadaster van de ondergrond, naar gelang de netten worden geregistreerd.

1.3. De samenstelling van de Coördinatiecommissie

De samenstelling van de Coördinatiecommissie werd opgevat ten einde vertegenwoordigers van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de gemeenten op het grondgebied van het Gewest met beslissende stem en op

comprend, également, avec voix consultative cette fois, des représentants du Conseil des Services publics, et des Ministres ayant l'Aménagement du Territoire et l'Environnement dans leurs attributions.

Ce mode de composition pondérée permettra à la Commission d'assurer une gestion équilibrée de la coordination des chantiers, en conciliant les intérêts des deux gestionnaires de voie publique présents sur le territoire de la Région, à savoir la Région elle-même et les communes.

Dans cette perspective, la Commission se présentera comme le lieu par excellence de concertation entre les différents gestionnaires de voies publiques. Si, en effet, certains problèmes de coordination peuvent trouver une solution au niveau strictement local, beaucoup d'autres comprennent une dimension qui transcende largement le niveau communal, dès lors qu'ils ont des répercussions sur la problématique de la mobilité régionale. On pourrait citer, pêle-mêle, les chantiers situés à cheval sur le territoire de plusieurs communes, les chantiers ayant des implications sur des voiries régionales,...

Chaque gestionnaire de voie publique peut, en ce qui le concerne, également créer une commission locale de coordination, mais ceci ne relève plus de la compétence régionale.

En outre, l'ordonnance a été élaborée en partant du constat que les efforts de coordination ne sont pas menés avec la même intensité par chaque gestionnaire de voirie. L'intervention obligée de la Commission sera donc de nature à assurer une certaine homogénéité dans les diverses politiques menées par ces gestionnaires.

Cette intervention n'a toutefois pas pour ambition de supprimer les mécanismes existants et de mettre à mal leur efficacité. Au contraire, il s'agit de garantir une procédure de coordination minimale. Le projet d'ordonnance n'a donc pas pour objet d'interdire la mise en oeuvre d'autres procédures, plus détaillées ou qui anticiperaient plus rapidement ou de manière plus globale les demandes des impétrants.

1.4. La procédure de coordination

L'ordonnance opère, à l'occasion de l'examen de la demande d'autorisation, un lien entre, d'une part, la coordination et, d'autre part, l'obtention de l'autorisation de réaliser les travaux en voie publique. La procédure est ainsi organisée qu'elle fait du passage par la Commission de coordination une étape obligée. En effet, avant même de pouvoir statuer sur les demandes introduites auprès de chaque gestionnaire de voie publique, ce dernier aura dû recueillir l'avis de la Commission. Il s'agit là d'une formalité substantielle qui, si elle n'était pas respectée, entraîne-

evenwichtige wijze te groeperen. Zij omvat ook, met raadgevende stem, vertegenwoordigers van de Raad van Nutsbedrijven en van de Ministers tot wiens bevoegdheden de Ruimtelijke Ordening en het Leefmilieu behoren.

Deze wijze van afgewogen samenstelling zal de Commissie in staat stellen te zorgen voor een evenwichtig beheer van de coördinatie van de werken, door de belangen van de twee op het grondgebied van het Gewest aanwezige beheerders van de openbare wegen, namelijk het Gewest zelf en de gemeenten, met elkaar in overeenstemming te brengen.

In dat perspectief zal de Commissie zich voorstellen als de plaats bij uitstek voor overleg tussen de verschillende beheerders van de openbare wegen. Immers, sommige coördinatieproblemen kunnen, weliswaar, worden opgelost op strikt lokaal vlak, maar heel wat andere hebben een dimensie die het gemeentelijk vlak ruim overschrijdt, vanaf het moment dat zij gevolgen hebben voor het probleem van de gewestelijke mobiliteit. Voorbeelden daarvan zijn, door elkaar genoemd, de werken die zich gedeeltelijk uitstrekken over het grondgebied van verschillende gemeenten, de werken die gevolgen hebben voor gewestelijke wegen, ...

Elke beheerder van de openbare weg kan ook een plaatselijke coördinatiecommissie oprichten, maar deze behoort niet tot de bevoegdheid van het Gewest.

Bovendien werd de ordonnantie uitgewerkt op grond van de vaststelling dat al de wegbeheerders niet even intensief inspanningen leveren voor de coördinatie. De verplichte interventie van de Commissie zal, bijgevolg, instaan voor een zekere homogeniteit van het verschillend beleid dat door die beheerders wordt gevoerd.

Die interventie beoogt, evenwel, niet de bestaande mechanismen af te schaffen en hun doeltreffendheid te schaden. Integendeel, het komt erop aan een minimale coördinatieprocedure te waarborgen. Het ontwerp van ordonnantie heeft dus niet tot doel de toepassing te verbieden van andere procedures die gedetailleerder zijn of die sneller, of globaler zouden inspelen op de aanvragen van de concessiehouders.

1.4. De coördinatieprocedure

Naar aanleiding van het onderzoek van de vergunningsaanvraag legt de ordonnantie een verband tussen, enerzijds, de coördinatie en, anderzijds, het verkrijgen van de vergunning om de werken op de openbare weg uit te voeren. De procedure is op zodanige wijze georganiseerd dat zij ertoe verplicht een beroep te doen op de Coördinatiecommissie. Immers, alvorens een beslissing kan genomen worden over de bij elke beheerder van de openbare weg ingediende aanvragen, zal deze laatste het advies van de Commissie moeten hebben ingewonnen. Dit is een wezen-

rait la nullité de l'autorisation délivrée ultérieurement. Cependant, afin de ne pas porter atteinte au principe d'autonomie du gestionnaire de voirie, il a été décidé de ne pas faire de cet avis un "avis conforme". C'est donc au gestionnaire de voirie et à lui seul qu'il incombera de prendre la responsabilité de la délivrance éventuelle de l'autorisation, en suivant ou en s'écartant, au besoin, de l'avis préalablement donné par la Commission de coordination.

La Commission ne sera amenée à donner son avis que dans le cadre des travaux visés par l'ordonnance, et donc à l'exception des travaux qualifiés de "minime importance", ceux-ci étant dispensés de la procédure de coordination par l'arrêté d'exécution de l'ordonnance. La liste de ces travaux, établie en fonction du nombre et de l'importance des différents types de chantiers en voie publique en Région de Bruxelles-Capitale, devra permettre à la Commission d'échapper au risque d'engorgement, lequel nuirait à l'efficacité de ses travaux.

Les sanctions en cas de non-observation des procédures de coordination préalable permettront d'en assurer l'efficacité. Elles consisteront en l'impossibilité de faire procéder aux travaux et, subsidiairement, en des amendes administratives (leur produit étant destiné à financer, au moins partiellement, la tenue du cadastre). Une contrainte pourra être délivrée pour le recouvrement de leur montant.

2. LA SALUBRITÉ DES CHANTIERS

2.1. Les objectifs poursuivis

Le texte de l'ordonnance comprend un volet consacré à la tenue des chantiers. L'objectif n'est pas de remplacer le permis d'environnement relatif aux chantiers ou de supplanter les dispositions du règlement régional d'urbanisme consacrées aux nuisances liées à l'exécution de travaux et conditions d'exploitation des chantiers (titre III du R.R.U.).

Les dispositions du projet d'ordonnance ont été précisément conçues afin de ne pas entrer en contradiction avec celles des polices administratives de l'urbanisme et de l'environnement.

Toutefois, cette nécessaire prise en considération de l'ordonnancement juridique existant ne pouvait conduire les auteurs du présent projet à renoncer à l'imposition de standards de qualité dans la tenue des chantiers. Partant des règles figurant déjà dans le "Code de bonne pratique pour

liik belangrijke formaliteit die, indien zij niet wordt in acht genomen, de nietigheid zou tot gevolg hebben van de vergunning welke later wordt afgegeven. Evenwel, ten einde geen afbreuk te doen aan het principe van de autonomie van de wegbeheerder, werd beslist om van dit advies geen "eensluitende advies" te maken. Het is dan ook de taak van de wegbeheerder, en van hem alleen, de verantwoordelijkheid te nemen voor de eventuele afgifte van de vergunning, door het vooraf gegeven advies van de Coördinatie-commissie te volgen of er, zo nodig, van af te wijken.

De Commissie zal haar advies enkel moeten geven in het kader van de door de ordonnantie bedoelde werken, en dus met uitzondering van de zogenaamde werken "van geringe omvang", aangezien die door het uitvoeringsbesluit van de ordonnantie van de coördinatieprocedure worden vrijgesteld. De lijst van die werken, opgemaakt op grond van het aantal en de omvang van de verschillende types van werken op de openbare weg in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zal de Commissie moeten toelaten te ontsnappen aan het gevaar door dossiers te worden overspoeld, waardoor de doeltreffendheid van haar werk zou worden geschaad.

Ingeval de procedures van voorafgaande coördinatie niet worden in acht genomen, moeten de sancties ervoor zorgen dat zij werkelijk worden toegepast. Zij bestaan in de onmogelijkheid om de werken te laten uitvoeren en, subsidiair, in administratieve boetes (met dien verstande dat de opbrengst ervan, althans gedeeltelijk, bestemd is voor het bijhouden van het kadaster). Voor de inning ervan zal een dwangbevel kunnen worden uitgevaardigd

2. DE GEZONDHEID VAN DE BOUWPLAATSEN

2.1. De doeleinden

De tekst van de ordonnantie bevat een luik dat gewijd is aan het in goede staat houden van de bouwplaatsen. Het doel ervan is niet de milieuvergunning betreffende de bouwplaatsen te vervangen of de bepalingen te verdringen van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening over de hinder bij uitvoering van werken en over de uitbatingvoorwaarden van de bouwplaatsen (titel III van de G.S.V.).

De bepalingen van het ontwerp van ordonnantie werden precies op zodanige wijze opgesteld dat zij niet in tegenspraak komen met die van de administratieve politie van de stedenbouw en de ruimtelijke ordening.

Het noodzakelijk in aanmerking nemen van de bestaande juridische ordonnantie kon de auteurs van de onderhavige ordonnantie er, evenwel, niet toe brengen ervan af te zien kwaliteitsnormen op te leggen voor het onderhouden van de bouwplaatsen. De auteurs van het ontwerp zijn uitgegaan

le placement des conduites d'utilité publique", les auteurs du projet ont entendu leur conférer un statut légal, qui en renforcera l'autorité et la portée contraignante.

Après coordination, le gestionnaire de la voie publique pourra délivrer l'autorisation d'ouvrir le chantier et de commencer les travaux.

2.2. Les obligations relatives à la tenue de chantiers

L'autorisation d'entamer le chantier devra préciser, tout d'abord, son étendue et les conditions dans lesquelles il pourra être mené à bien. Dans un souci d'assurer une certaine homogénéité dans les conditions imposées aux impétrants, le texte en projet énumère neuf règles générales de bonne tenue du chantier. Il s'agit de conditions minimales, qui peuvent, bien entendu, être complétées par le gestionnaire de la voie publique lorsque les circonstances l'imposent. Cependant, ces conditions complémentaires devront nécessairement s'inscrire dans le droit fil des objectifs tracés par l'ordonnance.

2.3. Le cautionnement

L'impétrant devra déposer un cautionnement sur un compte ouvert par le gestionnaire de la voie publique auprès de la Caisse des dépôts et consignations.

Le dépôt du cautionnement constitue une condition sine qua non mise à l'entame des travaux.

2.4. Les états des lieux et la remise en état

Le mécanisme de l'autorisation est renforcé par un système de double état des lieux. En effet, le but poursuivi par le législateur en imposant le cautionnement préalable est de permettre au gestionnaire de la voie publique de disposer d'une garantie financière de bonne fin du chantier. En cas de défaillance de l'impétrant, le gestionnaire doit, en effet, pouvoir puiser dans le cautionnement les moyens financiers permettant de faire réaliser d'office, et aux frais de l'impétrant, les travaux d'achèvement nécessaires à une remise des lieux dans leur état premier.

La détermination de la nature de ces travaux implique un état des lieux avant et après chantier. Les modalités de réalisation de ces états des lieux devront être définies dans un arrêté d'exécution dont le contenu sera guidé par le souci d'assurer une grande souplesse dans la réalisation de ces

van de regels die reeds bepaald zijn in de "praktische leidraad voor het plaatsen van nutsleidingen" en hebben daaraan een wettelijk statuut willen geven, dat het gezag en de dwingende draagwijdte ervan zal versterken.

Na coördinatie zal de beheerder van de openbare weg de vergunning kunnen afleveren om de bouwplaats te openen en de werken aan te vatten.

2.2. De verplichtingen betreffende het onderhouden van de bouwplaatsen

De vergunning om de werken aan te vatten, moet in de eerste plaats de uitgestrektheid ervan bepalen, alsmede de voorwaarden waaronder zij tot een goed einde kunnen worden gebracht. In een streven naar een grotere homogeniteit van de aan de concessiehouders opgelegde voorwaarden, worden in de tekst van het ontwerp negen algemene regels opgesomd om de bouwplaats in goede staat te houden. Het gaat om minimumvoorwaarden die, natuurlijk, door de beheerder van de openbare weg kunnen worden aangevuld wanneer de omstandigheden daartoe verplichten. Die aanvullende voorwaarden moeten, evenwel, absoluut in de lijn liggen van de in de ordonnantie bepaalde doeleinden.

2.3. De borgtocht

De concessiehouder zal een borgtocht moeten storten op een door de beheerder van de openbare weg geopende rekening bij de Deposito- en Consignatiekas.

Het stellen van de borgtocht is een voorwaarde sine qua non voor de aanvatting van de werken.

2.4. De plaatsbeschrijvingen en de herstelling

Het mechanisme van de vergunning wordt versterkt door een systeem van tweevoudige plaatsbeschrijving. Immers, het doel dat de wetgever nastreeft door een voorafgaande borgtocht op te leggen, is de beheerder van de openbare weg te laten beschikken over een financiële waarborg van goede afloop van de werken. Wanneer de concessiehouder in gebreke blijft, moet de beheerder uit de borgtocht de financiële middelen kunnen putten om, ambtshalve en op kosten van de concessiehouder, de noodzakelijke voltooiingswerken te doen uitvoeren, of de werken om de plaats in haar oorspronkelijke staat te herstellen.

Het bepalen van de aard van die werken impliceert een plaatsbeschrijving vóór en na de werken. De uitvoeringsmodaliteiten van die plaatsbeschrijvingen zullen moeten worden vastgelegd in een uitvoeringsbesluit waarvan de inhoud moet ingegeven zijn door het streven naar een gro-

formalités. Ainsi, par exemple, on pourrait songer à une présomption de bon état des lieux avant chantier, sauf désaccord entre parties, auquel cas un état des lieux serait réalisé.

Le projet d'ordonnance contient certains principes généraux de remise en état, et ce, encore une fois, afin d'assurer des standards de qualité.

Enfin, l'achèvement du chantier impliquera un nouvel état des lieux, après travaux. C'est en fonction des constatations opérées à ce moment que le gestionnaire pourra décider de libérer la caution ou, au contraire, de faire appel à celle-ci.

Par la double obligation de coordination et de bonne exécution du chantier, le législateur entend ainsi promouvoir, de manière effective et durable, la salubrité et par répercussion la fluidité des voies publiques en Région de Bruxelles-Capitale. Il s'agit, sans nul doute, d'une tâche de grande ampleur, raison pour laquelle l'ordonnance concernera, essentiellement, les grands chantiers et ceux qui, par leur spécificité, engendreront des nuisances importantes sur le territoire régional.

tere soepelheid in de verwezenlijking van die formaliteiten. Zo zou men, bijvoorbeeld, kunnen denken aan een vermoeden van goede staat van de bouwplaats vóór de werken, behalve wanneer de partijen het daarover oneens zijn ; in dat geval zou een plaatsbeschrijving worden opgemaakt.

Het ontwerp van ordonnantie bevat bepaalde algemene principes over de herstelling en dit, nogmaals, om in kwaliteitsnormen te voorzien.

De voltooiing van de werken heeft tot gevolg dat, na de uitvoering, een nieuwe plaatsbeschrijving moet worden opgemaakt. Het is op basis van de vaststellingen welke op dat ogenblik gedaan worden dat de beheerder zal moeten beslissen of hij de borgtocht vrijgeeft of, integendeel, er een beroep op doet.

Door de dubbele verplichting van coördinatie en goede uitvoering van de werken wil de wetgever de gezondheid en bijgevolg het vlot verkeer op de openbare wegen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, op doeltreffende en duurzame wijze bevorderen. Dit is, ongetwijfeld, een omvangrijke taak, reden waarom de ordonnantie hoofdzakelijk zal betrekking hebben op de grote werken en op de werken die, door hun specifieke aard, grote hinder zullen teweegbrengen op het gewestelijk grondgebied.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

Cet article est inséré conformément à l'article 8 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises.

Article 2

Les définitions des termes les plus souvent utilisés par l'avant-projet d'ordonnance et qui nécessitent un éclaircissement particulier sont rassemblées à l'article 2.

Ces définitions traduisent, pour certaines d'entre elles, le double souci qui caractérise le projet, à savoir préserver l'autonomie du gestionnaire de la voie publique et traiter de manière uniforme l'ensemble des impétrants. Comment ces objectifs sont-ils traduits en termes de définitions ?

La notion " d'impétrant " est comprise de manière large : il s'agit des utilisateurs du sol ou du sous-sol de la voie publique, quels qu'ils soient ; les gestionnaires de voies publiques sont donc inclus dans cette énumération, de même que tous types de personnes morales de droit public ou de droit privé. Il doit être rappelé que le texte ne voit pas son champ d'application " ratione personae " limité aux seuls gestionnaires de réseaux.

La notion de " gestionnaire de la voie publique " est tout aussi centrale que celle d'impétrant. Le texte en avant-projet a été conçu afin de respecter l'autonomie, non du titulaire du domaine public, mais du pouvoir public qui en assure la gestion. Ainsi, les autorisations d'ouverture de chantiers relatives à des travaux sur les voies publiques relevant du domaine public communal, mais dont la gestion est assurée par la Région, seront délivrées par celle-ci. Pratiquement, il n'existe, sur le territoire régional, que deux types de gestionnaires. Il s'agit, soit de la Région soit d'une commune.

Enfin, soucieux d'avoir une portée suffisamment large, l'avant-projet définit sa sphère géographique d'application en prenant pour référence, non la voirie elle-même, mais en débordant celle-ci, tout l'espace compris entre les alignements, ce qui englobe, notamment, les trottoirs.

Article 3

Cette disposition constitue la véritable pierre d'angle de l'édifice de l'avant-projet d'ordonnance. Elle contient le principe fondateur de l'avant-projet. Il s'agit d'affirmer le

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel is ingevoegd overeenkomstig artikel 8 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen.

Artikel 2.

De definities van de termen die in het voorontwerp van ordonnantie het meest worden gebruikt en die een bijzondere verduidelijking vergen, zijn in artikel 2 verzameld.

Die definities vertolken, voor sommige onder hen, het dubbele streven dat het ontwerp kenmerkt, namelijk de bescherming van de autonomie van de beheerder van de openbare weg en de eenvormige behandeling van al de concessiehouders. Hoe komen die doelstellingen in de definities tot uiting ?

Het begrip "concessiehouder" is in ruime zin opgevat : het gaat om de gebruikers van de grond of de ondergrond van de openbare weg, ongeacht wie zij zijn ; de beheerders van de openbare wegen zijn dus in die opsomming inbegrepen, naast alle types van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen. Er moet worden herinnerd aan het feit dat de het toepassingsgebied van de tekst "ratione personae" niet beperkt is tot de beheerders van de netten alleen.

Het begrip "beheerder van de openbare weg" is even centraal als dat van de concessiehouder. De opstelling van de tekst van het voorontwerp beoogt de autonomie in acht te nemen, niet van de titularis van het openbaar domein, maar van de overheid die instaat voor het beheer ervan. Zo zullen de vergunningen voor de opening van de bouwplaatsen van werken op de openbare wegen die tot het gemeentelijk openbaar domein behoren, maar die door het Gewest beheerd worden, door het Gewest worden afgeleverd. In feite bestaan er op het gewestelijk grondgebied slechts twee types van beheerder : het Gewest of de gemeente.

Ten slotte bepaalt het voorontwerp, met het oog op een zo ruim mogelijke draagwijdte, zijn geografisch toepassingsgebied waarbij als referentie niet de weg zelf genomen wordt, maar bij uitbreiding elke ruimte begrepen tussen de rooilijnen, waardoor meer bepaald de voetpaden worden meegerekend.

Artikel 3

Deze bepaling is de werkelijke hoeksteen van het voorontwerp van ordonnantie. Zij bevat het grondbeginsel van het voorontwerp. Het komt erop aan te bevestigen dat de

caractère préalable de la coordination et de l'autorisation par rapport à tout travail de chantier en voie publique.

D'un même mouvement, cette disposition inscrit, également, dans le texte, les limites de l'avant-projet. En effet, la soumission des travaux en voie publique à une procédure de coordination n'a pour seule vocation que d'assurer celle-ci dans le temps et dans l'espace. La coordination devra avoir pour effet d'éviter un éparpillement, dans le temps, de travaux réalisés sur un même espace de la voie publique. Il n'est, dès lors, pas question de se prononcer, à cette occasion, sur l'opportunité des travaux ou sur leur conformité à d'autres polices administratives (urbanisme, environnement).

La mission de coordination incombera, in fine, à chaque gestionnaire de voie publique, dans le respect de l'autonomie de chacun d'eux. Toutefois, une procédure d'avis, définie aux articles 7 et suivants de l'avant-projet, doit permettre d'assurer une coordination cohérente au niveau régional. On y reviendra lors des commentaires consacrés à ces dispositions.

Le principe de la coordination connaît, cependant, deux exceptions majeures:

La première concerne l'urgence, motivée notamment par des raisons de sécurité. Il ne faudrait pas, en effet, en arriver à une situation où, par souci de respect de la procédure de coordination préalable, un danger en résulterait pour les usagers de la voie publique et ses riverains. Le recours à l'urgence implique, cependant, que le gestionnaire de la voie publique puisse apprécier de manière sérieuse et objective les motifs qui la justifie. L'invocation systématique de l'urgence permettrait, en effet, de contourner le prescrit de l'ordonnance.

La seconde a trait aux travaux de minime importance. A l'instar d'autres législations - par exemple celle de l'urbanisme - l'avant-projet, à l'exception de son article 6, n'entend pas soumettre à la coordination, et dans la foulée, à autorisation, les chantiers relatifs à des travaux dont l'incidence sur la praticabilité de la voie publique est très réduite, il en va ainsi de certains travaux de raccordement ou d'entretien relatifs aux réseaux. La liste des travaux répondant à cette caractéristique sera, dans un souci de souplesse, définie par le Gouvernement, par exemple en fonction de données statistiques qu'il aura pu recueillir. En effet, cette liste devra être définie de manière raisonnable afin d'éviter qu'en visant un trop grand nombre de chantiers, le mécanisme mis en place par l'avant-projet d'ordonnance ne se trouve submergé par une masse de dossiers de demande de permis. Toutefois, à la lumière du bilan qui pourrait être dressé au terme d'une période d'application du texte, cette liste pourrait être revue, soit en l'élargissant, soit en la restreignant. Il va de soi qu'un noyau dur devra subsister, quoi qu'il advienne. Ce noyau dur comprendra

coördinatie en de vergunning voorafgaan aan iedere bouwplaats op de openbare weg.

Tegelijk formuleert deze bepaling ook de begrenzingen van het voorontwerp. Immers, de onderwerping van de werken op de openbare weg aan een coördinatieprocedure heeft enkel tot doel die coördinatie in tijd en ruimte te verzekeren. De coördinatie zal moeten bereiken dat binnen een zelfde ruimte van de openbare weg wordt vermeden dat de werken in de tijd worden versnipperd. Er is dan ook geen sprake van dat, bij die gelegenheid, een oordeel geveld zou worden over de opportuniteit van de werken, noch over hun overeenstemming met andere administratieve verordeningen (stedenbouw, leefmilieu).

De coördinatie zal, in fine, de taak zijn van iedere beheerder van de openbare weg, met inachtneming van ieders autonomie. Nochtans zal een adviesprocedure, zoals bepaald in de artikelen 7 en volgende van het voorontwerp, moeten zorgen voor een coherente coördinatie op gewestelijk vlak. Daarop zal worden teruggekomen in de toelichting bij deze bepalingen.

Er bestaan, evenwel, twee grote uitzonderingen op het beginsel van de coördinatie.

De eerste heeft betrekking op de dringende noodzakelijkheid, meer bepaald gemotiveerd door veiligheidsredenen. Immers, men mag niet terechtkomen in een toestand waarin het nastreven van de inachtneming van de procedure van voorafgaande coördinatie zou leiden tot een gevaar voor de gebruikers van de openbare weg en de aanwonenden. De toevlucht tot de dringende noodzakelijkheid houdt echter in dat de beheerder van de openbare weg de redenen die de dringende aard wettigen op een ernstige en objectieve wijze kan beoordelen. Het systematisch inroepen van de dringende noodzakelijkheid zou, inderdaad, toelaten de voorschriften van de ordonnantie te omzeilen.

De tweede heeft betrekking op de werken van geringe omvang. Naar het voorbeeld van andere wetgevingen - bijvoorbeeld die van de stedenbouw - heeft het voorontwerp niet de bedoeling de bouwplaatsen van werken, waarvan de weerslag op de berijdbaarheid van de openbare weg zeer beperkt is, aan de coördinatie en, in aansluiting daarop, aan vergunning te onderwerpen. Dat is het geval voor sommige werken voor de aansluiting op de netten of het onderhoud ervan. In een streven naar soepelheid, zal de lijst van de werken welke aan die eigenschap beantwoorden, door de Regering worden opgemaakt, bijvoorbeeld op basis van statistische gegevens die zij heeft kunnen verzamelen. Immers, die lijst zal op verstandige wijze moeten worden opgemaakt om te vermijden dat, door er een te groot aantal werken in op te nemen, het door het voorontwerp van ordonnantie ingevoerde mechanisme wordt bedolven onder een massa dossiers van vergunningsaanvragen. In het licht van de balans die zou kunnen worden opgemaakt nadat de tekst gedurende een bepaalde periode is toegepast, zou die lijst echter kunnen worden herzien en, ofwel uitgebreid,

les travaux qui, par leur importance, ont une incidence notable sur la mobilité en Région de Bruxelles-Capitale.

Article 4

L'article 4 n'est, en définitive, que le prolongement du principe inscrit à la disposition précédente. Dès lors qu'un chantier aura été soumis à la procédure de coordination, plus aucun travaux ne pourra être réalisé sur la même portion de voie publique pendant une période de deux ans suivant la fin des travaux. Cette forme de sanction, formulée en termes d'interdiction, entend inciter les impétrants à ce concerter sur leurs intentions respectives, en manière telle qu'ils puissent introduire, de manière groupée, leurs demandes d'autorisation relatives à une même portion de voie publique (il peut s'agir d'un trottoir, d'une partie asphaltée de la voirie, etc...).

Cela signifie, pratiquement, que l'autorisation d'ouverture d'une tranchée sur toute la longueur d'un trottoir aura pour conséquence que, pendant le délai de deux ans qui s'ensuit, plus aucun travaux ne pourra avoir lieu sur cette longueur du trottoir et sur l'ensemble de sa largeur. Le même principe vaudra pour une ouverture en voirie.

L'article 4 contient également une exception notable. Il s'agit, ici aussi, de prendre en considération des dérogations motivées, notamment par l'urgence ou encore par des raisons de besoins imprévisibles en approvisionnement. A titre d'exemple, on citera celui d'un raccordement téléphonique important justifié par l'implantation d'une nouvelle entreprise sur un site industriel. Demeurant soucieux de l'effectivité de l'ordonnance en avant-projet, les auteurs du texte ont entendu imposer au gestionnaire de la voie publique qui désire faire usage de l'exception figurant à l'article 4 de motiver spécialement sa décision. A défaut, celle-ci pourrait être suspendue, puis, le cas échéant, annulée par l'autorité de tutelle.

Article 5

L'article 5 énonce une obligation de moyen, une directive qui doit guider les impétrants dans la constitution de leurs dossiers de demande d'autorisation. En effet, une coordination des chantiers implique que les travaux réalisés en ces occasions soient conçus et réalisés afin de limiter au maximum les réouvertures ultérieures pour des travaux de même nature ou d'entretien des installations placées précédemment. Il s'agit donc d'imposer aux impétrants une obli-

ofwel beperkt. Het ligt voor de hand dat, wat er ook moge gebeuren, een harde kern zal moeten blijven bestaan. Die harde kern moet de werken omvatten die, door hun omvang, een grote weerslag hebben op de mobiliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Artikel 4

In feite is artikel 4 niet meer dan het verlengstuk van het principe dat in het vorig artikel is bepaald. Zodra een bouwplaats aan de coördinatieprocedure werd onderworpen, zal op hetzelfde deel van de openbare weg geen enkel werk meer mogen worden uitgevoerd gedurende een periode van twee jaar, te rekenen vanaf het einde van de vorige werken. Die vorm van sanctie, geformuleerd als een verbod, wil de concessiehouders ertoe aanzetten met elkaar in overleg te treden over hun respectieve plannen, zodat zij hun vergunningsaanvragen voor een zelfde vak van de openbare weg gezamenlijk zouden kunnen indienen (het kan gaan om een voetpad, een geasfalteerd weggedeelte, enz ...).

Dit betekent, in de praktijk, dat de vergunning voor het graven van een sleuf over de ganse lengte van een voetpad tot gevolg zal hebben dat, gedurende de daarop volgende termijn van twee jaar, geen enkel werk meer mag worden uitgevoerd over die lengte en de volledige breedte van het voetpad. Hetzelfde principe geldt ook voor een openbreking van de weg.

Artikel 4 bevat eveneens een opmerkelijke uitzondering. Ook in dit geval komt het erop aan afwijkingen in overweging te nemen die zijn gemotiveerd, met name door de dringende noodzakelijkheid of nog, door onvoorzienbare bevoorradingsbehoeften. Het kan, bijvoorbeeld, gaan om een belangrijke telefoonaansluiting die verantwoord is door de vestiging van een nieuwe onderneming in een industriegebied. Omdat de auteurs van het voorontwerp erop bedacht blijven de ordonnantie daadwerkelijk toe te passen, hebben zij aan de beheerder van de openbare weg die wenst gebruik te maken van de in artikel 4 bepaalde uitzondering, de verplichting willen opleggen zijn beslissing speciaal met redenen te omkleden. Doet hij dat niet, dan zou de beslissing kunnen worden geschorst en later eventueel door de toezichthoudende overheid worden vernietigd.

Artikel 5

Artikel 5 formuleert een verplichting van werkwijze, een richtlijn die de concessiehouders moet helpen bij de samenstelling van hun dossiers van vergunningsaanvragen. Immers, een coördinatie van de bouwplaatsen houdt in dat de werken op zodanige wijze zouden worden opgevat en uitgevoerd dat het opbreken van de openbare weg voor latere werken van dezelfde aard of voor het onderhoud van eerder geplaatste installaties zoveel mogelijk wordt

gation de prévoyance, de conception des plans en bon père de famille et d'exécution des travaux dans la perspective de réouvertures qui soient les moins dommageables possibles.

Article 6

Si l'avant-projet d'ordonnance n'a pas pour ambition de soumettre tout type de chantier, d'aussi minime importance soit-il, à la procédure de coordination et à un régime d'autorisation préalable, il n'entend pas pour autant renoncer à toute exigence de qualité des travaux ainsi accomplis. Ceux-ci devront se dérouler dans le respect des règles de l'art, concept générique qui caractérise le comportement de tout entrepreneur normalement prudent et diligent.

Il n'était pas souhaitable que le gestionnaire de la voie publique se trouve démuné face à des entrepreneurs peu soucieux de la qualité de leur travail. C'est la raison pour laquelle l'article 6 prévoit que, si nécessaire, le gestionnaire de la voie publique pourra faire procéder à une remise en état des lieux par l'entrepreneur de son choix et aux frais du maître de l'ouvrage. Ces frais seront récupérés si nécessaire par voie de contrainte.

Article 7

L'article 7 emporte création de la commission de coordination. Cet organe de type consultatif a été composé afin de regrouper, de manière paritaire, des représentants des gestionnaires de voie en Région de Bruxelles-Capitale.

Toutefois, dans un souci d'ouverture aux suggestions des impétrants, il a été prévu qu'un représentant du Conseil des Services Publics, association de fait qui regroupe la plupart de ces impétrants, siègera au sein de la Commission avec voie consultative.

Siégeront, également avec voix consultative, des représentants d'autres Ministres du Gouvernement - compétents en matière d'aménagement du territoire, d'environnement et de tutelle sur les communes - susceptibles d'être concernés par la problématique de la coordination des chantiers.

La commission procédera à un examen des dossiers qui lui seront soumis dans une perspective essentiellement régionale. L'ordre du jour de la commission de coordination régionale sera communiqué aux Communes de l'agglomération bruxelloise. Celles-ci pourront, alors, demander à la commission d'être entendues, si elles le jugent nécessaire.

beperkt. Het komt er dus op aan de concessiehouders een verplichting van voorzorg op te leggen, een verplichting de plannen als een goed huisvader te ontwerpen en de werken uit te voeren in het vooruitzicht van latere openbrekingen die zo weinig mogelijk schade veroorzaken.

Artikel 6

Het is, weliswaar, niet de bedoeling van het voorontwerp van ordonnantie elk type van bouwplaats, hoe gering de omvang ervan ook moge zijn, aan de coördinatieprocedure en aan een stelsel van voorafgaande vergunning te onderwerpen, maar het wil daarom nog niet afzien van iedere eis inzake de kwaliteit van de aldus uitgevoerde werken. Die zullen moeten worden uitgevoerd naar de eisen van goed werk, een generische opvatting die het gedrag kenmerkt van iedere aannemer die gewoonlijk voorzichtig en toegewijd is.

Het was niet wenselijk dat de beheerder van de openbare weg machteloos zou staan tegenover aannemers die zich weinig bekommeren om de kwaliteit van hun werk. Om die reden bepaalt artikel 6 dat de beheerder van de openbare weg, indien nodig, kan doen overgaan tot een herstelling van het werkterrein door een zelf gekozen aannemer en op kosten van de bouwheer. Die kosten zullen worden geïnd bij dwangbevel.

Artikel 7

Artikel 7 voorziet in de oprichting van de coördinatiecommissie. Dit adviesorgaan werd samengesteld om, op paritaire wijze, vertegenwoordigers van de beheerders van de openbare wegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te groeperen.

Om open te staan voor de suggesties van de concessiehouders werd, evenwel, bepaald dat een vertegenwoordiger van de raad van nutsbedrijven, een feitelijke vereniging die de meeste concessiehouders groepeerde, met raadgevende stem zitting zal hebben in de commissie.

Zullen eveneens met raadgevende stem in de commissie zetelen, de vertegenwoordigers van andere ministers van de Regering - bevoegd voor ruimtelijke ordening, leefmilieu en toezicht op de gemeenten - die bij het probleem van de coördinatie van de werken kunnen betrokken zijn

De commissie zal de dossiers onderzoeken die haar vanuit een hoofdzakelijk gewestelijk oogpunt zullen worden overgelegd. De agenda van de gewestelijke coördinatiecommissie zal aan de Gemeenten van de Brusselse agglomeratie worden medegedeeld. Zij zullen dan aan de commissie kunnen vragen te worden gehoord wanneer zij dat nodig achten.

L'avant-projet d'ordonnance n'a cependant pas pu prendre en considération, pour des motifs liés au respect des règles de répartition des compétences en matière d'institutions communales, les initiatives qui, à l'heure actuelle, se sont développées dans telle ou telle commune. En effet, aux dires de certains représentants des communes, des réunions informelles de coordination existent déjà. Elles ont pour objet d'opérer, au niveau local, et sans porter préjudice aux compétences de la commission de coordination créée au niveau régional, une certaine coordination des travaux en voie publique. Cette coordination ne s'inscrit toutefois pas dans une approche plus large de la problématique, c'est-à-dire une approche prenant en considération les incidences de certains de ces chantiers sur la mobilité régionale ou sur les voies publiques de communes adjacentes. Le choix des voiries visées par l'ordonnance sera arrêté en se référant aux principes de mobilité inscrits au Plan Régional de Développement.

Article 8

L'article 8 énumère les compétences spécialement attribuées à la commission de coordination..

Ces compétences sont toutes conçues dans le cadre d'une mission de coordination, dans le temps et dans l'espace, des travaux que les impétrants se proposent de réaliser sur, sous ou au-dessus de la voie publique

Ces compétences sont au nombre de quatre.

Il s'agit, tout d'abord, d'assurer l'intégration d'une banque de données - plus que vraisemblablement informatisée - qui regroupera les programmations de travaux que les impétrants et les gestionnaires de voie publique auront élaborées. Cette intégration permettra à la commission, en quelque sorte, d'anticiper sur sa mission de coordination des chantiers au cas par cas, en disposant d'une vision à plus long terme.

L'avant-projet d'ordonnance ne fait pas de la communication des programmations à la commission une obligation assortie de sanctions. Toutefois, il paraît évident que les gestionnaires de voie publique et les impétrants ont un intérêt manifeste à faciliter le travail de la commission et à lui permettre d'anticiper leurs besoins.

Il s'agit, ensuite, d'exercer une compétence d'avis dans le cadre des procédures administratives d'examen des dossiers de demande d'autorisations de procéder à l'ouverture de chantiers. On y reviendra dans le cadre du commentaire de l'article 9.

Il s'agit, également, de recevoir les déclarations d'achèvement des travaux qui lui seront transmises par les ges-

Het voorontwerp van ordonnantie heeft echter, om redenen die verband houden met de naleving van de regels van bevoegdheidsverdeling inzake gemeentelijke instellingen geen rekening kunnen houden met de initiatieven die momenteel in deze of gene gemeente tot ontwikkeling kwamen. Immers, volgens sommige vertegenwoordigers van de gemeenten werden er reeds informele coördinatievergaderingen gehouden. Het doel ervan was op lokaal vlak, en onverminderd de bevoegdheden van de op gewestniveau opgerichte coördinatiecommissie, een zekere coördinatie van de werken op te openbare weg tot stand te brengen. Die coördinatie kadert echter niet in een ruimere aanpak van het probleem, anders gezegd, in een aanpak die rekening houdt met de gevolgen van sommige van die werken op de gewestelijke mobiliteit of op de openbare wegen van aangrenzende gemeenten. De keuze van de door de ordonnantie bedoelde wegen zal worden bepaald door verwijzing naar de beginselen inzake mobiliteit van het Gewestelijk Ontwikkelingsplan.

Artikel 8

Artikel acht geeft een opsomming van de bevoegdheden die speciaal aan de coördinatiecommissie worden toegekend.

Al die bevoegdheden zijn bepaald in het kader van een opdracht van coördinatie, in tijd en ruimte, van de werken die de concessiehouders van plan zijn op, onder of boven de openbare weg uit te voeren.

Het gaat om vier bevoegdheden.

In de eerste plaats komt het erop aan de planningen van de werken, die door de concessiehouders en de beheerders van de openbare wegen zijn opgesteld, op te nemen in een meer dan waarschijnlijk geïnformatiseerde databank. Dat zal de commissie in zekere zin toelaten om, geval per geval, te anticiperen op haar taak de werken te coördineren, doordat zij beschikt over een visie op lange termijn.

Het voorontwerp van ordonnantie maakt van de mededeling van de planningen aan de commissie geen verplichting, waaraan sancties verbonden zijn. Het lijkt evenwel evident dat de beheerders van de openbare wegen en de concessiehouders er duidelijk belang bij hebben het werk van de commissie te vergemakkelijken en haar toe te laten te anticiperen op hun behoeften.

Vervolgens gaat het om een adviesbevoegdheid in het kader van de administratieve procedures voor het onderzoek van de dossiers van vergunningsaanvragen voor de opening van de bouwplaatsen. Daarop zal worden teruggekomen in de toelichting bij artikel 9.

Een andere bevoegdheid bestaat in het ontvangen van de verklaringen van voltooiing van de werken, die haar

tionnaires de voie publique. Ces déclarations doivent permettre à la commission de considérer qu'il n'y a plus lieu de remettre d'avis favorable sur des demandes d'autorisation portant sur des travaux qui devraient être entamés dans les deux années suivant l'achèvement des travaux précédents.

Enfin, il s'agit d'assurer un archivage centralisé des données relatives à l'occupation du sol et du sous-sol du territoire régional. Cet archivage permettra l'établissement d'un cadastre, dont la portée est documentaire et, par conséquent, purement indicative. Les inexactitudes qui pourraient affecter ce cadastre ne pourront donc engager la responsabilité de ses concepteurs.

Le cadastre sera alimenté par les renseignements figurant obligatoirement sur les fiches que les impétrants devront dresser à l'occasion de chaque chantier en voie publique. Le cadastre sera donc élaboré de manière progressive, au fil du temps et en fonction des informations recueillies. Cette solution s'est naturellement imposée aux auteurs de l'avant-projet d'ordonnance, dès lors qu'une ouverture systématique de toutes les voies publiques, afin d'en relever le contenu du sous-sol, n'est raisonnablement pas praticable.

Article 9

L'article 9 définit les étapes de la procédure d'autorisation d'ouverture de chantier.

La première d'entre elles concerne l'introduction de la demande. Il s'est agi, ici, de réaliser un compromis entre, d'une part, le souhait des impétrants de réduire, autant que faire se peut, la période entre cette introduction et le début des travaux, et, d'autre part, la nécessité d'un traitement administratif sérieux des dossiers de demande. Un délai de cent vingt jours a été retenu comme réalisant au mieux ce délicat équilibre. Toutefois, il s'agit d'un délai minimal qui n'empêche pas les maîtres d'ouvrage d'introduire, bien avant, leurs différents dossiers, en anticipant le plus tôt possible leurs besoins. Cette anticipation peut se concrétiser par la possibilité qu'ont les impétrants et gestionnaires de voie publique de communiquer à la commission de coordination leurs programmations de travaux.

La deuxième étape consiste, en la transmission, par le gestionnaire de la voie publique, du dossier de demande, accompagné d'une proposition de décision, à la commission de coordination. Cette transmission devant intervenir au moins nonante jours avant le début des travaux, le gestionnaire de la voie publique disposera d'au moins trente jours pour élaborer sa proposition de décision motivée.

door de beheerders van de openbare wegen zullen worden toegezonden. Die verklaringen moeten de commissie toelaten ervan uit te gaan dat geen gunstig advies meer moet gegeven worden nopens de vergunningsaanvragen die betrekking hebben op werken welke zouden moeten worden aangevat binnen de twee jaar na de voltooiing van de vorige werken.

Ten slotte, slaat de bevoegdheid op het aanleggen van een centraal archief van de gegevens betreffende de bezitting van de grond en de ondergrond van het gewestelijk grondgebied. Dat archief zal mogelijk maken een kadaster op te maken van documentaire aard en dat aldus louter ter informatie dient. De ontwerpers van het kadaster zullen niet kunnen aansprakelijk gesteld worden voor de onjuistheden die erin voorkomen.

In het kadaster zullen de inlichtingen worden opgenomen die verplicht moeten vermeld staan op de kadastrale kaarten die de concessiehouders voor iedere bouwplaats op de openbare weg zullen moeten opstellen. Het kadaster zal dus geleidelijk, mettertijd worden opgemaakt, op grond van de verzamelde informatie. Die oplossing leek de auteurs van het voorontwerp van ordonnantie gewoon noodzakelijk, gegeven het feit dat een systematisch opbreken van al de openbare wegen, ten einde op te tekenen water in de ondergrond zit, redelijkerwijze niet doenbaar is.

Artikel 9

Artikel 9 bepaalt de etappes van de procedure voor het verkrijgen van de vergunning om de bouwplaats te openen.

De eerste etappe heeft betrekking op de indiening van de aanvraag. Het kwam er hier op aan een compromis te bereiken tussen, enerzijds, de wens van de concessiehouders om de periode tussen de indiening van de aanvraag en de aanvatting van de werken zoveel mogelijk te beperken en, anderzijds, de noodzaak van een ernstige administratieve behandeling van de aanvraagdossiers. Er werd een termijn van honderdtwintig dagen in aanmerking genomen, als zijnde de tijd die dit delicaat evenwicht het best zou tot stand brengen. Het gaat, evenwel, om een minimumtermijn die de bouwheren niet belet hun verschillende dossiers veel vroeger in te dienen en aldus zo vroeg mogelijk te anticiperen op hun behoeften. Die anticipatie kan concrete vorm aannemen door de mogelijkheid die de concessiehouders en de beheerders van de openbare wegen geboden wordt om aan de coördinatiecommissie hun plannings van werken mede te delen.

De tweede etappe bestaat in de toezending aan de coördinatiecommissie, door de beheerder van de openbare weg, van het aanvraagdossier, samen met een voorstel van beslissing. Aangezien die toezending minstens negentig dagen vóór de aanvatting van de werken moet gebeuren, zal de beheerder van de openbare weg over minstens dertig dagen beschikken om zijn met redenen omkleed voorstel van beslissing op te stellen.

La troisième étape est celle de l'avis de la commission. Il s'agit là d'une formalité substantielle qui, à défaut d'avoir été respectée, entraînerait la nullité de la décision du gestionnaire statuant ultérieurement sur la demande d'autorisation. Toutefois, à l'inverse de l'avis conforme, l'avis donné par la commission ne lie pas le gestionnaire de la voie publique. Néanmoins, en application des articles 2 et 3 de la loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs, toute décision se prononçant sur une demande d'autorisation devra être formellement motivée, tant en fait qu'en droit. Cela signifie, notamment, que si le gestionnaire entend se départir de l'avis de la commission, il devra, par des motifs formellement énoncés, exposer les raisons pour lesquelles il s'en est écarté. A toutes fins utiles, le texte en projet énonce cette dernière exigence.

Afin de ne pas bloquer le déroulement des procédures administratives par une absence d'avis, l'avant-projet d'ordonnance a prévu qu'à défaut d'avoir été donné dans les quarante cinq jours de la saisine de la commission, l'avis ne sera plus requis.

Dès lors que l'avis est ou n'est pas donné, le gestionnaire de la voie publique dispose d'un délai de quinze jours pour se prononcer sur la demande. Ce délai prend cours soit le lendemain du jour où l'avis est donné, soit le lendemain du dernier jour du délai dans lequel il aurait dû être donné.

En pratique, l'autorisation sera accordée ou refusée au moins trente jours avant le début des travaux. Ce délai a été prévu afin de permettre, le cas échéant, aux impétrants mécontents d'introduire, selon les voies de recours ordinaires, les procédures d'urgence leur permettant de contester des décisions de refus et d'obtenir une décision avant le début effectif des travaux.

Enfin, une procédure d'urgence a été prévue. Une autorisation peut, dans ce cas, être accordée par le gestionnaire de la voie publique, et ce sans délai. Cette procédure exceptionnelle ne le dispense pas de transmettre sa décision à la commission de coordination.

Article 10

Comme toute autorisation administrative, celle de procéder à l'ouverture de chantier pourra être suspendue ou retirée, notamment, en cas de manquement à la législation applicable, de non-respect des conditions de l'autorisation ou en présence de circonstances exceptionnelles. Toutefois, afin de permettre à l'impétrant de prendre toute mesure conservatoire qui s'imposerait, un préavis de huit jours est imposé par l'avant-projet. De même, la protection des

De derde etappe is die van het advies van de commissie. Het gaat hier om een formaliteit die van essentieel belang is en die, zo zij niet wordt in acht genomen, de nietigheid zou tot gevolg hebben van de beslissing van de beheerder die later uitspraak doet over de vergunningsaanvraag. In tegenstelling echter tot het eensluidend advies, is het door de commissie gegeven advies niet bindend voor de beheerder van de openbare weg. Niettemin moet iedere beslissing over een vergunningsaanvraag, bij toepassing van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de formele motivering van de administratieve akten, formeel worden gemotiveerd, zowel in feite als in rechte. Dit betekent, inzonderheid, dat wanneer de beheerder van plan is af te zien van het advies van de commissie, hij met uitdrukkelijk geformuleerde argumenten de redenen zal moeten ontvouwen waarom hij van het advies afwijkt. Voor zover nodig, is deze laatste vereiste in de ontwerp-tekst opgenomen.

Ten einde het verloop van de administratieve procedures niet te blokkeren door het ontbreken van advies heeft het voorontwerp van ordonnantie bepaald dat het advies niet meer vereist is wanneer het niet gegeven werd binnen de termijn van vijfenveertig dagen na de aanhangigmaking van de aanvraag bij de commissie.

Vanaf het moment dat het advies al dan niet gegeven is, beschikt de beheerder van de openbare weg over een termijn van vijftien dagen om zich over de aanvraag uit te spreken. Die termijn vangt aan, ofwel de dag nadat het advies is gegeven, ofwel de dag na de laatste dag van de termijn waarin het had moeten gegeven worden.

In de praktijk zal de vergunning minstens dertig dagen vóór de aanvatting van de werken worden verleend of geweigerd. Die termijn werd bepaald om, in voorkomend geval, de ontevreden concessiehouders de mogelijkheid te bieden om, volgens de gewone rechtsmiddelen, de spoedprocedures te starten die hen moeten toelaten de weigeringsbeslissingen aan te vechten en een beslissing te verkrijgen voordat de werken werkelijk aanvangen.

Ten slotte werd voorzien in een spoedprocedure. In dat geval kan door de beheerder van de openbare weg onverwijld een vergunning worden afgegeven. Die uitzonderlijke procedure ontslaat hem echter niet van de verplichting zijn beslissing over te maken aan de coördinatiecommissie.

Artikel 10

Zoals iedere administratieve vergunning kan die om de bouwplaats te openen worden geschorst of ingetrokken, meer bepaald in geval de van toepassing zijnde wetgeving niet wordt nageleefd, de vergunningsvoorwaarden niet worden in acht genomen, of wanneer zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen. Om de concessiehouder evenwel toe te laten iedere bewarende maatregel te nemen die

intérêts de l'impétrant est assurée par l'obligation, pour le gestionnaire de la voie publique, de procéder à la suspension ou au retrait de l'autorisation dans le respect des droits de la défense. Il s'agit là d'un principe général de droit administratif qui, cependant, n'est d'application, estime la section d'administration du Conseil d'Etat, que lorsqu'un texte le prévoit expressément. La préservation des droits de la défense implique que le titulaire de l'autorisation soit avisé par le gestionnaire de la voie publique des griefs qui lui sont adressés, le cas échéant en lui permettant, assisté de son conseil, de prendre connaissance des pièces du dossier administratif sur lequel se fondent les motifs de suspension ou du retrait éventuel. Fait également partie des obligations liées au respect de ces droits de la défense celle relative à l'audition préalable du titulaire de l'autorisation. Enfin, la décision de suspension ou de retrait sera formellement motivée, conformément au prescrit des articles 2 et 3 de la loi du 29 juillet 1991.

Article 11

L'article 11 met à charge du maître de l'ouvrage une obligation d'information des riverains de la nature et de la durée des travaux. Cette obligation a été conçue afin d'assurer une meilleure transparence et une correcte information du public concerné, en lui permettant de prendre les dispositions qui s'imposent en vue d'anticiper certaines nuisances générées par le chantier.

Article 12

L'article 12 énonce les règles générales de bonne tenue des chantiers en voie publique. Ces règles sont largement inspirées de la " charte chantiers propres " à laquelle bon nombre d'impétrants avaient choisi de souscrire librement.

Le Gouvernement sera chargé de définir, par voie d'arrêté, les modalités de mise en œuvre de ces règles générales et de libeller les exceptions éventuelles. En outre afin d'éviter les réouvertures ultérieures des dispositions pourront être prises notamment en prévoyant le cas échéant le placement de gaines d'attente.

Cependant, il a été tenu compte du fait que les régions ne sont pas compétentes, en principe, en matière de police générale de la voirie, compétence communale.

Les règles générales de tenue des chantiers en voirie sont cependant justifiées, au premier chef, par le souci de

noodzakelijk zou zijn, is door het voorontwerp een aanzegging van acht dagen opgelegd. De bescherming van de belangen van de concessiehouder wordt, daarnaast, ook gewaarborgd door de verplichting van de beheerder van de openbare weg om tot schorsing of intrekking van de vergunning over te gaan met inachtneming van de rechten van de verdediging. Het gaat hier om een algemeen beginsel van het administratief recht dat echter volgens de afdeling administratie van de Raad van State slechts van toepassing is wanneer een tekst daarin uitdrukkelijk voorziet. De bescherming van de rechten van de verdediging houdt in dat de houder van de vergunning door de beheerder van de openbare weg wordt in kennis gesteld van de grieven aan zijn adres, waarbij hem, in voorkomend geval, wordt toegelaten in aanwezigheid van zijn raadsman inzage te nemen van de stukken van het administratief dossier waarop de redenen van de eventuele schorsing of intrekking zijn gebaseerd. Maakt ook deel uit van de verplichtingen verbonden aan de inachtneming van die rechten van de verdediging, de verplichting om de houder van de vergunning vooraf te horen. Ten slotte moet de beslissing tot schorsing of intrekking uitdrukkelijk worden gemotiveerd, overeenkomstig de voorschriften van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991.

Artikel 11

Artikel 11 legt de bouwheer de verplichting op de aanwonenden in te lichten over de aard en de duur van de werken. In die verplichting werd voorzien met het oog op een grotere klaarheid en een correcte informatie van het betrokken publiek, door het in de mogelijkheid te stellen de noodzakelijke schikkingen te treffen om sommige, door de werken veroorzaakte hinder te voorkomen.

Artikel 12

Artikel 12 bepaalt de algemene regels voor het goede verloop van de werken. Deze regels zijn voornamelijk gebaseerd op het "handvest verzorgde werken" dat door vele concessiehouders werd onderschreven.

De Regering is belast om bij besluit de wijzen te bepalen voor de uitvoering van deze algemene regels evenals de eventuele uitzonderingen. Bovendien, zullen schikkingen kunnen genomen worden om het opbreken van de weg voor latere werken te vermijden, inzonderheid door in voorkomend geval te voorzien in het leggen van wachtkokers.

Er werd evenwel rekening gehouden met het feit dat de gewesten in principe niet bevoegd zijn voor de algemene politie op de wegen, hetgeen een gemeentelijke bevoegdheid is.

De algemene regels inzake het uitvoeren van werken zijn evenwel in hoofdzaak gerechtvaardigd door het streven

préservier l'intégrité du domaine public qui fait l'objet des travaux (on songe à l'exigence de phasage des travaux, d'isolement des périmètres de travaux par rapport aux espaces réservés à la circulation des personnes et véhicules, afin d'éviter que ceux-ci ne puissent pénétrer dans ces périmètres et perturber la bonne marche des travaux; à l'exigence de protéger le chantier contre les dégradations extérieures).

Ces règles sont également justifiées par les compétences anciennement attribuées par l'article 4 de la loi du 26 juillet 1971 à l'agglomération bruxelloise, et recueillies, depuis lors, par les institutions de la Région de Bruxelles-Capitale. C'est ainsi que le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale est compétent en ce qui concerne le balayage des rues, places, marchés et parcs publics. Cela signifie, dès lors, que la Région est compétente en cette matière pour prendre toute mesure de nature à préserver la salubrité de ces lieux (on songe, ici, à l'interdiction des dépôts de matériaux, débris, remblais ou débris, en dehors du chantier; à l'obligation de tenir le chantier en état d'ordre et de propreté; à la propreté de l'éclairage et de la signalisation du chantier; à la protection des plantations et du mobilier urbain situés dans le périmètre et aux abords du chantier).

Article 13

La délivrance de l'autorisation constitue une condition sine qua non d'ouverture du chantier et de commencement des travaux. La délivrance du permis est donc préalable à tout travail. Elle ne dispense cependant pas son titulaire d'obtenir, le cas échéant, les autres permis et autorisations requis (permis d'urbanisme, permis d'environnement, etc...).

L'avant-projet d'ordonnance précise quels sont les points qui doivent être rencontrés par l'autorisation (certains de ces points font l'objet d'un commentaire spécifique, ci-avant). Il va de soi que le gestionnaire de la voie publique peut compléter ces points par tout autre de nature à rencontrer les objectifs, et eux seuls, poursuivis par l'avant-projet d'ordonnance.

Article 14

La remise en état des lieux, avant et après chantier, constitue l'une des facettes importantes de la préservation des voies publiques contre toute dégradation. Imposer une telle remise en état suppose qu'un état des lieux soit dressé avant le début du chantier, de manière contradictoire, et aux frais du maître de l'ouvrage (toutefois, ce dernier pourra y renoncer, cette renonciation impliquant qu'il reconnaisse, de ce fait, que les lieux étaient, avant travaux, en bon état). De même, il n'est concevable d'imposer des travaux complémentaires de remise en état que par rapport à un état des lieux de fin de chantier.

Le déroulement du chantier doit, également, permettre

naar het behoud van de integriteit van het openbaar domein waarop gewerkt wordt (cfr. De eis tot fasering van de werken, afbakening van de bouwplaats ten opzichte van de ruimten die voorbehouden zijn voor het verkeer van personen en voertuigen om te vermijden dat deze de bouwplaats binnendringen en de werken zouden hinderen; de eis tot bescherming van de werken tegen beschadigingen van buitenaf).

Deze regels zijn eveneens gerechtvaardigd door de bevoegdheden die eerder bij artikel 4 van de wet van 26 juli 1971 werden toegekend aan de Brusselse agglomeratie en sedertdien overgegaan zijn op de instellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Aldus is de Brusselse Hoofdstedelijke Raad bevoegd voor het vegen van de straten, pleinen, markten en openbare parken. Dit betekent derhalve dat het Gewest hierbij alle maatregelen mag nemen om de gezondheid van deze plaatsen te waarborgen (cfr. Het verbod op het opslaan van materialen, graafspecie, aanvullingspecie en afval buiten de bouwplaats; de verplichting om de bouwplaats in een staat van orde en netheid te bewaren; de verzorgde staat van de verlichting en signalisatie van de bouwplaats; de bescherming van de beplantingen en het stadmeubilair op het werkterrein en in de naaste omgeving ervan).

Artikel 13

De afgifte van de vergunning is een conditio sine qua non voor de opening van de bouwplaats en de aanvatting van de werken. De afgifte van de vergunning gaat dus vooraf aan elk werk. Ze ontslaat de houder ervan evenwel niet van de plicht om, in voorkomend geval, de andere vereiste vergunningen en toelatingen (stedenbouwkundige vergunning, milieuvergunning, enz...) te bekomen.

Het voorontwerp van ordonnantie bepaalt aan welke punten de vergunning moet voldoen (sommige van die punten zijn het onderwerp van een specifieke toelichting, zie supra). Het ligt voor de hand dat de beheerder van de openbare weg die punten mag aanvullen met andere die tegemoetkomen aan enkel die doelstellingen welke door het voorontwerp van ordonnantie worden nagestreefd.

Artikel 14

De herstelling van de bouwplaats, vóór en na de uitvoering van de werken, is een belangrijk aspect van de bescherming van de openbare wegen tegen iedere beschadiging. De verplichting tot een dergelijke herstelling veronderstelt de opmaak, vóór het begin van de werken, van een contradictoire plaatsbeschrijving op kosten van de bouwheer (deze laatste kan daarvan evenwel afzien, wat inhoudt dat hij erkent dat de plaats voor de aanvang van de werken in goede staat verkeerde). Zo ook kan de verplichting om aanvullende herstellingswerken uit te voeren enkel worden opgelegd wanneer een plaatsbeschrijving is opgesteld na de voltooiing van de werken.

de dresser une fiche cadastrale du sous-sol, afin d'alimenter en informations la commission de coordination. Afin d'assurer un traitement informatisé de ces données, l'avant-projet d'ordonnance a donné compétence au Gouvernement pour établir un modèle type de fiche reprenant ces informations.

L'établissement de cette fiche par le maître de l'ouvrage, fiche qui sera jointe au dossier initial de demande de permis, conditionnera la possibilité de fermer le chantier et d'autoriser la restitution du cautionnement constitué afin de garantir la bonne fin du chantier concerné.

Article 15

L'article 15 précise quelles sont les directives de remise en état des lieux. Le respect de ces principes permettra à chaque gestionnaire de voie publique d'apprécier si, pour un chantier déterminé, cette remise en état s'est effectuée correctement.

Pour assurer une vérification efficace de la bonne remise en état des lieux, un délai de garantie de deux ans est prévu. Ce ne sera qu'au terme de cette période qu'une évaluation définitive de la qualité des travaux de remise en état des lieux pourra être opérée.

Article 16

L'établissement de l'état des lieux de fin de chantier doit permettre, ensuite, au gestionnaire de la voie publique, qui estime que la remise en état des lieux a été effectuée correctement, d'établir une déclaration d'achèvement de travaux, selon un modèle que le Gouvernement établira. Cette déclaration sera transmise à la commission de coordination, puisqu'elle lui permettra de fixer le point de départ du délai de deux ans visés à l'article 4.

Article 17

Le respect du principe d'autonomie du gestionnaire de la voie publique apparaît à nouveau dans cette disposition. En effet, il lui appartiendra, et à lui seul, de se prononcer sur la quittance à donner et sur la remise de la caution, ou, à l'inverse, d'infliger une amende administrative, doublée d'un complément de travaux afin de rendre les lieux conformes aux prescriptions de l'autorisation d'exécution. Le gestionnaire de la voie publique devra, toutefois, après avoir fixé le montant de l'amende, en informer la commission de coordination. De même, la caution ne pourra être remise tant que les amendes n'auront pas été versées et qu'une évaluation de la qualité des travaux n'aura pas

Het verloop van de werken moet eveneens toelaten een kadastrale kaart van de ondergrond op te maken om de coördinatiecommissie van informatie te voorzien. Met het oog op een verwerking van die gegevens per computer heeft het voorontwerp van ordonnantie aan de Regering de bevoegdheid verleend een typemodel op te stellen van de kaart met die informatie.

Het opmaken van die kaart door de bouwheer, een kaart die zal toegevoegd worden aan het oorspronkelijk dossier van de vergunningsaanvraag, zal een voorwaarde zijn voor de sluiting van de bouwplaats en voor de toelating om de borgtocht terug te betalen die werd gesteld als waarborg van goede afloop van de betrokken werken.

Artikel 15

Artikel 15 bepaalt de richtlijnen om de bouwplaats in goede staat te herstellen. De inachtneming van die principes zal iedere beheerder van de openbare weg in staat stellen om te oordelen of, voor een bepaalde bouwplaats, die herstelling behoorlijk werd uitgevoerd.

Om te zorgen voor een doeltreffende controle van de goede herstelling van de plaats is een waarborgtermijn van 2 jaar voorzien. Pas na het verstrijken van die termijn zal een definitieve evaluatie kunnen worden gemaakt van de kwaliteit van de herstellingswerken.

Artikel 16

De opstelling van de plaatsbeschrijving na de voltooiing van de werken moet de beheerder van de openbare weg, die van oordeel is dat de herstelling van de bouwplaats behoorlijk werd uitgevoerd, vervolgens toelaten een verklaring van voltooiing van de werken op te stellen, volgens een model dat door de Regering wordt bepaald. Die verklaring wordt naar de coördinatiecommissie gezonden zodat deze kan bepalen wanneer de in artikel 4 bedoelde termijn van twee jaar aanvangt.

Artikel 17

In deze bepaling is opnieuw sprake van de inachtneming van het beginsel van de autonomie van de beheerder van de openbare weg. Immers, enkel hij heeft het recht een beslissing te nemen over de te geven kwijting en de terugbetaling van de borgtocht, of, integendeel, over het opleggen van een administratieve boete met daarbij de uitvoering van aanvullende werken om de bouwplaats opnieuw in overeenstemming te brengen met de voorschriften van de uitvoeringsvergunning. Na het bedrag van de boete te hebben vastgesteld, zal de beheerder van de openbare weg evenwel de coördinatiecommissie daarvan moeten op de hoogte brengen. Bovendien zal de borgtocht niet mogen

été effectuée au terme du délai de garantie de deux ans prévu à l'article 15.

Article 18

Le mécanisme du cautionnement constitue la garantie par excellence de bonne exécution des chantiers et de remise en état des lieux. C'est la raison pour laquelle l'autorisation d'ouverture de chantier doit définir le montant du cautionnement, lequel sera constitué par un versement en espèces sur un compte numéroté ouvert par le gestionnaire de voirie concerné auprès de la caisse des dépôts et consignations. Le chantier ne pourra être entamé qu'après constitution du cautionnement.

Toutefois, en bonne logique, cette obligation de cautionnement n'a pas été prévue à l'égard des gestionnaires de voies publiques ou des maîtres d'ouvrage agissant pour leur compte qui accomplissent des travaux sur les voies dont ils ont la gestion. Il paraît en effet difficilement imaginable d'imposer à une commune de constituer un cautionnement à son propre bénéfice...Il en va de même, si, par exemple, la S.T.I.B. accomplit des travaux sur les voiries régionales pour le compte de la Région.

Article 19

L'avant-projet d'ordonnance ne contient pas de formule de calcul du montant du cautionnement, tant il est vrai que les situations des impétrants et la nature des chantiers en cause est à ce point spécifique que seul un arrêté du Gouvernement pourra détailler les règles permettant de prendre en compte ces spécificités.

Seuls quelques principes sont donc formulés dans le texte en avant-projet. On y trouve, notamment, celui de la liaison entre l'entrée en vigueur de l'autorisation et la constitution du cautionnement et celui de la mutabilité des conditions des autorisations administratives, appliquée à la fixation du montant du cautionnement.

Article 20

Le déroulement d'un chantier peut s'étendre sur une période relativement longue. Il serait mal venu de limiter le pouvoir d'intervention du gestionnaire de la voie publique à la période de fin de chantier, lors de l'établissement, à ce moment, de l'état des lieux. En effet, dans de nombreux cas, une intervention plus rapide permettra de limiter un dommage en train de se produire. C'est la raison pour laquelle l'avant-projet d'ordonnance habilite le gestionnaire de la voie publique à dresser, en cours de

worden teruggestort zolang de boetes niet zijn betaald en geen evaluatie is gemaakt van de kwaliteit van de werken na afloop van de in artikel 15 bepaalde waarborgtermijn van 2 jaar.

Artikel 18

Het mechanisme van de borgtocht is de waarborg bij uitstek voor de goede uitvoering van de werken en de herstelling van de plaats. Dat is de reden waarom de vergunning om de bouwplaats te openen het bedrag moet bepalen van de borgtocht die zal worden gesteld door een storting in contanten op een genummerde rekening die door de betrokken beheerder van de openbare weg bij de deposito- en consignatiekas is geopend. De werken mogen pas worden aangevat nadat de borgtocht is gesteld.

Het is evenwel logisch dat die verplichting van borgtocht niet werd opgelegd aan de beheerders van openbare wegen of aan de bouwheren die voor hun rekening optreden en die werken uitvoeren die zij zelf beheren. Immers, men kan zich moeilijk inbeelden dat aan een gemeente een borgtocht wordt opgelegd waarvan zij de begunstigde is. Hetzelfde geldt wanneer, bijvoorbeeld, de MIVB werken uitvoert op gewestwegen voor rekening van het Gewest.

Artikel 19

Het voorontwerp van ordonnantie bevat geen formule voor de berekening van het bedrag van de borgtocht, hetgeen maar weer bewijst dat de toestanden van de concessiehouders en de aard van de betrokken werken dermate specifiek zijn dat enkel een besluit van de Regering de regels zal kunnen vaststellen die toelaten met die specifieke omstandigheden rekening te houden.

Bijgevolg worden in de tekst van het voorontwerp alleen enkele principes geformuleerd, inzonderheid het principe van het verband tussen de inwerkingtreding van de vergunning en het stellen van de borgtocht, alsmede het beginsel van veranderbaarheid van de voorwaarden voor de administratieve vergunningen, die wordt toegepast op de vaststelling van het bedrag van de borgtocht.

Artikel 20

Het verloop van een werk kan een relatief lange periode in beslag nemen. Het zou geen goede zaak zijn mocht de interventiebevoegdheid van de beheerder van de openbare weg beperkt worden tot de periode van het einde van de werken, bij de opstelling van de plaatsbeschrijving op dat tijdstip. Immers, in talrijke gevallen zal een snellere interventie toelaten een zich voordoende schadetoestand te beperken. Dat is de reden waarom het voorontwerp van ordonnantie de beheerder van de open-

chantier, un constat de carence (lequel est transmis à la commission de coordination, ainsi tenue informée de l'évolution du chantier). Ici aussi, le principe de mutabilité des autorisations administratives, consacré par l'article 20, devra permettre au gestionnaire de voie publique d'imposer, dès constat de carence, des prescriptions de remise en état immédiate des lieux, accompagnées éventuellement d'une amende administrative.

Article 21

C'est précisément de cette amende administrative que traite l'article 21. Au-delà des sanctions liées à une mauvaise exécution d'un chantier (constat de mauvaise exécution, suspension ou retrait de l'autorisation d'ouverture de chantier, remise en état immédiate des lieux, appel au cautionnement), l'article 21 prévoit un mécanisme d'amende administrative, en grande partie destiné à couvrir les frais générés par la surveillance de la bonne tenue des chantiers et accessoirement à l'élaboration du cadastre documentaire par la commission de coordination. Toutefois, l'avant-projet d'ordonnance n'a pas souhaité préciser, de manière limitative, les affectations à donner au produit des amendes, laissant ce soin au Gouvernement.

L'avant-projet prévoit cependant plusieurs garanties au bénéfice de tout qui se verrait infliger une telle amende en cas d'infraction à l'une des dispositions de l'ordonnance. Celle-ci prévoit, tout d'abord, un plancher et un plafond du montant, et délègue au Gouvernement le soin de prévoir une corrélation entre l'infraction (sa nature et sa gravité) et l'amende, ce qui réduit d'autant la marge de manoeuvre des gestionnaires de voie publique. Il est également prévu que le montant de l'amende sera fixé par un arrêté du Gouvernement, afin d'assurer une égalité de traitement entre les impétrants. Ce mécanisme a été prévu afin de préserver une unité de jurisprudence entre les différents gestionnaires. Il ne faudrait pas, en effet, en arriver à une situation où les uns se montreraient laxistes, et les autres particulièrement sévères dans la fixation du montant des amendes.

Article 22

Cette disposition, prise dans le cadre des nouvelles compétences pénales reconnues aux Régions par la loi spéciale du 16 juillet 1993, tendant à achever la structure fédérale de l'Etat, confère des compétences d'officiers de police judiciaire aux agents de surveillance qui seront désignées par le Gouvernement et qui auront prêté serment dans les formes prévues par l'avant-projet.

bare weg machtigt om, tijdens de uitvoering van de werken, een vaststelling van gebrekkige uitvoering op te stellen (die naar de coördinatiecommissie wordt gezonden, waardoor deze laatste ingelicht blijft over de evolutie van de werken). Ook in dit geval zal het principe van de veranderbaarheid van de administratieve vergunningen, bekrachtigd in artikel 20, de beheerder van de openbare weg in staat stellen om, zodra de gebrekkige uitvoering is vastgesteld, voorschriften voor de onmiddellijke herstelling van de plaats op te leggen, eventueel samen met een administratieve boete.

Artikel 21

Het is precies over die administratieve boete dat artikel 21 handelt. Naast de sancties gekoppeld aan een slechte uitvoering van een werk (vaststelling van slechte uitvoering, schorsing of intrekking van de vergunning om de bouwplaats te openen, onmiddellijke herstelling van de plaats, beroep op de borgtocht), voorziet artikel 21 in een mechanisme van administratieve boete die grotendeels bestemd is om de kosten te dekken van het toezicht op het in goede staat houden van de bouwplaatsen en eventueel van het opmaken van het documentair kadaster voor de coördinatiecommissie. Het voorontwerp van ordonnantie heeft, echter, de bestemmingen van de opbrengst van de boetes niet op beperkende wijze willen preciseren; die taak wordt aan de Regering overgelaten.

Het voorontwerp voorziet evenwel in verschillende waarborgen ten gunste van eenieder die een dergelijke boete zou opgelegd krijgen bij overtreding van een van de bepalingen van de ordonnantie. Deze laatste bepaalt, vooreerst, een minimum- en maximumbedrag en geeft de regering de taak om te voorzien in een samenhang tussen de inbreuk (de aard en de ernst ervan) en de boete, waardoor de handelingsvrijheid van de beheerders van de openbare wegen wordt beperkt. Er is eveneens bepaald dat het bedrag van de boete moet worden vastgesteld door een besluit van de Regering, ten einde een gelijke behandeling van de concessiehouders te waarborgen. Dit mechanisme werd bepaald ten einde een eenheid van rechtspraak tussen de verschillende beheerders te bewaren. Immers, men mag niet in een toestand verzeild raken waarin de enen zich laks zouden tonen en de anderen bijzonder streng bij de vaststelling van het bedrag van de boetes.

Artikel 22

Deze bepaling, genomen in het kader van de nieuwe strafbevoegdheden die aan de Gewesten werden verleend door de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale Staatsstructuur, geeft de bevoegdheden van officier van de gerechtelijke politie aan de personeelsleden die door de Regering zullen worden aangewezen om toezicht uit te oefenen en die de eed zullen afgelegd hebben in de in het voorontwerp bepaalde vorm.

La suite de l'article 22 énonce quelles sont les compétences de ces agents, se référant implicitement à d'autres réglementations de police administrative dont le contenu est relativement similaire.

Article 23

L'article 23 vient parachever les dispositions de l'avant-projet d'ordonnance permettant de garantir, in fine, une remise en état des lieux conformes aux principes énoncés par le présent avant-projet. En cas de méconnaissance de ces principes et, il va sans dire, des conditions figurant dans chaque autorisation d'ouverture de chantier, le gestionnaire de la voie publique pourra faire procéder à l'exécution des travaux qu'il estimera nécessaires à la remise en état des lieux, et ce dans le respect des règles de l'art. Cette remise en état s'effectuera aux frais de l'impétrant, en puisant les sommes adéquates dans le cautionnement qu'il aura préalablement constitué. Toutefois, si le montant du cautionnement ne devait pas être suffisant, l'impétrant devrait faire l'appoint. A défaut, les montants complémentaires seraient recouverts par voie de contrainte.

Article 24

Cette disposition détaille la procédure de mise en œuvre de la contrainte, laquelle peut être utilisée soit pour récupérer des frais de remise en état des lieux, soit pour obtenir paiement des amendes administratives.

Elle se justifie, en tant qu'elle déroge de manière limitée aux dispositions du Code judiciaire, par le recours à l'article 10 de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles et la théorie des pouvoirs implicites. En effet, en tant qu'elle permet le recouvrement du montant des amendes administratives, elle est nécessaire à l'exercice de la compétence principale, à savoir définir le statut juridique des voiries du domaine public du territoire régional.

En outre, l'impact de l'empiètement de compétences demeure marginal, dès lors qu'il met en cause que certaines dispositions du Code judiciaire et de la loi sur les faillites, et ce dans la sphère matérielle très limitée de l'avant-projet d'ordonnance. Enfin, compte tenu des spécificités régionales à Bruxelles, la matière ainsi réglée par le biais de l'article 10 précité se prête à un règlement différencié.

Article 25

L'article 25 introduit, dans l'édifice de l'avant-projet d'ordonnance, un mécanisme de responsabilité solidaire entre les différentes personnes qui s'associent pour réaliser

Het vervolg van artikel 22 bepaalt de bevoegdheden van die personeelsleden, waarbij impliciet verwezen wordt naar andere verordeningen van administratieve politie waarvan de inhoud relatief overeenstemmend is.

Artikel 23

Artikel 23 voltooit de bepalingen van het voorontwerp van ordonnantie die het mogelijk maken de herstelling van de bouwplaats overeenkomstig de in dit voorontwerp geformuleerde principes, in fine, te waarborgen. In geval van miskennis van deze principes en, vanzelfsprekend, van de voorwaarden die vermeld staan in iedere vergunning om de bouwplaats te openen, zal de beheerder van de openbare weg kunnen doen overgaan tot de uitvoering van de werken die hij voor de vakkundige herstelling van de bouwplaats noodzakelijk acht. Die herstelling zal gebeuren op kosten van de concessiehouder door de nodige bedragen te putten uit de borgtocht die hij vooraf heeft gesteld. Mocht het bedrag van de borgtocht, echter, niet toereikend zijn, dan zou de concessiehouder moeten bijpassen. Gebeurt dat niet, dan zouden de aanvullende bedragen bij dwangbevel worden geïnd.

Artikel 24

Deze bepaling geeft een gedetailleerde beschrijving van de procedure van uitvoering van het dwangbevel, dat kan worden gebruikt, ofwel om de kosten van de herstelling in te vorderen, ofwel om de boetes betaald te krijgen.

Zij is gerechtvaardigd daar zij in beperkte mate afwijkt van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek door de toevlucht tot het in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 betreffende de hervorming der instellingen bedoelde beroep en de theorie van de impliciete bevoegdheden. Immers, daar zij toelaat het bedrag van de administratieve boetes te innen, is zij noodzakelijk voor de uitoefening van de hoofdbevoegdheid, met name de bepaling van het rechtsstatuut van de wegen van het openbaar domein van het gewestelijk grondgebied.

Daarenboven blijft de aantasting van de bevoegdheid dermate miniem dat slechts enkele bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek en van de wet op het bankroet, en dit in de zeer beperkte materiële sfeer van het voorontwerp van ordonnantie, in vraag worden gesteld. Rekening houdend met de specifieke gewestelijke kenmerken in Brussel leent de door voornoemd artikel 10 aldus geregelde aanpak gelegenheid zich tot een verschillende verordening.

Artikel 25

Artikel 25 introduceert in de structuur van het voorontwerp van ordonnantie een mechanisme van hoofdelijke aansprakelijkheid tussen de verschillende personen die zich

des travaux de chantier. Le texte entend ainsi éviter que différents intervenants puissent se dégager de toute responsabilité en rejetant celle-ci sur un partenaire. La solidarité implique que le gestionnaire de la voie publique pourra s'adresser à l'intervenant de son choix pour lui réclamer le paiement intégral des amendes et des frais de remise en état des lieux opérée d'office. Ce mécanisme n'exclut cependant l'action récursoire de cet intervenant contre ses partenaires, afin d'obtenir paiement des montants correspondant à leur part de responsabilité dans le paiement des amendes et des frais de remise en état des lieux. Cette action récursoire permet de mettre en évidence la distinction entre l'obligation à la dette et la contribution à celle-ci.

Article 26

L'article 26 confie à la Région la maîtrise de l'établissement et de la maintenance du cadastre du sous-sol. Cette responsabilité ne préjudicie cependant en rien aux compétences de la commission de coordination. Celle-ci travaillera néanmoins sous le contrôle de la Région qui, seule, en rendra compte.

Cette nécessaire centralisation du cadastre au niveau régional suppose une standardisation de l'information donnée par l'impétrant lors de l'introduction de son dossier de demande d'autorisation. Un modèle sera établi à cette fin par voie d'arrêté du Gouvernement.

Le même souci d'information permet d'imposer le dépôt d'un plan de recollement.

Article 27

La mise en œuvre de l'ordonnance suppose une disposition transitoire, permettant de déterminer quels seront les premiers chantiers auxquels elle trouvera à s'appliquer.

Deux critères ont été retenus.

Il s'agit, tout d'abord, de considérer que l'introduction du dossier de demande d'autorisation constitue une première condition d'applicabilité. Il serait, en effet, matériellement difficile, voire impossible, d'appliquer les exigences de l'ordonnance à des chantiers en cours d'exécution, voire en cours d'achèvement.

Le second critère part du constat que l'avant-projet met en place une procédure d'examen des dossiers de demande, cette procédure impliquant que les demandes doivent précéder d'au moins cent vingt jours le début des travaux.

verenigen om werken uit te voeren. De tekst wil op die manier beletten dat verschillende interveniënten iedere aansprakelijkheid kunnen van de hand wijzen door ze op een partner af te wentelen. De hoofdelijkheid houdt in dat de beheerder van de openbare weg zich tot de interveniënt van zijn keuze zal kunnen wenden om integrale betaling te eisen van de boetes en van de kosten van de ambtshalve uitgevoerde herstelling van de bouwplaats. Dit mechanisme sluit echter niet uit dat de betrokken interveniënt een regresvordering kan instellen tegen zijn partners om betaling te verkrijgen van de bedragen die overeenstemmen met hun deel van de aansprakelijkheid inzake de betaling van de boetes en de kosten van de herstelling van de plaats. Die regresvordering laat toe onderscheid te maken tussen de schulderkenning en de bijdrage in de schuld.

Artikel 26

Artikel 26 vertrouwt aan het Gewest de controle toe over de opstelling en de bijwerking van het kadaster van de ondergrond. Die verantwoordelijkheid doet, evenwel, geenszins afbreuk aan de bevoegdheden van de coördinatiescommissie. Deze laatste zal niettemin werken onder de controle van het Gewest dat daarvan, alleen, rekenschap zal afleggen.

Die noodzakelijke centralisering van het kadaster op gewestelijk niveau veronderstelt een standardisering van de informatie die door de concessiehouder bij de indiening van zijn dossier van vergunningsaanvraag wordt gegeven. Te dien einde zal door de Regering, bij besluit, een model worden opgesteld.

Hetzelfde streven naar informatie laat toe de indiening van een vergelijkingsplan op te leggen.

Artikel 27

De uitvoering van de ordonnantie veronderstelt een overgangsbepaling, die toelaat te bepalen welke de eerste bouwplaatsen zullen zijn waarop zij zal worden toegepast.

Er werden twee criteria in aanmerking genomen.

In de eerste plaats moet worden in aanmerking genomen dat de indiening van het dossier van de vergunningsaanvraag een eerste voorwaarde voor de toepasbaarheid is. Immers, het zou in feite moeilijk, ja zelfs onmogelijk zijn de eisen van de ordonnantie toe te passen op werken die in uitvoering of zelfs bijna voltooid zijn.

Het tweede criterium vertrekt van de vaststelling dat het voorontwerp een procedure van onderzoek van de aanvraagdossiers invoert, met dien verstande dat die procedure inhoudt dat de aanvragen minstens honderdtwintig dagen vóór de aanvang van de werken moeten ingediend worden.

C'est la raison pour laquelle seules les demandes portant sur des travaux dont le début est fixé à plus de cent vingt jours suivant l'entrée en vigueur de l'ordonnance seront soumises à celle-ci.

Article 28

L'article 28 vise à modifier l'ordonnance du 12 décembre 1991 créant des Fonds Budgétaires en son chapitre II article 2 - 3° instituant un Fonds pour l'Équipement et les Déplacements.

Celui-ci vise à affecter le produit de l'amende administrative aux frais générés par la coordination et la surveillance de la bonne tenue des chantiers.

Article 29

Cette dernière disposition fixe le moment d'entrée en vigueur de l'ordonnance.

Il sera fonction de la date d'installation de la commission de coordination, sa mise en place conditionnant elle-même, la mise en œuvre de la procédure d'autorisation d'ouverture de chantier.

Le Ministre chargé de l'Aménagement du territoire, des Travaux publics et du Transport,

Hervé HASQUIN

Le Secrétaire d'Etat chargé des Travaux publics, de la Politique foncière, de la Gestion du Patrimoine et de la Rénovation des Sites économiques désaffectés,

Eric ANDRE

Om die reden is de ordonnantie enkel van toepassing op de aanvragen die betrekking hebben op werken waarvan de aanvang vastgesteld is op méér dan honderdtwintig dagen na de inwerkingtreding van de ordonnantie

Artikel 28

Artikel 28 beoogt de wijziging van artikel 2, 3° van Hoofdstuk II van de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen, waarbij een Fonds voor uitrusting en verplaatsingen is opgericht.

Het doel ervan is de opbrengst van de administratieve boete aan te wenden voor de kosten veroorzaakt door de coördinatie van de bouwplaatsen en het toezicht op het in goede staat houden ervan.

Artikel 29

Deze laatste bepaling stelt vast wanneer de ordonnantie in werking treedt.

Die dag zal afhankelijk zijn van de datum waarop de coördinatiecommissie wordt geïnstalleerd, met dien verstande dat haar installatie zelf een voorwaarde is voor de toepassing van de procedure inzake de vergunning om de bouwplaats te openen.

De Minister belast met Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer,

Hervé HASQUIN

De Staatssecretaris belast met Openbare werken, Grondbeleid, Patrimoniumbeheer en Vernieuwing van Verlaten Bedrijfsruimten,

Eric ANDRE

**AVANT-PROJET D'ORDONNANCE
SOU MIS A L'AVIS
DU CONSEIL D'ETAT**

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE

**relative à la coordination des chantiers
en voie publique
en Région de Bruxelles-Capitale**

Chapitre 1er. - Généralités

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Commission.

Article 2

Pour l'application de la présente ordonnance, on entend par:

la Région: la Région de Bruxelles-Capitale;

le Gouvernement: le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale;

la commune: le Collège des bourgmestre et échevins;

les impétrants: les utilisateurs du sol ou du sous-sol de la voie publique et, notamment, les intercommunales de distribution, les administrations publiques, les entreprises publiques autonomes et les sociétés privées;

la voie publique: tout l'espace compris entre les alignements qui séparent les propriétés privées de la voirie; cet espace comprend, notamment, la chaussée, les trottoirs, les accotements, les revers, les fossés, les berges et les talus;

le gestionnaire de la voie publique: l'autorité dont relève l'espace où les travaux sont effectués;

le maître de l'ouvrage: celui qui fait exécuter les travaux;

le gestionnaire de chantier: la personne physique désignée comme responsable du chantier par le titulaire de l'autorisation d'effectuer les travaux ou, à défaut, par le maître de l'ouvrage;

l'entrepreneur: l'impétrant, lorsqu'il effectue lui-même les travaux, ou celui qui, lié au maître de l'ouvrage par un contrat d'entreprise ou adjudicataire d'un marché public, effectue les travaux;

la police: la police communale du territoire des travaux ou la gendarmerie, pour les travaux relatifs aux autoroutes;

la commission: la commission de coordination;

la caisse: la caisse des dépôts et consignations;

jour: jour calendrier.

**VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE
ONDERWORPEN AAN HET ADVIES
VAN DE RAAD VAN STATE**

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE

**betreffende de coördinatie van
de werken op de openbare weg in het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

Hoofdstuk I. - Algemeen

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Voor de toepassing van deze ordonnantie dient te worden verstaan onder:

het Gewest: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

de Regering: de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;

de gemeente: het College van burgemeester en schepenen;

de concessiehouders: de gebruikers van de grond of de ondergrond van de openbare weg en, inzonderheid, de intercommunale distributiebedrijven, de openbare besturen, de autonome overheidsbedrijven en de particuliere maatschappijen;

de openbare weg: iedere ruimte begrepen tussen de rooilijnen die de particuliere eigendommen van de weg scheiden; die ruimte omvat, meer bepaald, de rijbaan, de voetpaden, de berm, de kantstroken, de sloten, de glooiingen en de taluds;

de beheerder van de openbare weg: de overheid waaronder de ruimte ressorteert waar de werken worden uitgevoerd;

de bouwheer: hij die de werken doet uitvoeren;

de bouwplaatsbeheerder: de natuurlijke persoon die door de houder van de vergunning om de werken uit te voeren of, bij ontstentenis, door de bouwheer is aangesteld als verantwoordelijke voor de bouwplaats;

de aannemer: de concessiehouder, indien hij de werken zelf uitvoert, of hij die de werken uitvoert in het kader van een aannemingsovereenkomst met de bouwheer of van een hem gegunde overheidsopdracht;

de politie: de gemeentepolitie van het grondgebied waar de werken worden uitgevoerd of de rijkswacht voor de werken aan autosnelwegen;

de commissie: de coördinatiecommissie;

de kas: de Deposito- en Consignatiekas;

een dag: een kalenderdag.

Chapitre II - Principes*Article 3*

Sauf urgence motivée par des raisons de sécurité, aucun travail ne peut être entamé sur, sous ou au-dessus de la voie publique sans coordination préalable dans le temps et l'espace par les gestionnaires de voie publique.

Ne sont pas soumis à la présente ordonnance, à l'exception de son article 6, les travaux d'installation ou d'entretien de raccordements des riverains aux réseaux et les autres travaux de minime importance. Le Gouvernement arrête la liste de ces deux types de travaux.

Article 4

Sauf urgence motivée par des raisons de sécurité ou des besoins imprévisibles en approvisionnement, appréciés par le seul gestionnaire de la voie publique, aucun nouveau travail ne peut être entamé sur, sous ou au-dessus de la portion de voie publique concernée par les travaux dans les deux années qui en suivent la fin, dès lors qu'ils ont fait l'objet d'une coordination conformément à la présente ordonnance.

Article 5

Tout travail effectué sous la voie publique ou toute installation qui y est placée doit être conçu et réalisé afin de limiter au maximum les réouvertures ultérieures de la voie publique en cas de travaux de même nature ou d'aménagements à apporter à l'installation.

Article 6

La remise en état de la voie publique, nécessitée par l'accomplissement des travaux visés à l'article 3, alinéa 2, doit se faire dans les règles de l'art et dans le délai imparti par le gestionnaire de la voie publique. A défaut, celui-ci peut faire procéder à cette remise en état par un entrepreneur de son choix et aux frais du maître de l'ouvrage. Ces frais sont recouvrés conformément à l'article 24 de la présente ordonnance.

Chapitre III. - Procédure*Article 7*

§ 1er. - Il est créé une commission de coordination dont les membres seront désignés par le Gouvernement. Cette Commission est composée de:

- deux membres sur proposition du Ministre du Gouvernement qui a les Travaux publics dans ses attributions, ou sur délégation du Ministre, le Secrétaire d'Etat qui a les Travaux publics dans ses attributions;
- deux membres du Ministre du Gouvernement qui a le Transport dans ses attributions;
- quatre membres représentant des communes composant la Région; ces représentants sont désignés d'un commun accord par les communes;
- un membre sur proposition du Ministre qui a l'Aménagement du territoire dans ses attributions;
- un membre sur proposition du Ministre qui a l'Environnement dans ses attributions;

Hoofdstuk II. - Principes*Artikel 3*

Op, onder of boven de openbare weg mag geen enkel werk worden aangevat zonder voorafgaande coördinatie in tijd en ruimte door de beheerders van de openbare weg.

Zijn niet onderworpen aan deze ordonnantie, met uitzondering van artikel 6 ervan, de werken voor het leggen of onderhouden van de aansluitingen van de aanwonenden op de netten en de andere werken van geringe omvang. De lijst van die types van werken wordt door de Regering opge maakt.

Artikel 4

Behoudens dringende noodzaak om veiligheidsredenen of niet te voorziene bevoorradingbehoefte, waarover uitsluitend wordt geoordeeld door de beheerder van de openbare weg, mag geen enkel nieuw werk worden aangevat op, onder of boven het gedeelte van de openbare weg waaraan werken zijn uitgevoerd binnen de twee jaar na het einde van die werken vanaf het moment dat zij overeenkomstig deze ordonnantie werden gecoördineerd.

Artikel 5

Ieder werk onder de openbare weg, of iedere installatie die er wordt geplaatst, moet zodanig worden onderworpen en uitgevoerd dat het openbreken van de openbare weg voor latere werken van dezelfde aard of voor aanpassingen aan de installatie zoveel mogelijk beperkt wordt.

Artikel 6

De herstelling van de openbare weg, vereist door de uitvoering van de in artikel 3, 2de lid bedoelde werken, moet vakkundig gebeuren en binnen de door de beheerder van de openbare weg opgelegde termijn. Zoniet, kan deze laatste doen overgaan tot die herstelling door een zelf gekozen aannemer en op kosten van de bouwheer. Die kosten worden geïnd overeenkomstig artikel 24 van deze ordonnantie.

Hoofdstuk III. - Procedure*Artikel 7*

§ 1. - Er wordt een coördinatiecommissie opgericht waarvan de leden zullen worden aangewezen door de Regering. Die Commissie is samengesteld als volgt:

- twee leden op voordracht van de Minister van de Regering tot wiens bevoegdheden de Openbare Werken behoren of, bij delegatie door de Minister, van de Staatssecretaris tot wiens bevoegdheden de Openbare Werken behoren;
- twee leden op voordracht van de Minister van de Regering tot wiens bevoegdheden het Vervoer behoort;
- vier leden ter vertegenwoordiging van de gemeenten die samen het Gewest vormen; die vertegenwoordigers worden in gemeen overleg door de gemeenten aangewezen;
- een lid op voordracht van de Minister tot wiens bevoegdheden de Ruimtelijke ordening behoort;
- een lid op voordracht van de Minister tot wiens bevoegdheden het Leefmilieu behoort;

- un membre sur proposition du Ministre qui a la Tutelle des communes dans ses attributions;
- un membre représentant le Conseil des services publics.

§ 2. - Le Ministre qui a les Travaux publics dans ses attributions désigne le président de la commission parmi les représentants du Gouvernement. Elle établit son règlement d'ordre intérieur. Son secrétariat est assuré par les services du ministère de la Région.

§ 3. - La Commission statue la majorité absolue de ses membres. En cas de parité, la voix du président est prépondérante. Les représentants des Ministres ayant l'Aménagement du territoire, l'Environnement et la Tutelle des communes dans leurs attributions ainsi que du Conseil des Services publics ne disposent que d'une voix consultative.

§ 4. - Chaque gestionnaire de voie publique peut, en ce qui le concerne, créer une commission locale de coordination sans préjudice des compétences de la commission. Le Gouvernement arrête les modes de composition et de fonctionnement, ainsi que les compétences de ces commissions.

Article 8

La commission a pour mission de coordonner, dans le temps et l'espace, les travaux que les impétrants se proposent d'effectuer sur, sous ou au-dessus de la voie publique, notamment en fixant leur localisation, leur durée, la date de leur début, ainsi que les mesures éventuelles d'accompagnement assurant la mobilité de l'ensemble des usagers. La commission est seule compétente pour assurer la coordination préalable des chantiers qui ont une incidence sensible sur la mobilité en Région de Bruxelles-Capitale.

A cette fin, la commission:

- assure l'intégration dans une banque de donnée centralisée des programmations de travaux dès leur établissement par les gestionnaires de voie publique et les impétrants;
- reçoit les demandes d'autorisation d'exécution des travaux et donne un avis sur celles-ci;
- reçoit les déclarations d'achèvement des travaux;
- assure selon des modalités fixées par le Gouvernement un archivage centralisé des données relatives à l'occupation du sol et du sous-sol de la Région et constitue, sur cette base, un cadastre documentaire du sous-sol au fur et à mesure de l'enregistrement des réseaux.

Article 9

§ 1er. - Le maître de l'ouvrage introduit sa demande d'autorisation de travaux auprès du gestionnaire de la voie publique, cent vingt jours au moins avant le début des travaux. Le Gouvernement arrête la composition du dossier de demande d'autorisation.

Le gestionnaire de la voie publique transmet la demande et sa proposition motivée de décision à la commission nonante jours au moins avant le début des travaux.

La commission donne un avis et le transmet au gestionnaire de la voie publique dans les quarante-cinq jours de la réception de la demande transmise par le gestionnaire. A défaut d'avis donné dans ce délai, l'avis n'est plus requis.

- een lid op voordracht van de Minister tot wiens bevoegdheden het Toezicht op de gemeenten behoort;
- een lid van de Raad van nutsbedrijven.

§ 2. - De Minister tot wiens bevoegdheden Openbare Werken behoren, benoemt de voorzitter van de commissie onder de vertegenwoordigers van de Regering. Zij stelt haar huishoudelijk reglement op. Haar secretariaat wordt waargenomen door de diensten van het ministerie van het Gewest.

§ 3. - De commissie beslist bij volstreekte meerderheid van de stemmen van haar leden. In geval van staking van stemmen, is de stem van de voorzitter doorslaggevend. De vertegenwoordigers van de Ministers tot wiens bevoegdheden de Ruimtelijke Ordening, het Leefmilieu en het Toezicht op de gemeenten behoren, alsmede van de Raad van nutsbedrijven hebben een raadgevende stem.

§ 4. - Elke beheerder van de openbare weg kan, voor wat hem aangaat, een plaatselijke coördinatiecommissie oprichten, onverminderd de bevoegdheden van de commissie. De Regering bepaalt de wijze van samenstelling en werking, alsmede de bevoegdheden van die commissies.

Artikel 8

Het is de taak van de commissie de werken die de concessiehouders van plan zijn uit te voeren op, onder of boven de openbare weg, in tijd en ruimte te coördineren inzonderheid door de plaats, de duur en de aanvangsdatum ervan te bepalen, alsmede de eventuele begeleidingsmaatregelen die de mobiliteit van al de weggebruikers waarborgt. Alleen de commissie is bevoegd voor de voorafgaande coördinatie van de werken die een grote weerslag hebben op de mobiliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Te dien einde:

- zorgt de commissie ervoor dat de plannings van de werken in een gecentraliseerde databank worden opgenomen van zodra zij door de beheerders van de openbare weg en de concessiehouders zijn opgesteld;
- ontvangt zij de aanvragen om vergunning tot uitvoering van de werken en geeft zij dienaangaande een advies;
- ontvangt zij de verklaringen van voltooiing van de werken;
- legt de commissie een centraal archief aan van de gegevens betreffende de bezitting van de grond en de ondergrond van het Gewest en maakt zij, op basis daarvan, een documentair kadaster op van de ondergrond naar gelang de registratie van de netten.

Artikel 9

§ 1. - De vergunningsaanvraag voor de werken wordt door de bouwheer minstens honderdtwintig dagen vóór het begin van de werken ingediend bij de beheerder van de openbare weg. De Regering bepaalt de samenstelling van het dossier van de vergunningsaanvraag.

Minstens negentig dagen vóór het begin van de werken zendt de beheerder van de openbare weg de aanvraag, samen met zijn met redenen omkleed voorstel van beslissing naar de commissie.

Binnen de vijfenveertig dagen na ontvangst van de door de beheerder van de openbare weg toegezonden aanvraag brengt de commissie een advies uit dat naar de beheerder van de openbare weg wordt gezonden. Bij ontstentenis van advies binnen die termijn is het advies niet meer vereist.

Le gestionnaire de la voie publique délivre l'autorisation, en la motivant spécialement si il ne suit pas l'avis de la commission, dans les quinze jours qui suivent cet avis ou l'expiration du délai qui lui est imparti pour l'émettre.

§ 2. - En cas d'urgence constatée par le gestionnaire de la voie publique, ce dernier peut, sans attendre, accorder l'autorisation, laquelle est transmise sans délai à la commission.

Article 10

Le gestionnaire de la voie publique peut, soit d'initiative, soit à la requête de la Région ou de la commune lorsqu'elle n'est pas gestionnaire de la voie publique, soit à la requête de la commission, suspendre ou retirer l'autorisation d'exécution des travaux. La décision de retrait ou de suspension comporte un préavis de huit jours et est prise dans le respect des droits de la défense de l'impétrant. elle est spécialement motivée et notifiée à l'impétrant.

Article 11

Le maître de l'ouvrage avertit, par voie de lettre circulaire et d'affiches, les riverains de la nature et de la durée des travaux au moins huit jours avant leur début ou, en cas d'urgence, au plus tard le jour du début.

Le Gouvernement arrête les modalités de l'avertissement.

Chapitre IV. - Mise en oeuvre de l'autorisation

Article 12

Dans le respect des autres procédures légales et nécessaires, l'autorisation d'exécution des travaux emporte celle d'ouvrir le chantier et de commencer les travaux.

L'autorisation précise le périmètre du chantier et sa durée, les prescriptions applicables au chantier et le montant de la caution destinée à assurer la remise en état des lieux.

Article 13

Un état des lieux est dressé, aux frais du maître de l'ouvrage, contra-dictoirement, avant et après le chantier, par un représentant du gestionnaire de la voie publique et par le gestionnaire de chantier.

A l'issue des travaux, une fiche cadastrale du sous-sol permettant un traitement informatique et mentionnant l'emplacement des câbles, canalisations et ouvrages rencontrés à l'occasion des travaux, ainsi que les états des lieux avant et après chantier sont joints au dossier initial comprenant la demande d'autorisation. La fermeture du chantier ne peut être réalisée en l'absence de transmission de la fiche. Si le maître de l'ouvrage renonce à l'établissement d'un état des lieux préalable à l'exécution des travaux, l'état initial est réputé bon.

Article 14

La remise en état des lieux est soumise aux règles suivantes:

De beheerder van de openbare weg geeft de vergunning af binnen de vijftien dagen nadat het advies is uitgebracht of na het verstrijken van de termijn die voor het uitbrengen ervan is bepaald; indien de vergunning het advies van de commissie niet volgt, wordt zij door de beheerder speciaal gemotiveerd.

§ 2. - In geval van dringende noodzaak, vastgesteld door de beheerder van de openbare weg, kan deze laatste meteen een voorlopige vergunning geven, die onverwijld naar de commissie wordt gezonden.

Artikel 10

De beheerder van de openbare weg kan, ofwel op eigen initiatief, ofwel op verzoek van het Gewest of de gemeente wanneer zij geen beheerder van de weg zijn, ofwel op verzoek van de commissie, de vergunning voor de uitvoering van de werken schorsen of intrekken. De beslissing tot intrekking of schorsing omvat een aanzegging van acht dagen en wordt genomen met inachtneming van de rechten van de verdediging van de concessiehouder. Zij moet in het bijzonder met redenen omkleed zijn en aan de concessiehouder worden betekend.

Artikel 11

Minstens acht dagen vóór de aanvang van de werken of, bij dringende noodzaak, ten laatste de dag waarop zij aanvangen, worden de aanwonenden door de bouwheer, per omzendbrief en met affiches, ingelicht over de aard en de duur van de werken.

De Regering bepaalt de modaliteiten van dat bericht.

Hoofdstuk IV. - De toepassing van de vergunning

Artikel 12

Met inachtneming van de andere wettelijke en noodzakelijke procedures, houdt de vergunning voor de uitvoering van de werken de toelating in de bouwplaats te openen en de werken aan te vatten.

De vergunning preciseert de omtrek van de bouwplaats en de duur van de werken, de voorschriften die van toepassing zijn op de bouwplaats en het bedrag van de borgtocht die ervoor zorgt dat de plaats van de werken weer in goede staat wordt hersteld.

Artikel 13

Vóór en na de werken wordt door een vertegenwoordiger van de beheerder van de openbare weg en door de beheerder van de bouwplaats, op kosten van de bouwheer een contradictoire plaatsbeschrijving opgesteld.

Bij het oorspronkelijk dossier met de vergunningsaanvraag wordt, na de werken, een kadastrale kaart van de ondergrond gevoegd die een verwerking door de computer toelaat en waarop de plaats vermeld staat waar de kabels, leidingen en constructies bij de uitvoering van de werken gevonden werden, alsmede de plaatsbeschrijvingen vóór en na de werken. De werf kan niet worden gesloten indien die kaart niet is overgezonden. Indien de bouwheer afziet van de opstelling van een plaatsbeschrijving die de uitvoering van de werken voorafgaat, wordt de oorspronkelijke staat geacht goed te zijn.

Artikel 14

Het in goede staat herstellen van het werkterrein is onderworpen aan de volgende regels:

- 1° la durée de la phase de remise en état est comprise dans la durée totale du chantier;
- 2° la remise en état respecte la ou les destinations de la voie publique et les besoins qui en découlent; elle est réalisée avec des matériaux semblables à ceux préexistants;
- 3° la remise en état des chantiers exécutés par phase se fait au fur et à mesure de l'achèvement des phases, à tout le moins lorsque les travaux portent sur l'enlèvement des réseaux abandonnés ou hors d'usage;
- 4° la remise en état peut, si le gestionnaire l'exige, impliquer un remblaiement des ouvertures et un revêtement provisoire afin de préserver l'usage de la voie publique, la sécurité des usagers ou la tranquillité des riverains;
- 5° les installations, engins, matériels et déchets du chantier doivent être enlevés au plus tard à la date fixée pour la fin du chantier;
- 6° la remise en état implique la restauration ou le remplacement des plantations, des éléments de signalisation et du mobilier urbain endommagés.

Article 15

Une déclaration d'achèvement de travaux est établie et transmise à la commission par le gestionnaire de la voie publique ou son délégué pour chaque partie de chantier et après établissement de l'état des lieux de fin de chantier.

Article 16

Le gestionnaire de la voie publique est habilité à:

- soit à donner quittance et remise de caution au maître de l'ouvrage;
- soit à fixer le montant de l'amende et à ordonner un complément de travaux à réaliser aux frais du maître de l'ouvrage afin de rendre les lieux conformes aux prescriptions de l'autorisation d'exécution.

La caution ne peut être remise qu'après plein et entier paiement du montant des amendes administratives éventuelles.

Le gestionnaire de la voie publique informe la commission de sa décision.

Chapitre V. - Modalités

Article 17

Les prescriptions figurant dans les autorisations d'exécution de travaux doivent permettre d'assurer pendant la durée du chantier le respect de la tranquillité, de la propreté, de la salubrité et la sécurité des personnes et des biens.

Les autorisations contiendront l'obligation de respecter les règles générales suivantes:

- 1° le chantier, en ce compris les installations annexes, les terres et produits divers, devra être isolé en permanence des espaces réservés à la circulation des personnes et des véhicules; des passages seront aménagés pour leur passage;

- 1° de duur van de herstellingsfase moet begrepen zijn in de totale duur van de werken;
- 2° de herstelling moet de bestemming(en) van de openbare weg in acht nemen, alsmede de daaruit voortvloeiende behoeften, zij wordt uitgevoerd met materialen van dezelfde soort als die welke oorspronkelijk gebruikt werden;
- 3° de herstelling na de in fasen uitgevoerde werken moet gebeuren telkens een fase voltooid is; dit geldt op zijn minst wanneer de werken betrekking hebben op de wegruiming van de afgedankte of buiten gebruik zijnde netten;
- 4° zo de beheerder het eist, kan de herstelling de opvulling van gaten en het aanbrengen van een voorlopige verharding omvatten ten einde het gebruik van de openbare weg, de veiligheid van de gebruikers en de rust van de aanwonenden te waarborgen;
- 5° de installaties, de machines, het materieel en de afval van de bouwplaats moeten ten laatste verwijderd zijn op de voor de voltooiing van de werken vastgestelde datum;
- 6° de herstelling houdt de restauratie of de vervanging in van de beschadigde beplantingen, verkeerstekens en elementen van het stadmeubilair.

Artikel 15

Voor ieder deel van de werken en na de opstelling van de plaatsbeschrijving na beëindiging van de werken, wordt door de beheerder van de openbare weg of zijn afgevaardigde een verklaring van voltooiing van de werken opgesteld en naar de commissie gezonden.

Artikel 16

De beheerder van de openbare weg is gemachtigd:

- ofwel, aan de bouwheer kwitantie te geven of terugbetaling te doen van de borgtocht;
- ofwel, het bedrag van de boete vast te stellen en de uitvoering van bijkomende werken op kosten van bouwheer te bevelen om het werkterrein opnieuw in overeenstemming te brengen met de voorschriften van de uitvoeringsvergunningen.

De borgtocht mag pas worden terugbetaald na volledige betaling van de eventuele administratieve boetes.

De beheerder van de openbare weg licht de commissie in over zijn beslissing.

Hoofdstuk V. - Modaliteiten

Artikel 17

De voorschriften van de vergunningen tot uitvoering van de werken moeten toelaten tijdens de duur van de werken de rust, de netheid, de gezondheid en de veiligheid van personen en goederen te waarborgen.

In de vergunningen moet de verplichting opgenomen zijn tot naleving van de volgende algemene regels:

- 1° de bouwplaats, met inbegrip van de bijhorende installaties, de hopen aarde en diverse produkten, moet permanent afgezonderd worden van de ruimten voorbehouden aan het verkeer van personen en voertuigen; er moeten doorgangen worden aangelegd waarlangs zij kunnen passeren;

- 2° des stationnements seront prévus, pour les véhicules du chantier, dans le périmètre de celui-ci; aucun stationnement n'est autorisé en dehors de ce périmètre;
- 3° aucun dépôt de matériaux, de déblais, de remblais ou de détritiques n'est autorisé en dehors du chantier, à l'exception des livraisons de matériaux;
- 4° le chantier doit être protégé contre les dégradations possibles et être délimité par une clôture dont le Gouvernement arrête les caractéristiques;
- 5° la sécurité, l'hygiène et la propreté des installations destinées au personnel du chantier seront assurées conformément à la réglementation relative à la protection des travailleurs;
- 6° le gestionnaire de chantier est tenu de veiller à la correction de l'habillement du personnel du chantier, compte tenu des aléas inhérents à tout travail sur la voie publique;
- 7° le chantier est tenu en état d'ordre et de propreté, tant en ce qui concerne ses abords, clôtures et palisades que le chantier lui-même et les véhicules et engins qui y sont employés;
- 8° le chantier est signalé en permanence conformément aux règles relatives à la circulation routière; des prescriptions particulières concernant l'éclairage peuvent être édictées par le Gouvernement;
- 9° les plantations et le mobilier urbain situés dans le périmètre et aux abords du chantier reçoivent une protection adéquate; ils sont répertoriés lors de la demande d'autorisation, indiqués sur les plans transmis au gestionnaire de la voie publique et à la commission, et repris dans l'état des lieux établi avant les travaux.

Le Gouvernement peut, par voie d'arrêté, prévoir des exceptions et des précisions à ces règles générales.

Chapitre VI. - Cautionnement

Article 18

Tout chantier ne peut être entrepris sans dépôt préalable, au bénéfice du gestionnaire de la voie publique, d'une caution auprès de la caisse. Cette caution ne doit pas être constituée lorsque le maître de l'ouvrage est le gestionnaire de la voie publique concernée par les travaux ou lorsqu'il agit pour le compte de ce dernier.

Article 19

Le montant de la caution à verser par le maître de l'ouvrage est fixé par le gestionnaire de la voie publique dans le respect des règles arrêtées par le Gouvernement.

Les intérêts produits par le cautionnement y sont joints. Le cautionnement et les intérêts sont restitués au donneur de caution lorsque la quittance a été donnée par le gestionnaire de la voie publique conformément à l'article 16 de la présente ordonnance.

Cette quittance ne peut être donnée que lors du paiement des amendes administratives prononcées en application de l'article 21.

L'autorisation n'entre en vigueur qu'à partir du moment où le gestionnaire de la voie publique reconnaît que le cautionnement requis a été constitué.

- 2° voor de werkvoertuigen moet worden voorzien in de parkeerplaatsen binnen de bouwplaats, buiten het werktein mag niet geparkeerd worden;
- 3° buiten de bouwplaats is geen enkele opslagplaats van materialen, graafspecie, aanvullingspecie of afval toegelaten, met uitzondering van de levering van materialen;
- 4° de bouwplaats moet worden beschermd tegen mogelijke beschadigingen en worden afgebakend door een afsluiting waarvan de Regering de karakteristieken bepaalt;
- 5° de veiligheid, gezondheid en netheid van de voor het personeel van de bouwplaats bestemde installaties moeten worden gewaarborgd overeenkomstig de reglementering betreffende de arbeidsbescherming;
- 6° de bouwplaatsbeheerder moet erop toezien dat het personeel van de bouwplaats correcte kleding draagt, rekening houdend met de risico's die inherent zijn aan ieder werk op de openbare weg;
- 7° de bouwplaats moet proper gehouden worden, zowel wat de omgeving, de afsluitingen en schuttingen ervan betreft, als het werktein zelf en de voertuigen en machines die er worden gebruikt;
- 8° de bouwplaats moet permanent met verkeerstekens worden aangegeven overeenkomstig de regels betreffende het wegverkeer; de Regering kan bijzondere voorschriften uitvaardigen voor de verlichting;
- 9° de beplantingen en het stadmeubilair binnen de bouwplaats en in de omgeving ervan moeten een adequate bescherming krijgen; zij moeten worden geïnventariseerd bij de vergunningsaanvraag, aangeduid op de plannen die naar de beheerder van de openbare weg en naar de commissie worden gezonden, en opgenomen in de plaatsbeschrijving die vóór de werken wordt opgesteld.

De Regering kan, bij besluit, uitzonderingen op en preciseringen bij deze algemene regels vaststellen.

Hoofdstuk VI. - Borgstelling

Artikel 18

Geen enkel werk mag worden ondernomen zonder dat, vooraf, bij de kas een borgtocht is gestort ten bate van de beheerder van de openbare weg. Die borgtocht moet niet worden gesteld wanneer de bouwheer de beheerder is van de openbare weg waarop de werken worden uitgevoerd, of wanneer hij optreedt voor deze laatste.

Artikel 19

Het bedrag van de door de bouwheer te storten borgtocht wordt vastgesteld door de beheerder van de openbare weg, met inachtneming van de door de Regering bepaalde regels.

De interesten die de borgtocht opbrengt, worden eraan toegevoegd. De borgtocht en de interesten worden aan de borgsteller terugbetaald wanneer door de beheerder van de openbare weg daarvan kwijting gegeven is, overeenkomstig artikel 16 van deze ordonnantie.

Die kwijting mag pas gegeven worden na betaling van de administratieve boetes uitgesproken bij toepassing van artikel 21.

De vergunning is pas van kracht vanaf het ogenblik dat de beheerder van de openbare weg erkent dat de laatste borgtocht werd gesteld.

L'autorité qui a délivré l'autorisation modifie le montant du cautionnement en cours de chantier, lorsque l'évolution du coût de la remise en état le justifie.

Chapitre VII. - Contrôle et sanctions

Article 20

Un constat de mauvaise exécution peut être dressé en cours de travaux par le gestionnaire de la voie publique qui le transmet à la commission. Cet état peut justifier l'imposition, par le gestionnaire de la voie publique, de prescriptions immédiates de remise en état, accompagnée d'une amende administrative.

Article 21

Sera puni d'une amende administrative de 1.000 francs à 1.000.000 francs, celui qui contreviendra aux dispositions de la présente ordonnance.

Le montant de l'amende et le délai de paiement sont fixés par arrêté du Gouvernement ainsi que les modalités d'affectation.

Article 22

Sans préjudice des devoirs incombant aux autres officiers de la police judiciaire, les fonctionnaires et agents désignés par le Gouvernement surveillent l'exécution de la présente ordonnance et de ses arrêtés d'application.

A cet effet, ils ont la qualité d'officier de police judiciaire et sont placés sous la surveillance du procureur général auprès la Cour d'appel sans préjudice de leur subordination à l'égard de leurs supérieurs dans l'administration.

Ces fonctionnaires et agents peuvent, dans l'exercice de leur mission:

- 1° pénétrer à toute heure du jour ou de la nuit dans les périmètres des chantiers;
- 2° procéder à tous examens, contrôles et enquêtes et recueillir toutes informations qu'ils estiment nécessaires pour s'assurer que les dispositions de l'ordonnance et des arrêtés d'exécution sont effectivement observées, et notamment:
 - a) interroger toute personne sur tout fait dont la connaissance est utile à l'exercice de la surveillance;
 - b) se faire produire sans déplacement ou rechercher tout document, pièce ou titre utile à l'accomplissement de leur mission, en prendre copie photographique ou autre, ou l'emporter contre récépissé;
- 3° en cas d'infraction, mettre sous scellés un chantier, dresser rapport à la commission et au gestionnaire de la voie publique et dresser procès-verbal faisant foi jusqu'à preuve du contraire; une copie du procès-verbal doit, à peine de nullité, être notifiée au contrevenant dans les quatorze jours de la constatation de l'infraction;
- 4° dans l'exercice de leur fonction, requérir l'assistance de la police communale et de la gendarmerie.

Article 23

En cas de violation des dispositions de la présente ordonnance, le gestionnaire de la voie publique pourra faire procéder à l'exécution des tra-

De overheid die de vergunning heeft afgegeven, wijzigt het bedrag van de borgtocht tijdens de werken indien de evolutie van de prijs van de herstelling het verantwoordt.

Hoofdstuk VII. - Controle en strafbepalingen

Artikel 20

Tijdens de werken kan door de beheerder van de openbare weg een vaststelling van slechte uitvoering worden opgesteld die naar de commissie wordt gezonden. Die beschrijving kan verantwoordt dat de beheerder van de openbare weg onmiddellijke voorschriften oplegt voor de herstelling, samen met een administratieve boete.

Artikel 21

Wordt bestraft met een administratieve boete van 1.000 frank tot 1.000.000 frank, hij die de bepalingen van deze ordonnantie overtreedt.

Het bedrag van de boete en de betalingstermijn worden bepaald bij besluit van de Regering, samen met de bestemmingsmodaliteiten.

Artikel 22

Onverminderd de taken die de andere officieren van de gerechtelijke politie dienen uit te voeren, wordt het toezicht op de uitvoering van deze ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten uitgeoefend door de ambtenaren en personeelsleden die daarvoor door de Regering zijn aangesteld.

Te dien einde hebben zij de hoedanigheid van officier van de gerechtelijke politie en worden zij onder het toezicht van de procureur-generaal bij het Hof van beroep geplaatst, onverminderd hun ondergeschiktheid aan hun oversten bij de administratie.

Die ambtenaren en personeelsleden mogen, bij de uitoefening van hun taak:

- 1° op ieder uur van de dag of de nacht de bouwplaats betreden;
- 2° overgaan tot alle onderzoeken, controles en enquêtes, alsmede alle inlichtingen inwinnen die zij noodzakelijk achten om zich ervan te vergewissen dat de bepalingen van de ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten werkelijk worden in acht genomen, en inzonderheid:
 - a) eender welke persoon ondervragen over ongeacht welk feit waarvan de kennis nuttig is voor de uitoefening van het toezicht;
 - b) zich, zonder verplaatsing, alle documenten, stukken of titels doen overleggen, die nuttig zijn voor de uitvoering van hun opdracht, of ze opzoeken, er een foto- of andere kopie van nemen, of ze tegen ontvangstbewijs meenemen;
- 3° ingeval van overtreding, een bouwplaats verzegelen, verslag opmaken voor de commissie of de beheerder van de openbare weg en proces-verbaal opstellen dat de overtreding aantoonde tot bewijs van het tegendeel; een kopie van het proces-verbaal dient, op straffe van nietigheid, aan de overtreder te worden betekend binnen de veertien dagen na de vaststelling van overtreding;
- 4° bij de uitoefening van hun functie, de bijstand vorderen van de gemeentepolitie of de rijkswacht.

Artikel 23

In geval van schending van de bepalingen van deze ordonnantie kan de beheerder van de openbare weg doen overgaan tot de uitvoering van

vaux jugés nécessaires à la remise en état dans les règles de l'art de la voie publique, en prélevant d'office les sommes nécessaires sur le cautionnement.

Si le montant du cautionnement est insuffisant, le gestionnaire de la voie publique récupère à charge de l'impétrant et au besoin par voie de contrainte les frais supplémentaires exposés.

Article 24

§ 1er. - A défaut de paiement du montant de l'amende dans le délai imparti, une contrainte est lancée par le fonctionnaire, chargé de la perception par le Gouvernement.

§ 2. - La notification de cette contrainte se fait par lettre recommandée à la poste. La remise du pli à la poste compte pour notification à partir du jour suivant.

§ 3. - La notification visée au paragraphe 2:

- 1° interrompt la prescription des amendes administratives et des accessoires;
- 2° rend possible l'inscription hypothécaire légale prévue au paragraphe 6;
- 3° donne la possibilité au redevable de faire opposition à l'exécution de la contrainte selon les modalités prévues au paragraphe 12;
- 4° fait courir les intérêts moratoires au taux légal civil en tenant compte des règles en vigueur en la matière.

§ 4. - Après la notification visée au paragraphe 2, le fonctionnaire chargé de la perception de l'amende peut procéder, par lettre recommandée à la poste, à une saisie-arrêt-exécution entre les mains du dépositaire ou du débiteur, sur les sommes et effets que celui-ci doit, ou doit restituer, au redevable de l'amende.

La saisie est également dénoncée par lettre recommandée à la poste au redevable.

La saisie produit ses effets à partir de la remise de ce pli au destinataire.

Le fonctionnaire chargé de la perception est chargé de la rédaction et de l'envoi de l'avis de saisie prévu à l'article 1390 du Code judiciaire.

Pour le reste, les dispositions des articles 1539, 1540, 1542, alinéas 1° et 2°, et 1543 sont applicables à cette saisie, étant entendu que la remise du montant se fait dans les mains du fonctionnaire chargé de la perception.

§ 5. - La saisie-arrêt-exécution doit se faire par exploit d'huissier comme prévu aux articles 1539 à 1544 du Code judiciaire, lorsqu'il ressort de la déclaration du tiers saisi que:

1. le débiteur saisi fait opposition à la saisie-arrêt-exécution;
2. le tiers saisi conteste sa dette envers le débiteur saisi;
3. avant la saisie du comptable, un autre créancier s'est opposé à la remise par le tiers saisi des sommes dont il était redevable.

Dans ces cas, la saisie prévue au paragraphe 4 est maintenue dans son effet conservatoire lorsque, dans le mois de la remise à la poste de la

de werken die hij voor de vakkundige herstelling van de openbare weg noodzakelijk acht, door de nodige bedragen ambtshalve af te houden van de borgtocht.

Indien het bedrag van de borgtocht ontoereikend is, verhaalt de beheerder van de openbare weg, zo nodig bij dwangbevel, de gemaakte extra-kosten op de exploitant.

Artikel 24

§ 1. - Indien het bedrag van de boete niet betaald is binnen de opgelegde termijn, wordt een dwangbevel uitgevaardigd door de ambtenaar die door de Regering met de inning belast is.

§ 2. - De betekening van dat bevelschrift gebeurt met een ter post aangetekende brief. De afgifte van die brief op het postkantoor geldt als betekening vanaf de volgende dag.

§ 3. - De in § 2 bedoelde betekening:

- 1° stopt de verjaring van de administratieve boetes en toebehoren;
- 2° maakt de in paragraaf 6 bepaalde wettelijke hypothecaire inschrijving onmogelijk;
- 3° biedt de schuldenaar de mogelijkheid verzet aan te tekenen tegen de uitvoering van het dwangbevel, volgens de in paragraaf 12 bepaalde modaliteiten;
- 4° doet de moratoire interesten lopen tegen de burgerlijke wettelijke rentevoet, rekening houdend met de terzake van kracht zijnde regels.

§ 4. - Na de in paragraaf 2 bedoelde betekening kan de met de inning belaste ambtenaar, met een ter post aangetekende brief, uitvoerend beslag onder de depositaris op de schuldenaar leggen, op de bedragen en effecten die deze laatste verschuldigd is of moet terugbetalen, aan de schuldenaar van de boete.

Het beslag wordt aan de schuldenaar eveneens betekend met een ter post aangetekende brief.

Het beslag wordt van kracht vanaf de overhandiging van die brief aan de geadresseerde.

De voor de inning aangestelde ambtenaar wordt belast met de opstelling en de verzending van het bericht van beslag, bepaald in artikel 1390 van het Gerechtelijk Wetboek.

Voor het overige, zijn de artikelen 1539, 1540, 1542, alinea 1° en 2° en 1543 van toepassing op dit beslag, met dien verstande dat de betaling van het bedrag gebeurt in handen van de met de inning belaste ambtenaar.

§ 5. - Het uitvoerend beslag onder derden moet gebeuren bij deурwaaardersexploot, zoals bepaald in de artikelen 1539 tot 1544 van het Gerechtelijk Wetboek, wanneer uit de verklaring van de derde beslagene blijkt dat:

1. de beslagene schuldenaar verzet aantekent tegen het uitvoerend beslag onder derden;
2. de derde beslagene zijn schuld bij de beslagene schuldenaar betwist;
3. vóór het beslag van de rekenplichtige, een andere schuldeiser zich verzet heeft tegen de terugbetaling, door de derde beslagene, van de bedragen die hij verschuldigd was.

In die gevallen wordt de conservatoire werking van het in paragraaf 4 bedoelde verslag gehandhaafd wanneer, binnen de maand na de

déclaration du tiers saisi, une saisie-arrêt-exécution par exploit d'huissier est pratiquée conformément à l'article 1539 du Code judiciaire.

§ 6. - Afin de garantir le paiement des amendes et des accessoires, la Région a un privilège général sur tous les meubles du redevable, à l'exception des bateaux et des navires, et une hypothèque légale sur les biens du redevable, qui peuvent en faire l'objet et qui sont situés en Belgique.

§ 7. - Le privilège visé au paragraphe 6 prend rang immédiatement après les privilèges mentionnés aux articles 19 et 20 de la loi du 16 décembre 1851 et à l'article 23 du livre II du Code de commerce.

§ 8. - Le rang de l'hypothèque légale est déterminé par la date à laquelle l'inscription est faite en vertu de la crainte rendue exécutoire qui a été notifiée ou signifiée au redevable conformément au paragraphe 2.

§ 9. - L'hypothèque est inscrite à la demande du fonctionnaire autorisé à cet effet par le Gouvernement.

L'inscription a lieu, notwithstanding opposition, contestation ou appel, sur présentation d'une copie de la contrainte qui a été déclarée conforme par ce fonctionnaire et qui fait mention de la notification ou la signification.

§ 10. - L'article 447, 2e alinéa du livre III du Code de commerce, relatif aux faillites, à la banqueroute et aux délais de paiement, n'est pas applicable à l'hypothèque légale pour amende due, pour laquelle une contrainte a été prise, notifiée et signifiée avant l'intervention du jugement déclaratif de la faillite.

§ 11. - Sauf ce qui est prévu par les §§ 2 à 5, l'exécution de la contrainte a lieu en vertu des dispositions de la cinquième partie, titre III, du Code judiciaire concernant les exécutions forcées.

§ 12. - L'exécution de la contrainte ne peut être interrompue que par opposition motivée du redevable avec citation à signifier par exploit à la Région.

L'action est introduite devant le tribunal de Bruxelles.

§ 13. - Lorsque l'opposition à la contrainte est déboutée, aucune autre voie de recours n'est possible contre le jugement rendu si le montant des sommes dues n'est pas consigné dans les deux mois de la demande du fonctionnaire autorisé par le Gouvernement, adressée au redevable par lettre recommandée.

§ 14. - Un intérêt de 1 % par mois est dû de plein droit si l'amende n'est pas payée dans le délai imparti.

L'intérêt est calculé chaque mois sur le total de la redevance due et est arrondi au millier de franc inférieur.

Article 25

Les personnes qui s'associent pour réaliser des travaux sur, sous ou au-dessus de la voie publique sont solidairement responsables du paiement des amendes administratives et des frais occasionnés par la remise en état opérée d'office.

afgifte bij de post van de verklaring van de derde beslagene, bij deurwaarderexploot een uitvoerend beslag onder derden wordt uitgevoerd, overeenkomstig artikel 1539 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 6. - Ten einde de betaling van de boetes en hun toebehoren te waarborgen, heeft het Gewest een algemeen voorrecht op alle roerende goederen van de schuldenaar, met uitzondering van de zeeschepen en binnenschepen, alsmede een wettelijk hypotheek op de goederen van de schuldenaar, die daarvan het voorwerp kunnen zijn en die in België gelegen zijn.

§ 7. - Het in paragraaf 6 bedoelde voorrecht komt in rang onmiddellijk na de voorrechten vermeld in de artikelen 19 en 20 van de wet van 16 december 1851 en in artikel 23 van boek II van het Wetboek van Koophandel.

§ 8. - De rang van de wettelijke hypotheek wordt bepaald door de datum waarop de hypothecaire inschrijving is gedaan krachtens het uitvoerbaar gemaakte dwangbevel dat aan de schuldenaar werd aangezegd op betekend overeenkomstig paragraaf 2.

§ 9. - De hypotheek wordt ingeschreven op verzoek van de ambtenaar die daartoe door de Regering gemachtigd is.

De inschrijving gebeurt, niettegenstaande verzet, betwisting op beroep, op overlegging van een kopie van het dwangbevel die door de ambtenaar voor eensluidend verklaard werd en die de aanzegging of de betekening vermeldt.

§ 10. - Artikel 447, lid 2^e van boek III van het Wetboek van Koophandel betreffende de faillissementen, de bankbreuk en de betalings-termijnen is niet van toepassing op de wettelijke hypotheek voor verschuldigde boete, waarvoor een dwangbevel werd uitgevaardigd, aangezegd en betekend voordat het vonnis van faillietverklaring werd uitgesproken.

§ 11. - Behoudens het bepaalde in de §§ 2 tot 5, gebeurt de uitvoering van het dwangbevel krachtens de bepalingen van het vijfde deel, titel III, van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de gewongen tenuitvoerleggingen.

§ 12. - De uitvoering van het dwangbevel kan enkel worden onderbroken door met redenen omkleed verzet van de schuldenaar, met dagvaarding die bij exploit aan het Gewest moet betekend worden.

De vordering wordt ingesteld bij de rechtbank van Brussel.

§ 13. - Wanneer het verzet tegen het dwangbevel wordt afgewezen, is tegen het gewezen vonnis geen enkel ander rechtsmiddel mogelijk indien het bedrag van de verschuldigde sommen niet in consignatie gegeven is binnen de twee maanden na het verzoek van de door de Regering gemachtigde ambtenaar, dat aangetekend naar de schuldenaar werd gezonden.

§ 14. - Een interest van 1 % per maand is van rechtswege verschuldigd indien de boete niet binnen de gestelde termijn betaald is.

De interest wordt iedere maand berekend op het totale bedrag van de verschuldigde vergoeding en op duizend frank naar beneden afgerond.

Artikel 25

De personen die zich verenigen om de werken op, onder of boven de openbare weg uit te voeren, zijn hoofdzakelijk verantwoordelijk voor de betaling van de administratieve boetes en de kosten van de ambtshalve uitgevoerde herstelling.

**Chapitre VIII. - Dispositions transitoires,
modificatives et abrogatoires**

Article 26

Seuls les travaux visés par les demandes d'autorisation introduites après l'entrée en vigueur de l'ordonnance et portant sur des travaux dont le début est fixé plus de 120 jours après cette entrée en vigueur sont soumis à l'ordonnance.

Chapitre IX. - Dispositions finales

Article 27

La Région a la maîtrise de l'établissement et de la maintenance du cadastre du sous-sol des voies publiques situées sur son territoire.

Elle établit, par voie d'arrêté, le modèle qui doit être exclusivement utilisé par tout impétrant pour tout projet de travaux intéressant la voie publique en vue de leur intégration dans le cadastre du sous-sol.

Le maître de l'ouvrage est tenu de remettre à la commission, au gestionnaire de la voie publique et à la Région ou à la commune s'ils ne sont pas gestionnaire de la voie publique, un plan de recellement de son ouvrage établi sur le plan visé au deuxième alinéa.

Article 28

Le Gouvernement est chargé de l'exécution de la présente ordonnance.

Article 29

La présente ordonnance entre en vigueur le jour de la signature de l'arrêté du Gouvernement portant nomination des membres de la commission.

Bruxelles, le

Le Ministre chargé de l'Aménagement du territoire, des Travaux publics et du Transport,

Hervé HASQUIN

Le Secrétaire chargé des Travaux publics, de la Politique foncière, de la Gestion du Patrimoine et de la Rénovation des Sites économiques désaffectés,

Eric ANDRE

**Hoofdstuk VIII. - Overgangs-, wijzigings- en
opheffingsbepalingen**

Artikel 26

Enkel de werken bedoeld in de vergunningsaanvragen welke na de inwerkingtreding van de ordonnantie zijn ingediend en die betrekking hebben op werken waarvan de aanvang langer dan 120 dagen na die inwerkingtreding is vastgesteld, zijn aan de ordonnantie onderworpen.

Hoofdstuk IX. - Slotbepalingen

Artikel 27

Het Gewest heeft de controle over de opstelling en de bijwerking van het kadaster van de ondergrond van de op zijn grondgebied gelegen openbare wegen.

Het Gewest stelt, bij besluit, het model op dat door iedere concessiehouder, voor elk project van werken op de openbare weg, uitsluitend moet worden gebruikt voor de opnemings van de werken in het kadaster van de ondergrond.

De bouwheer is verplicht aan de commissie, aan de beheerder van de openbare weg en aan het Gewest of aan de gemeente, indien zij geen beheerder van de openbare weg zijn, een vergelijkingsplan van zijn werk te overhandigen, opgemaakt op het in de tweede alinea bedoelde plan.

Artikel 28

De Regering is belast met de uitvoering van deze ordonnantie.

Artikel 29

Deze ordonnantie treedt in werking de dag van de ondertekening van het besluit van de Regering tot benoeming van de leden van de commissie.

Brussel,

De Minister belast met Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer,

Hervé HASQUIN

De Staatssecretaris belast met Openbare werken, Grondbeleid, Patrimoniumbeheer en Vernieuwing van Verlaten Bedrijfsruimten,

Eric ANDRE

Avis du Conseil d'Etat

Le Conseil d'Etat, section de législation, quatrième chambre, saisi par le Ministre de l'Aménagement du territoire, des Travaux publics et du Transport de la Région de Bruxelles-Capitale, le 18 juillet 1997, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas un mois, sur un avant-projet d'ordonnance «relative à la coordination des chantiers en voie publique en Région de Bruxelles-Capitale», après avoir examiné l'affaire en ses séances des 24 septembre 1997, 1er octobre 1997 et 8 octobre 1997, a donné, à cette dernière date, l'avis suivant:

I. OBJET DU PROJET

Le projet vise principalement - comme son intitulé l'indique - à coordonner dans le temps et dans l'espace les travaux de voirie.

Ces travaux sont tous ceux qui sont effectués sur, sous ou au-dessus de la voie publique. Sont ainsi concernés les travaux d'entretien et de conservation exécutés tant par le gestionnaire de la voirie lui-même que ceux exécutés par des tiers (compagnies d'électricité, d'eau, de gaz, Belgacom,...).

Le droit d'effectuer ces travaux est soumis à la délivrance préalable par le gestionnaire de la voirie d'une autorisation. Une commission, créée par le projet, donne un avis sur la délivrance de l'autorisation. En vue de coordonner les travaux, la commission constitue une banque de données informatiques centralisant la programmation des travaux par les impétrants quels qu'ils soient. Après l'achèvement des travaux ainsi coordonnés, la voirie ne peut plus faire l'objet de travaux pendant deux ans, sauf les exceptions prévues par le projet.

A la faveur de l'instauration du système de coordination, le projet organise, de manière accessoire, l'établissement d'un cadastre du sous-sol des voies publiques bruxelloises.

Figurent, en outre, dans le projet plusieurs dispositions qui visent à assurer la tranquillité, la propreté, la salubrité, la sécurité et l'exécution correcte, notamment quant à la remise en état, en cas de travaux sur ou sous la voirie. Le respect de ces dispositions est garanti par le dépôt d'une caution préalablement au début des travaux.

Le respect des obligations établies par le projet est assuré par l'imposition d'amendes administratives, une procédure de recouvrement d'office par voie de contrainte, un privilège général sur tous les meubles du redressable et une hypothèque légale sur ses biens situés en Belgique qui peuvent en faire l'objet.

II. EXAMEN DU PROJET

Observation générale

Selon l'article 6, § 1er, X, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, les Régions ont dans leurs compétences les routes et leurs dépendances en ce qui concerne les travaux publics et le transport.

L'article 2 de la loi spéciale du 16 juillet 1993 a inséré un 2bis dans l'article 6, § 1er, X, de la loi précitée qui permet aux Régions de régler «le régime juridique de la voirie terrestre (...), quel qu'en soit le gestionnaire, à l'exclusion des voies ferrées gérées par la Société nationale des chemins de fer belge».

Advies van de Raad van State

De Raad van State, afdeling wetgeving, vierde kamer, op 18 juli 1997 door de Minister van Ruimtelijke ordening, Openbare Werken en Vervoer van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste een maand, van advies te dienen over een voorontwerp van ordonnantie «betreffende de coördinatie van de werken op de openbare weg in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», heeft, na de zaak te hebben onderzocht op de zittingen van 24 september 1997, 1 oktober 1997 en 8 oktober 1997 op laatstvermelde datum het volgende advies gegeven:

I. DOEL VAN HET ONTWERP

Het ontwerp heeft hoofdzakelijk tot doel - zoals uit het opschrift blijkt - de wegenwerken in tijd en ruimte te coördineren.

Het betreft alle werken die op, onder of boven de openbare weg worden uitgevoerd. Daartoe behoren onder meer de onderhouds- en instandhoudingswerken die worden uitgevoerd door de beheerder van de openbare weg zelf en door derden (elektriciteitsmaatschappij, watermaatschappij, gasmaatschappij, Belgacom,...).

Om die werken te mogen uitvoeren, moet eerst de toestemming van de beheerder van de openbare weg worden gekregen. Een commissie, die bij dit ontwerp wordt opgericht, brengt advies uit over de afgifte van de vergunning. Om de werken te coördineren, legt de commissie een gegevensbank aan op computer, waarin de planning van de werken van alle concessiehouders gecentraliseerd wordt. Wanneer de aldus gecoördineerde werken voltooid zijn, mogen er op de desbetreffende weg twee jaar lang geen werken meer worden uitgevoerd, behalve in de gevallen bepaald bij het ontwerp.

Het ontwerp neemt de invoering van het coördinatiesysteem te baat om bijkomend de opstelling van een kadaster van de ondergrond van de openbare wegen in Brussel te regelen.

Bovendien bevat het ontwerp verscheidene bepalingen die beogen de rust, de netheid, de gezondheid, de veiligheid en een correcte uitvoering te waarborgen, inzonderheid in verband met de herstelling, in goede staat, van het werkterrein in geval van werken op of onder de openbare weg. Om ervoor te zorgen dat die bepalingen worden nageleefd, wordt bepaald dat vóór de aanvang van de werken een borgsom moet worden betaald.

De nakoming van de verplichtingen die in het ontwerp worden opgelegd, wordt afgedwongen via administratieve geldboeten, invordering van ambtswege bij dwangbevel, een algemeen voorecht op alle roerende goederen van de schuldenaar, alsook via een wettelijke hypotheek op de goederen van de schuldenaar die in België gelegen zijn en die daarvoor in aanmerking komen.

II. ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

Algemene opmerking

Volgens artikel 6, § 1, X, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zijn de Gewesten bevoegd voor de wegen en de aanhorigheden ervan wat de openbare werken en het vervoer betreft.

Bij artikel 2 van de bijzondere wet van 16 juli 1993 is in artikel 6, § 1, X, van de voormelde wet een artikel 2bis ingevoegd dat bepaalt dat de Gewesten bevoegd zijn om «het juridisch stelsel van de land- en waterwegen (te bepalen), welke ook de beheerder ervan zij, met uitzondering van de spoorwegen beheerd door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen».

Cette disposition permet aux Régions, non seulement d'adopter des règles relatives au classement ou encore à la gestion de la voirie, mais également de définir l'étendue et le statut de la voirie, quel qu'en soit le gestionnaire (1). Il leur est ainsi désormais permis de légiférer sur l'ensemble des questions liées au statut des voiries, en ce compris le régime de la domanialité, les autorisations d'occupation privative, la sanction des empiètements, les droits des riverains, etc., à l'exception de la voirie ferrée (2).

Par ailleurs, l'article 6, § 4, 3°, de la loi spéciale de réformes institutionnelles, qui n'a pas été modifié en 1993, dispose que les Gouvernements régionaux doivent être associés notamment «à l'élaboration des règles de police générale et de la réglementation relative aux communications et aux transports».

Selon l'arrêt n° 5/96 du 18 janvier 1996 de la Cour d'arbitrage,

«Il appert de la combinaison des articles 6, § 1er, X, et 6, § 4, 3°, précités, ainsi que des travaux préparatoires de ces dispositions que les régions sont effectivement compétentes pour régler la gestion de la voirie terrestre et des voies hydrauliques au sens le plus large du terme, mais que cette attribution de compétence ne comprend pas le pouvoir d'adopter les règles de police générale ou la réglementation relatives aux communications et aux transports, compétence demeurée fédérale, même si les gouvernements de région doivent être associés à leur élaboration » (3).

Il s'agit en matière de voirie terrestre, non seulement de la police de la circulation routière (4) mais aussi de la police qui est attribuée aux communes par l'article 135 de la Nouvelle loi communale (5) (6).

En tant qu'il se donne pour objet principal de «tracer le cadre légal permettant d'assurer la coordination des chantiers en Région de Bruxelles-Capitale», l'avant-projet examiné relève de la police du domaine. Il vise en effet, par cette coordination, à protéger l'intégrité matérielle de la voirie et à la maintenir en bon état. Les obligations qu'il met à charge des impétrants en matière d'exécution des travaux et de remise des lieux en

(1) Doc. parl. Sénat, sess. ord. 1992-1993, n° 558/5, pp. 412 et 413, voir les commentaires de R. Anderen, in *La Constitution fédérale du 5 mai 1993* (dir. F. Delperée), Bruxelles, Bruylant, 1993, pp. 137 et 138; P. Peeters, in *Het Federale België na de vierde staatshervorming* (dir. A. Alen et L.P. Suetens), Brugge, La Chartre, 1994, pp. 49 et 50.

(2) D. Deom, in *La Belgique fédérale* (dir. F. Delperée), Bruxelles, Bruylant, 1994, p. 295.

(3) Recueil, pp. 37 à 44.

(4) C'est l'exemple principal cité par les travaux préparatoires de la loi spéciale de 1988 (Doc. parl. Chambre, sess. extr., 1988, n° 516/1, p. 21; Rapport Sénat, Doc. parl., sess. ord. 1988, n° 405/2). La liste reprise dans ces travaux préparatoires n'est toutefois pas limitative. Les termes «telles que» qui y sont utilisés en témoignent.

(5) Voir D. deom *op. cit.*, p. 295 et M. Verdussen, «La réforme de l'Etat. III. - La nouvelle configuration des compétences», J.T., 1994, p. 529.

(6) L'article 135, § 2, de la Nouvelle loi communale dispose: «De même, les communes ont pour mission de faire jouir les habitants des avantages d'une bonne police, notamment de la propreté, de la salubrité, de la sûreté et de la tranquillité dans les rues, lieux et édifices publics.

Plus particulièrement, et dans la mesure où la matière n'est pas exclue de la compétence des communes, les objets de police confiés à la vigilance et à l'autorité des communes sont:

1° tout ce qui intéresse la sûreté et la commodité du passage dans les rues, quais, places et voies publiques (...).

Die bepaling stelt de Gewesten niet alleen in staat om regels op te stellen voor de rangschikking of het beheer van de wegen, maar ook om de omvang en het statuut van het wegennet te bepalen, ongeacht wie de beheerder ervan is (1). Zo kunnen ze voortaan regels uitvaardigen over alle aangelegenheden die verband houden met het statuut van het wegennet, met inbegrip van de domeinregeling, de vergunningen voor privé-gebruik, de bestraffing van overtredingen, de rechten van de aanwonenden, enz., behalve wat het spoorwegennet betreft (2).

Bovendien bepaalt artikel 6, § 4, 3°, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, dat in 1993 ongewijzigd is gebleven, dat de Gewestregeringen onder meer moeten worden betrokken bij «het ontwerpen van de regels van de algemene politie en de reglementering op het verkeer en vervoer».

In arrest nr. 5/96 van 18 januari 1996 van het Arbitragehof staat het volgende:

«Uit de artikelen 6, § 1, X, en 6, § 4, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, in samenhang gelezen, alsmede uit de parlementaire voorbereiding van die bepalingen, blijkt dat de gewesten wel bevoegd zijn voor de regeling van het beheer van de land- en waterwegen in de meest ruime zin van het woord, maar dat die bevoegdheidstoeiwijzing niet het aannemen van de regels van de algemene politie en de reglementering op het verkeer en vervoer omvat, wat een federale bevoegdheid is gebleven, ook al moeten de gewestregeringen bij het ontwerpen ervan worden betrokken» (3).

Bij het landwegennet gaat het niet alleen om de politie over het wegverkeer (4), maar ook om de politiebevoegdheid die krachtens artikel 135 van de nieuwe gemeentewet aan de gemeenten wordt toevertrouwd (5) (6).

Voor zover het onderzochte voorontwerp hoofdzakelijk ertoe strekt «het wettelijk kader af te bakenen dat de coördinatie van de werken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet mogelijk maken», valt het onder politie over de instandhouding van het domein. Het voorontwerp beoogt met deze coördinatie immers materiële schade aan de wegen te voorkomen en de wegen in goede staat te houden. De verplichtingen die voor de

(1) Gedr. St. Senaat, G.Z. 1992-1993, nr. 558/5, blz. 412 en 413, zie commentaar van R. Andersen in *«La Constitution fédérale du 5 mai 1993»* (o.l.v. F. Delperée), Brussel, Bruylant, 1993, blz. 137 en 138; P. Peeters in *«Het federale België na de vierde staatshervorming»* (o.l.v. A. Alen en L.P. Suetens), Brugge, Die Keure, 1994, blz. 49 en 50.

(2) D. Deom, in *«La Belgique fédérale»* (o.l.v. F. Delperée), Brussel, Bruylant, 1994, blz. 295.

(3) Arresten van het Arbitragehof, blz. 37 tot 44.

(4) Dit is het belangrijkste voorbeeld dat in de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 1988 wordt aangehaald (Gedr. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, blz. 21; Verslag Senaat, Gedr. St., G.Z., 1988, nr. 405/2). De lijst vermeld in de parlementaire voorbereiding is evenwel niet exhaustief. Dat blijkt uit het woord «zoals» dat daarin wordt gebruikt.

(5) Zie D. Deom, *op. cit.*, blz. 295 en M. Verdussen, «La réforme de l'Etat. III. - La nouvelle configuration des compétences», J.T., 1994, blz. 529.

(6) Artikel 135, § 2, van de nieuwe gemeentewet bepaalt:

«De gemeenten hebben ook tot taak het voorzien, ten behoeve van de bewoners, in een goede politie, met name over de zindelijkheid, de gezondheid, de veiligheid en de rust op openbare wegen en plaatsen en in openbare gebouwen.

Meer bepaald, en voor zover de aangelegeneheid niet buiten de bevoegdheid van de gemeenten is gehouden, worden de volgende zaken van politie aan de waakzaamheid en het gezag van de gemeenten toevertrouwd:

1° alles wat verband houdt met een veilig en vlot verkeer op de openbare wegen, straten, kaden en pleinen (...).

état ressortissant à la même police. A ce titre, il est au pouvoir de la Région de Bruxelles-Capitale de prendre l'ordonnance projetée (1). Que cette coordination et ces obligations aient également des effets bénéfiques pour la tranquillité des riverains qui n'auront plus à subir les inconvénients liés à l'ouverture incessante, à temps et à contretemps, de chantiers, pour la fluidité et la sécurité de la circulation routière et, d'une manière générale, pour la sûreté et la commodité du passage n'est pas de nature à énerver cette conclusion.

Dans l'exercice de la compétence qui lui est attribuée pour «régler la gestion de la voirie au sens le plus large du terme, et pas exclusivement pour ce qui concerne les aspects purement patrimoniaux (Doc. parl. Sénat, sess. ord., 1992-1993, n° 558/5, p. 412)» (2), la Région de Bruxelles-Capitale doit toutefois s'abstenir de prendre des mesures qui relèvent spécifiquement de la police générale de la voirie, confiée aux communes, si ce n'est au titre des pouvoirs implicites. Tel est le cas de l'article 17 de l'avant-projet dont il n'apparaît pas qu'il satisfait aux conditions requises pour pouvoir s'autoriser des pouvoirs implicites.

II. EXAMEN DU PROJET

Arrêté de présentation

Il convient de rédiger un arrêté de présentation rédigé comme suit:

«Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Ministre compétent pour l'Aménagement du territoire, des Travaux publics et du Transport,

ARRETE:

Le Ministre compétent pour l'Aménagement du territoire, des Travaux publics et du Transport est chargé, au nom du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, de présenter au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale le projet d'ordonnance dont la teneur suit:».

Article 2

La plupart des définitions sont inutiles. Seules présentent un intérêt celles qui concernent les mots «les impréteurs», «la voie publique», «le gestionnaire de la voie publique», «l'entrepreneur» et «la police».

Chapitre II

Il n'est pas d'usage d'intituler un chapitre «Principes». Il convient de préciser son contenu dans l'intitulé.

(1) La police dont le but est de protéger l'intégrité matérielle de la voirie, appelée police du domaine, est un corollaire du pouvoir de gestion de la voirie: elle relève ainsi de la compétence accordée à la Région au titre de la fixation du régime juridique de la voirie, et non de la compétence fédérale dans les domaines de la police générale et des polices spéciales ayant trait aux communications et aux transports (avis L. 22.572/9 du 29 novembre 1993 sur un avant-projet de décret «insérant un article 58 bis et 58ter dans la loi du 12 juillet 1973 sur la conservation de la nature»).

(2) Voir l'arrêt n° 5/96 précité de la Cour d'arbitrage.

uitvoering van de werken en de herstelling, in goede staat, van het werkterrein aan de concessiehouders worden opgelegd, ressorteren onder dezelfde politie. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is aldus bevoegd om de voorgestelde ordonnantie uit te vaardigen (1). De omstandigheid dat die coördinatie van de werken en die verplichtingen tevens bijdragen tot de rust van de aanwonenden, die niet langer gehinderd worden door onophoudelijk nieuwe werken die te pas en te onpas worden aangevat, alsook tot een vlot en veilig wegverkeer en, in het algemeen, tot een veilige en vlotte doorgang, doet niets af aan die conclusie.

In de uitoefening van zijn bevoegdheid om regels uit te vaardigen betreffende «het beheer van de wegen in de meest ruime zin van het woord, en niet uitsluitend voor wat betreft de zuiver patrimoniale aspecten ervan» (Gedr. St. Senaat, G.Z. 1992-1993, nr. 558/5, blz. 412) (2) kan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest echter geen maatregelen treffen die specifiek tot de algemene politie over het wegennet behoren, een bevoegdheid die aan de gemeenten is toevertrouwd, behalve indien het gaat om impliciete bevoegdheden. Dit is het geval met artikel 17 van het voorontwerp, waarvan niet blijkt dat het voldoet aan de voorwaarden die worden gesteld om aangenomen te kunnen worden op grond van impliciete bevoegdheden.

II. ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

Indieningsbesluit

Het indieningsbesluit behoort als volgt te worden gesteld:

«De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Op voorstel van de Minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer,

BESLUIT:

De Minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer is gelast in naam van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bij de Brusselse Hoofdstedelijke Raad het ontwerp van ordonnantie in te dienen, waarvan de tekst hierna volgt:»

Artikel 2

De meeste definities zijn overbodig. Alleen de definities van «de concessiehouders», «de openbare weg», «de beheerder van de openbare weg», «de aannemer» en «de politie» hebben belang.

Hoofdstuk II

Het is niet gebruikelijk dat aan een hoofdstuk het opschrift «Principes» wordt gegeven. De inhoud van het hoofdstuk moet in het opschrift nader worden bepaald.

(1) De politie die tot doel heeft te zorgen voor de materiële instandhouding van het wegennet, genaamd politie over de instandhouding van het domein, vloeit voort uit de bevoegdheid inzake het beheer over het wegennet: ze behoort aldus tot de bevoegdheid die is toevertrouwd aan het Gewest om het juridische statuut van het wegennet te bepalen, en niet tot de federale bevoegdheid over de aangelegenheden inzake algemene politie en bijzondere politieverordeningen inzake verkeer en vervoer (advies L. 22.572/9 van 29 november 1993 over een voorontwerp van decreet waarbij in de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud een artikel 58bis en 58ter wordt ingevoegd).

(2) Zie voormeld arrest nr. 5/96 van het Arbitragehof.

Articles 3 et 4

Une réserve est faite en ce qui concerne les travaux motivés par l'urgence. A l'article 3, alinéa 1er, cette urgence doit être motivée par des raisons de sécurité et à l'article 4, par des raisons de sécurité ou des besoins imprévisibles en approvisionnement. Il serait plus prudent, dans ces deux articles, de ne pas préciser les motifs pouvant justifier l'urgence.

Article 7

1. Dans la phrase introductive du paragraphe 1er, devenant l'alinéa 1er, il y a lieu d'écrire «nommés» au lieu de «désignés».

Aux 1° et 2°, il suffit d'écrire «sur la proposition du ministre», les mots «du gouvernement» sont inutiles et doivent être omis. En revanche, au 2°, il convient d'insérer les mots «sur la proposition» entre les mots «membres» et «du ministre».

La même observation vaut pour l'ensemble de l'article 7.

Au 3°, il y a lieu d'écrire:

«3° quatre membres proposés par les communes;».

2. Au paragraphe 3, devenant l'alinéa 3, il faut écrire «statue à la majorité absolue»; dans la dernière phrase, il convient de supprimer les mots «ne» et «que» et d'écrire «disposent d'une voix consultative».

3. Le paragraphe 4 doit être omis en raison de l'incompétence du législateur régional. En effet, c'est à l'autorité fédérale qu'il revient d'arrêter les règles d'organisation et de fonctionnement des commissions consultatives communales et, à défaut d'une telle intervention, c'est aux communes elles-mêmes qu'il appartient d'apprécier chacune en ce qui la concerne, l'opportunité de créer une commission consultative et d'en régler l'organisation et le fonctionnement.

Article 8

A l'alinéa 1er, dernière phrase, il est prévu que la commission régionale est compétente, à l'exclusion d'éventuelles commissions locales, pour assurer la coordination préalable des chantiers «qui ont une incidence sensible sur la mobilité en Région de Bruxelles-Capitale». On peut s'interroger sur les cas dans lesquels la commission régionale sera ainsi exclusivement compétente. Il serait souhaitable que l'exposé des motifs soit plus explicite à cet égard.

Article 9

A propos du paragraphe 1er, alinéa 4, il est rappelé, qu'en vertu de la loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs, tous les actes juridiques unilatéraux de portée individuelle émanant d'une autorité administrative et qui ont pour but de produire des effets juridiques à l'égard d'un ou de plusieurs administrés ou d'une autre autorité administrative doivent être motivés et que ceci vaut non seulement pour la délivrance d'autorisations, mais également pour leur refus.

Article 12

Dans l'alinéa 1er, il y a lieu de supprimer le membre de phrase «Dans le respect des autres procédures légales et nécessaires», car il ne fait qu'exprimer une évidence, à savoir que l'octroi de l'autorisation d'exécution des travaux ne dispense pas l'intéressé de respecter toutes les autres législations et réglementations qui trouveraient à s'appliquer.

Artikelen 3 en 4

Er wordt voorbehoud gemaakt voor dringende werken. In artikel 3, eerste lid, moet de dringende noodzakelijkheid ervan worden gewettigd door veiligheidsredenen, en in artikel 4 door veiligheidsredenen of niet te voorziene bevoorradingsbehoeften. Het zou raadzamer zijn in die twee artikelen niet nader te bepalen welke redenen de dringende noodzakelijkheid kunnen wettigen.

Artikel 7

1. In de inleidende zin van paragraaf 1, die het eerste lid wordt, schrijve men «aangesteld» in plaats van «aangewezen».

In 1° en 2° is het voldoende «op de voordracht van de minister» te schrijven; de woorden «van de Regering» zijn overbodig en moeten vervallen. In de Franse tekst van 2° moeten echter tussen de woorden «membres» en «du ministre» de woorden «sur la proposition» worden ingevoegd.

Dezelfde opmerking geldt voor het gehele artikel 7.

In 3° schrijve men:

«3° vier leden voorgedragen door de gemeenten;».

2. In paragraaf 3, die het derde lid wordt, schrijve men «beslist bij volstrekte meerderheid»; in de laatste zin behoort het woord «enkel» te vervallen.

3. Paragraaf 4 behoort te vervallen, omdat de gewestwetgever niet bevoegd is. Het is immers de federale overheid die bevoegd is om de organisatie en de werkwijze van gemeentelijke adviescommissies te regelen en, als zij dit niet doet, zijn het de gemeenten zelf die ieder voor zich moeten oordelen over de wenselijkheid om een adviescommissie op te richten en de organisatie en de werkwijze ervan te regelen.

Artikel 8

In de laatste zin van het eerste lid wordt bepaald dat de gewestelijke commissie bevoegd is, met uitsluiting van eventuele plaatselijke commissies, «voor de voorafgaande coördinatie van de werken die een grote weerslag hebben op de mobiliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest». De vraag rijst in welke gevallen de gewestelijke commissie aldus als enige bevoegd zal zijn. Het zou wenselijk zijn dit in de memorie van toelichting te verduidelijken.

Artikel 9

Wat paragraaf 1, vierde lid, betreft, wordt opgemerkt dat alle eenzijdige rechtshandelingen met individuele strekking die uitgaan van een bestuur en die rechtsgevolgen beogen te hebben voor één of meer bestuursleden of voor een ander bestuur, krachtens de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen moeten worden gemotiveerd en dat dit niet alleen geldt voor de afgifte van vergunningen, maar ook voor de weigering ervan.

Artikel 12

In het eerste lid moeten de woorden «Met inachtneming van de andere wettelijke en noodzakelijke procedures» vervallen, want deze woorden drukken slechts een vanzelfsprekende vereiste uit, te weten de toekenning van de vergunning om de werken uit te voeren de betrokkene niet vrijstelt van de verplichting alle andere eventueel toepasselijke wetten en verordeningen in acht te nemen.

Article 14

1. A propos de cette disposition, l'exposé des motifs fait référence à un délai de garantie de deux ans après la remise en état des lieux. Ce délai ne se trouve pas inscrit dans les dispositions du projet.

2. Le Conseil d'Etat s'interroge sur la portée du membre de phrase «à tout le moins lorsque les travaux portent sur l'enlèvement des réseaux abandonnés ou hors d'usage» qui figure au 3°.

Le texte du 3° doit être revu pour déterminer avec précision les hypothèses dans lesquelles la remise en état doit se faire au fur et à mesure de l'achèvement des travaux.

3. Au 4°, il convient de préciser les cas dans lesquels le gestionnaire peut exiger que des mesures provisoires soient prises afin de préserver l'usage de la voie publique. En outre, il y a lieu de supprimer les mots «, la sécurité des usagers ou la tranquillité des riverains», de tels objectifs ressortissant à la police communale, comme on l'a déjà relevé dans l'observation générale.

Article 16

En ce qui concerne la fixation du montant de l'amende, il est fait référence à l'observation qui sera faite ci-après sous le chapitre VII.

En outre, il existe une discordance entre le commentaire de l'article et le texte en projet puisque, dans ce dernier, le gestionnaire se limite à informer la commission de sa décision, alors que, dans le commentaire, il doit recueillir son avis conforme.

Article 17

Il est renvoyé à l'observation générale.

Chapitre VI

Dans la terminologie juridique (1), la caution est la personne qui s'engage à garantir l'exécution d'un contrat par l'une des parties au profit de l'autre, et le cautionnement, soit le contrat par lequel la caution s'engage, soit le dépôt de fonds ou de valeurs destinés à garantir une créance éventuelle.

Il y a lieu de se conformer à cette terminologie dans le chapitre VI du projet, ainsi que dans les dispositions ultérieures.

Article 18

Le Conseil d'Etat n'aperçoit pas quel sens il convient de donner aux mots «ou lorsqu'il agit pour le compte de ce dernier».

Cette exception à l'obligation de cautionnement doit être d'autant plus justifiée que, selon les termes mêmes du commentaire des articles, «le mécanisme de cautionnement constitue la garantie par excellence de bonne exécution des chantiers et de remise en état des lieux».

Ce manque de précision est de nature à vider la disposition énoncée de toute sa substance.

(1) Cornu, Vocabulaire juridique, PUF, 1994.

Artikel 14

1. Wat die bepaling betreft, is in de memorie van toelichting sprake van een waarborgtermijn van twee jaar nadat de plaats in goede staat is hersteld. Die termijn wordt niet in het ontwerp vermeld.

2. De Raad van State heeft vragen bij de strekking van de woorden «dit geldt op zijn minst wanneer de werken betrekking hebben op de wegruiming van de afgedankte of buiten gebruik zijnde netten», welke voorkomen in 3°.

De tekst van 3° moet worden herzien, waarbij duidelijk wordt bepaald in welke gevallen de plaats in goede staat moet worden hersteld telkens een fase van de werken voltooid is.

3. In 4° moet worden gepreciseerd in welke gevallen de beheerder kan eisen dat voorlopige maatregelen worden getroffen zodat de openbare weg toegankelijk kan blijven. Bovendien moeten de woorden «, de veiligheid van de gebruikers en de rust van de aanwonenden» vervallen, omdat die doelstellingen onder de gemeentepolitie ressorteren, zoals reeds in de algemene opmerking is vermeld.

Artikel 16

Voor de vaststelling van het bedrag van de boete wordt verwezen naar de opmerking die hierna wordt gemaakt onder hoofdstuk VII.

Bovendien is er een gebrek aan overeenstemming tussen de toelichting bij het artikel en de ontworpen tekst, aangezien in de ontworpen tekst staat dat de beheerder zich ertoe beperkt de commissie in te lichten omtrent zijn beslissing, terwijl hij volgens de toelichting het eensluidend advies van de commissie moet inwinnen.

Artikel 17

Zie de algemene opmerking.

Hoofdstuk VI

In de rechtstaal (1) betekent «borg» degene die zich voor de schuld van een ander jegens diens schuldeiser tot zekerheid verbindt in borgtocht, en «borgtocht» de overeenkomst waarbij een derde (borg) zich ten behoeve van de schuldeiser verbindt voor de nakoming van de verbintenis van de hoofdschuldenaar, indien deze in gebreke blijft.

Die terminologie behoort te worden gebruikt in hoofdstuk VI van het ontwerp, alsook in de daaropvolgende bepalingen.

Artikel 18

Het is de Raad van State niet duidelijk hoe de woorden «of wanneer hij optreedt voor deze laatste» moeten worden begrepen.

Die uitzondering op de verplichte borgtocht moet des te meer worden gemotiveerd daar in de toelichting bij de artikelen zelf wordt vermeld: «Het mechanisme voor de goede uitvoering van de werken en de herstelling van de bouwplaats».

Dit gebrek aan nauwkeurigheid kan de genoemde bepaling volledig uithollen.

(1) Fockema Andreae's verwijzend en verklarend juridisch woordenboek, zevende druk, Samson H.D. Tjeenk Willink, Alphen aan den Rijn, 1994, blz. 73 en 74.

Artikel 19

1. A l'alinéa 1er, il y a lieu de commencer la phrase comme suit:

«Art. ... Le cautionnement est versé par le maître de l'ouvrage et est fixé par ...».

2. A l'alinéa 3, il serait préférable d'écrire:

«L'autorisation n'est délivrée qu'après que le maître de l'ouvrage a justifié du cautionnement.»

Chapitre VII

L'article 21 de l'ordonnance en projet dispose:

«Sera puni d'une amende administrative de 1.000 francs à 1.000.000 francs, celui qui contreviendra aux dispositions de la présente ordonnance.

Le montant de l'amende et le délai de paiement sont fixés par arrêté du Gouvernement ainsi que les modalités d'affectation».

Cette amende produit de plein droit un intérêt de 1 % par mois si elle n'est pas payée dans le délai imparti (article 24, § 14). A défaut de paiement dans ce délai, l'amende est perçue par voie de contrainte lancée par le fonctionnaire habilité à cet effet (article 24, § 1er). L'exécution de cette contrainte ne peut être interrompue que par opposition motivée; le Tribunal de première instance de Bruxelles est seul compétent pour en connaître (article 24, § 12). Si l'opposant est débouté de son opposition, il ne peut former un recours contre le jugement que moyennant consignation préalable (article 24, § 13).

Ces dispositions suscitent la question de savoir si ces amendes, qualifiées par l'ordonnance en projet d'administratives, ont effectivement cette nature (1).

Plusieurs critères sont généralement utilisés à cet effet.

La référence à la qualification fournie par le législateur lui-même n'est pas en soi déterminante. Il ne suffit pas, en effet, de décréter que quelque chose est pour qu'elle soit. Tout au plus peut-on voir dans ce critère un élément d'appréciation.

Il en va de même du critère organique qui consiste à qualifier la mesure de sanction administrative ou pénale en fonction de l'autorité qui la prononce, administrateur ou juge.

(1) La section de législation du Conseil d'Etat a déjà, à plusieurs reprises, été amenée à examiner cette délicate question.

Voir notamment les avis L. 23.417/2 donné le 18 janvier 1995 sur un avant-projet d'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale «relatif aux services des taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur» (Doc. C.R.B., sess. ord. 1994-1995, A-368/1, pp. 4e et suivantes); L. 25.252 donné es 28 juin, 1er juillet et 2 juillet 1996 sur un avant-projet de décret programme de la Communauté française «portant diverses mesures concernant les fonds budgétaires, les bâtiments scolaires, l'enseignement et l'audiovisuel» (Doc. C.C.F., sess. ord. 1995-1996, pp. 45 et 46); L. 25.603/9 donné le 17 mars 1997 sur un avant-projet devenu le décret du Conseil de la Communauté française du 24 juillet 1997 «relatif au Conseil supérieur de l'audiovisuel» (Doc. C.C.F. (1996-1997), n° 148/1). Voir également A. ALEN, «Administratieve geldboeten: hun internationaal- en internrechtelijke kwalificatie», in Liber amicorum Prof. Dr. G. Baeteman, E. Story Scientia 1997, pp. 369 et suivantes, spécialement les avis cités pp. 375, 376, 413 et 414.

Artikel 19

1. Het begin van het eerste lid behoort als volgt te worden gesteld:

«Art. ... De borgtocht wordt gestort door de bouwheer en wordt vastgesteld door...».

2. Het zou verkieslijk zijn het derde lid als volgt te stellen:

«De vergunning wordt pas afgegeven nadat de bouwheer heeft aangetoond dat hij de borgtocht heeft betaald.»

Hoofdstuk VII

Artikel 21 van de ontworpen ordonnantie bepaalt:

«Wordt bestraft met een administratieve boete van 1.000 frank tot 1.000.000 frank, hij die de bepalingen van deze ordonnantie overtreedt.

Het bedrag van de boete en de betalingstermijn worden bepaald bij besluit van de Regering, samen met de bestemmingsmodaliteiten.»

Als de boete niet binnen de gestelde termijn wordt betaald, is van rechtswege een interest van 1 % per maand verschuldigd (artikel 24, § 14). Als de boete niet binnen die termijn wordt betaald, vaardigt de daartoe gemachtigde ambtenaar een dwangbevel uit (artikel 24, § 1). De uitvoering van dat dwangbevel kan alleen worden gestuit door een met redenen omkleed verzet; de rechtbank van eerste aanleg te Brussel is als enige bevoegd om daarvan kennis te nemen (artikel 24, § 12). Indien het verzet tegen het dwangbevel wordt afgewezen, kan het vonnis allen worden aangevochten mits de verschuldigde bedragen vooraf in consignatie zijn gegeven (artikel 24, § 13).

Die bepalingen doen de vraag rijzen of die geldboeten, die in de ontworpen ordonnantie als administratieve geldboeten worden bestempeld, wel degelijk die hoedanigheid hebben (1).

Doorgaans worden daarvoor verscheidene criteria gebruikt.

De verwijzing naar de kwalificatie die de wetgever zelf opgeeft, is op zich niet doorslaggevend. Het is immers niet omdat wordt verordend dat iets een bepaalde kwalificatie moet hebben, dat het die ook heeft. Dat criterium kan hooguit als een element ter beoordeling worden beschouwd.

Dit geldt ook voor het organieke criterium dat wordt gebruikt om de maatregel als een administratieve of een strafrechtelijke sanctie te beschouwen, naargelang de instantie die de sanctie oplegt een administratie of een rechter is.

(1) De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft die delicate vraag reeds herhaaldelijk onderzocht.

Zie inzonderheid advies L. 23.417/2, gegeven op 18 januari 1995, over een voorontwerp van ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest «inzake de taxidiensten en de verhuurdiensten van voertuigen met chauffeur» (Gedr. St. B.H.R., G.Z. 1994-1995, A-368/1, blz. 43 en volgende); advies L. 25.252, gegeven op 28 juni, 1 juli en 2 juli 1996 over een voorontwerp van programmadecreet van de Franse Gemeenschap «houdende verschillende maatregelen inzake begrotingsfondsen, schoolgebouwen, onderwijs en audiovisuele sector» (Gedr. St. F.G.R., G.Z. 1995-1996, blz. 45 en 46); advies L. 25.603/9, gegeven op 17 maart 1997, over een voorontwerp dat het decreet van 24 juli 1997 van de Franse Gemeenschapsraad «betreffende de «Conseil supérieur de l'audiovisuel» (Hoge Raad voor de audio-visuele sector van de Franse Gemeenschap van België)» is geworden (Gedr. St. F.G.R. (1996-1997), nr. 148/1). Zie ook A. ALLEN, «Administratieve geldboeten: hun internationaal- en internrechtelijke kwalificatie», in Liber amicorum Prof. Dr. G. Baeteman, E. Story Scientia 1997, blz. 369 en volgende, inzonderheid de adviezen aangehaald op blz. 375, 376, 413 en 414.

Le critère matériel tiré de la nature même du manquement qu'il s'agit de sanctionner revêt plus d'importance. Selon ce critère, la sanction sera qualifiée pénale lorsqu'elle tend à réprimer la transgression d'une norme visant à protéger des valeurs essentielles à la vie en société, et d'administrative lorsque la norme transgressée ne poursuit pas la défense de telles valeurs. Ceci sera généralement, mais non toujours, le cas des normes qui imposent des obligations à des cercles restreints de personnes se trouvant dans une situation particulière vis-à-vis de l'administration.

Il faut également avoir égard à la nature de la sanction et à son degré de gravité. Une mesure ne mérite s'être qualifiée de sanction pénale que lorsqu'elle inflige, dans un but de projection sociale, à celui qui a transgressé la norme un mal jugé nécessaire qui l'atteint dans ses libertés ou dans ses biens. S'agissant en particulier d'amendes, la frontière qui sépare l'amende pénale de l'amende administrative est difficile à tracer. Le critère le plus souvent avancé est celui déduit de l'importance du montant de l'amende, ce montant étant considéré en lui-même et non en fonction de la faculté contributive du contrevenant.

Il ne faut pas se cacher qu'aucun de ces critères est à lui seul décisif; la qualification finale résultera de la mise en oeuvre conjointe des différents critères susmentionnés.

Cette qualification est importante parce que si la mesure est de nature pénale, deux conséquences s'en suivent: elle ne peut être instituée par le législateur communautaire ou régional que moyennant l'avis conforme du Conseil des ministres du Gouvernement fédéral, conformément à l'article 11, alinéa 2, de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980 et elle ne peut être prononcée que dans le respect des garanties offertes par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1).

(1) En ce qui concerne la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme, voyez, notamment, les arrêts Öztürk, du 21 février 1984, et Lutz, du 25 août 1987. Les trois critères auxquels la Cour se réfère pour qualifier une amende administrative de peine, au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, sont la qualification retenue par le droit interne, la nature de l'infraction, le degré de sévérité et la gravité de la sanction encourue. Ces critères sont alternatifs et non pas cumulatifs. Plusieurs des avis de la section de législation du Conseil d'Etat cités en note au bas de la page 15 y font expressément référence.

Pour mémoire, la Cour de Strasbourg ne conteste pas le droit des Etats de confier à des autorités administratives le pouvoir d'infliger des amendes dites administratives mais à condition que celui qui en fait l'objet dispose d'un recours de pleine juridiction auprès d'un tribunal indépendant et impartial.

La Cour d'arbitrage considère que lorsque le législateur estime que certains manquements à des obligations légales doivent faire l'objet d'une répression, il relève de son pouvoir d'appréciation de décider s'il est opportun d'opter pour des sanctions pénales ou pour des sanctions administratives. Le choix de l'une ou l'autre catégorie de sanctions ne peut être considéré comme établissant en soi une discrimination. Mais lorsqu'un même manquement à des obligations légales fait l'objet, tantôt de sanctions pénales, tantôt de sanctions administratives, la différence de traitement qui pourrait en résulter n'est admissible que si elle est raisonnablement justifiée (C.A. arrêt n° 40/97, du 14 juillet 1997, *Moniteur belge* du 21 août). La Cour a, de même, jugé que les droits et libertés reconnus aux Belges doivent, en vertu de l'article 6bis (actuellement 11) de la Constitution, leur être assurés sans discrimination et que parmi ces droits et libertés figurent les garanties résultant des principes généraux du droit pénal. Dans la mesure où ces principes s'imposent au législateur - poursuit la Cour -, ils s'appliquent indépendamment de la qualification de pénales ou de non-pénales que la loi pourrait donner aux mesures qu'elle prescrit (C.A. arrêt n° 72/92, du 18 novembre 1992, *Moniteur belge* du

Het materiële criterium dat wordt ontleend aan de aard zelf van de overtrekking die moet worden bestraft, is belangrijker. Volgens dat criterium wordt de sanctie als strafrechtelijk beschouwd wanneer ze de beteugeling beoogt van de overtreding van een norm die bedoeld is om fundamentele maatschappelijke waarden te beschermen, en spreekt men van een administratieve sanctie wanneer de overtrede norm niet bedoeld is om zulke waarden te verdedigen. Dat geldt vaak, maar niet altijd, voor normen die verplichtingen opleggen aan een beperkte kring van personen die zich ten aanzien van het bestuur in een bijzondere situatie bevinden.

Tevens moet rekening worden gehouden met de aard van de straf en met de strafmaat. Een maatregel kan slechts als een strafrechtelijke sanctie worden bestempeld wanneer hij met het oog op de bescherming van de maatschappij de overtreder een noodzakelijk geachte straf oplegt die zijn vrijheid beperkt of hem materieel raakt. Aangezien het in het bijzonder om geldboeten gaat, is de grens tussen een strafrechtelijke geldboete en een administratieve geldboete moeilijk te trekken. Het meest gebruikte criterium is de omvang van het bedrag van de boete, waarbij dat bedrag op zich wordt beschouwd en niet in verhouding tot de draagkracht van de overtreder.

Geen van die criteria is op zich echter doorslaggevend; de uiteindelijke kwalificatie vloeit voort uit de combinatie van de verschillende voormelde criteria.

Die kwalificatie is belangrijk, omdat, indien de maatregel van strafrechtelijke aard is, zulks twee gevolgen heeft: de maatregel kan door de wetgever van een gemeenschap of een gewest slechts worden opgelegd na eensluidend advies van de Ministerraad van de federale Regering, overeenkomstig artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en hij kan slechts worden uitgesproken met inachtneming van de waarborgen die worden geboden door artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mensen en de fundamentele vrijheden (1).

(1) Voor de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, zie inzonderheid arrest Öztürk van 21 februari 1984 en arrest Lutz van 25 augustus 1987. De drie criteria waarop het Hof zich baseert om een administratieve boete als een straf in de zin van artikel 6 van het Verdrag voor de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden te beschouwen, zijn: de kwalificatie in het interne recht, de aard van het strafbare feit, de strafmaat en de zwaarte van de straf. Die criteria zijn niet cumulatief, doch alternatief. In verscheidene adviezen van de afdeling wetgeving van de Raad van State, aangehaald in de voetnoot op blz. 41, wordt daarnaar verwezen.

Pro memorie: het Hof te Straatsburg betwist niet dat de Staten het recht hebben om administratieve overheidsinstanties de bevoegdheid te verlenen zogenaamde administratieve geldboeten op te leggen, maar dan wel op voorwaarde dat degene aan wie ze wordt opgelegd een beroep met volle rechtsmacht kan instellen bij een onafhankelijke en onpartijdige rechtbank.

Het Arbitragehof oordeelt als volgt: «Wanneer de wetgever oordeelt dat sommige tekortkomingen in wettelijke verplichtingen beteugeld moeten worden dan behoort het tot zijn beoordelingsbevoegdheid te beslissen of het opportuun is om voor strafsancities of voor administratieve sancities te opteren. De keuze van de ene of de andere categorie van sancities kan niet worden geacht op zich een discriminatie in te voeren. Wanneer eenzelfde tekortkoming in wettelijke verplichtingen het voorwerp uitmaakt, nu eens strafsancities, dan weer van administratieve sancities, dan is het verschil in behandeling dat daaruit zou kunnen voortvloeien slechts toelaatbaar indien het in redelijkheid is verantwoord» (Arbitragehof, arrest nr. 40/97 van 14 juli 1997, *Belgisch Staatsblad* van 21 augustus 1997). Zo heeft het Hof ook geoordeeld dat de aan de Belgen toegekende rechten en vrijheden krachtens artikel 6bis (thans artikel 11) van de Grondwet zonder onderscheid moeten worden gehandhaafd en dat die rechten en vrijheden de waarborgen omvatten die voortvloeien uit de algemene beginselen van het strafrecht. In zoverre die beginselen voor de wetgever gelden - zo voegt het Hof daaraan toe - zijn zij van toepassing onafhankelijk van de kwalificatie van strafrechtelijk of niet-strafrechtelijk die de

Si l'on fait application au cas d'espèces des critères indiqués ci-dessus, on constate que l'amende ne remplit pas une fonction indemnitaire, puisque l'ordonnance prévoit la constitution d'un cautionnement destiné à garantir la remise en état de la voie publique après l'exécution des travaux, cautionnement sur lequel le gestionnaire peut, s'il échet, prélever d'office les sommes nécessaires à cette remise en état (art. 23, alinéa 1er). Elle remplit une fonction répressive. Elle sanctionne indistinctement tous les manquements aux dispositions de l'ordonnance en projet, qui ne visent pas toutes assurément à protéger des valeurs sociales essentielles.

Ces dispositions ne s'adressent pas non plus à la généralité des citoyens, mais bien à un groupe déterminé de personnes se trouvant dans une situation particulière vis-à-vis de l'administration, à savoir ceux que l'ordonnance en projet définit comme étant les «*imprétants*».

La nature de la sanction - l'infliction au contrevenant d'une amende - n'est pas en l'occurrence déterminante, dès lors d'une amende peut être tantôt prononcée à titre de sanction administrative, tantôt de sanction pénale.

La nature intrinsèque de la sanction, soit le montant de l'amende due, conduira, selon le cas, à qualifier celle-ci de sanction pénale ou de sanction administrative, puisque ce montant est, dans l'ordonnance en projet, susceptible de varier de mille francs à un million de francs.

Il est extrêmement difficile, à partir de l'ensemble de ces critères, de se prononcer sur la nature exacte de l'amende prévue par l'ordonnance en projet, compte tenu, notamment, du caractère indéterminé des manquements susceptibles d'être sanctionnés, de l'amplitude de la sanction qui peut être prononcée et, par conséquent, de l'absence totale de corrélation dans l'ordonnance entre les manquements et les sanctions (1).

Les dispositions de l'ordonnance en projet relatives aux amendes administratives devront être revues à la lumière des observations qui précèdent.

Article 20

Sous réserve de l'observation faite à propos du chapitre VII, le texte doit être rédigé comme suit:

16 janvier 1993).

Il est toutefois à noter que, selon un autre arrêt, «la qualification pénale, au sens de l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme, d'une amende administrative ou fiscale n'a pas pour conséquence que cette amende soit de nature pénale au sens de la législation belge» (C.A. arrêt n° 18/95 du 2 mars 1995, *Moniteur belge* du 11 mai). En l'espèce, il s'agissait du point de savoir si le législateur décréto pouvait, sans violer les articles 11 et 19, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, tels qu'ils étaient libellés au moment de la disposition litigieuse en 1986, prévoir des majorations d'impôt. Il semblerait ainsi que pour la Cour d'arbitrage, le législateur communautaire ou régional peut, sans avoir à solliciter et à obtenir l'avis conforme du Conseil des ministres du Gouvernement fédéral, instituer des amendes administratives même si celles-ci constituent de véritables peines au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, par exemple en raison de l'importance de leur montant.

Dans plusieurs de ses avis, la section de législation du Conseil d'Etat s'écarte, sur ce point, de cet arrêt (voir A. Alen, *op. cit.*, pp. 413 et suivantes).

(1) Une telle indétermination n'est pas admissible. Voir A. Alen, *op. cit.*, p. 403.

Past men de bovenvermelde criteria op het onderhavige geval toe, dan stelt men vast dat de boete niet als vergoeding dient, aangezien in de ordonnantie een borgtocht wordt geëist als waarborg dat de openbare weg na de uitvoering van de werken in goede staat wordt hersteld. Indien daartoe grond bestaat, kan de beheerder de voor het in goede staat te herstellen noodzakelijke bedragen ambtshalve van de borgtocht afhouden (artikel 23, eerste lid). De geldboete is als straf bedoeld. Ze bestraft zonder onderscheid iedere overtreding van de bepalingen van de ontworpen ordonnantie, die zeker niet allemaal tot doel hebben fundamentele sociale waarden te beschermen.

Bovendien zijn die bepalingen niet voor alle burgers bestemd, maar slechts voor een bepaalde groep van personen die zich in een bijzondere situatie ten aanzien van het bestuur bevinden, namelijk degenen die in de ontworpen ordonnantie «de concessiehouders» worden genoemd.

De aard van de straf - een geldboete voor de overtreder - is in casu niet doorslaggevend, aangezien een geldboete nu eens een administratieve, dan weer een strafrechtelijke straf kan zijn.

De intrinsieke aard van de straf, namelijk het bedrag van de verschuldigde boete, heeft tot gevolg dat de straf, naar gelang van het geval, als strafrechtelijk of als administratief wordt bestempeld, aangezien dat bedrag volgens de ontworpen ordonnantie van 1.000 tot 1.000.000 frank kan gaan.

Het is bijzonder moeilijk om op basis van al die criteria de precieze aard te bepalen van de geldboete die in de ontworpen ordonnantie wordt gesteld, inzonderheid omdat de overtredingen die kunnen worden bestraft niet nader worden bepaald, omdat de minimum- en de maximumstraf die kan worden uitgesproken sterk verschilt en omdat er in de ordonnantie totaal geen correlatie tussen de overtredingen en de straffen wordt gelegd (1).

De bepalingen van de ontworpen ordonnantie die betrekking hebben op de administratieve geldboeten moeten worden herzien in het licht van de voorgaande opmerkingen.

Artikel 20

Onder voorbehoud van de opmerking die wordt gemaakt over hoofdstuk VII behoort de tekst als volgt te worden gesteld:

wet zou kunnen geven aan de maatregelen die zij voorschrijft. (Arbitragehof, arrest nr. 72/92 van 18 november 1992, *Belgisch Staatsblad* van 16 januari 1993).

In een ander arrest staat evenwel het volgende: «Het kwalificeren van een administratieve of fiscale boete als strafrechtelijk in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, heeft niet tot gevolg dat die boete in de Belgische wetgeving van strafrechtelijke aard zou zijn.» (Arbitragehof, arrest nr. 18/95 van 2 maart 1995, *Belgisch Staatsblad* van 11 mei 1995). In casu was de vraag of de decreetgever de belastingen kon vermeerderen zonder afbreuk te doen aan de artikelen 11 en 19, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals die luiden ten tijde van de aanneming van de betwiste bepaling in 1986. Het Arbitragehof lijkt dus ervan uit te gaan dat de wetgever van een Gemeenschap of een Gewest administratieve geldboeten kan opleggen, zonder het eensluidend advies van de Ministerraad van de federale Regering te hoeven inwinnen en krijgen, zelfs als die geldboeten echte straffen zijn in de zin van artikel 6 van het Verdrag voor de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, bijvoorbeeld wegens de omvang van het bedrag van die boeten.

In verscheidene adviezen wijkt de afdeling wetgeving van de Raad van State op dat punt van dit arrest af (zie A. Alen, *op. cit.*, blz. 413 en volgende).

(1) Zulk een vaagheid is onaanvaardbaar. Zie A. Alen, *op. cit.*, blz. 403.

«Art. ... En cours d'exécution des travaux, le gestionnaire de la voie publique peut, s'il y a lieu, dresser un constat de mauvaise exécution et, en ce cas, exiger la remise immédiate des lieux en état... Le constat est transmis à la commission.»

Article 21

Il est renvoyé à l'observation faite à propos du chapitre VII.

Article 22

Selon l'article 11, alinéa 3, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, les agents du Gouvernement recevant la qualité d'officier de police judiciaire doivent être assermentés. Le texte examiné présente donc une lacune qu'il convient de combler; le fonctionnaire délégué en a convenu.

Article 23

La disposition prévoit des mesures d'exécution d'office «en cas de violation des dispositions de la présente ordonnance». Ce membre de phrase gagnerait à être précisé car, pris à la lettre, il permet à l'autorité de prendre de telles mesures en cas de violation de n'importe laquelle des dispositions de l'ordonnance en projet.

Article 24

Cet article contient une série de dispositions qui dérogent à la cinquième partie du code judiciaire «Saisies conservatoires et voies d'exécution». Il institue aussi un privilège général sur tous les meubles du redvuable et une hypothèque légale sur ses biens immeubles. En ce qui concerne cette dernière, il est même dérogé à l'article 447, alinéa 2, du Code de commerce.

La section de législation a, de manière itérative, critiqué l'insertion de telles dispositions dans des normes de droit régional (1). Celles-ci ne peuvent être admises qu'au titre des pouvoirs implicites. En l'espèce, les conditions dans lesquelles il peut être recouru à ces pouvoirs ne sont en rien remplies.

(1) Voir à ce sujet, l'avis L. 20.364/9 donné le 18 février 1991 sur un avant-projet, devenu le décret du 25 juillet 1991 «relatif à la taxation des déchets en Région wallonne» (Doc., C.R.W. 253 (1990-1991) n° 1), l'avis L. 22.786/9 donné le 28 septembre 1993 sur un avant-projet, devenu le décret du 23 décembre 1993 «modifiant le décret du 30 avril 1990 instituant une taxe sur le déversement des eaux usées industrielles et domestiques» (Doc. C.R.W., sess. 1993-1994, n° 182/1, p. 31) et l'avis L. 24.750/9, donné le 24 novembre 1995 sur un avant-projet, devenu le décret du 7 mars 1996 «modifiant le décret du 30 avril 1990 sur la protection et l'exploitation des eaux souterraines et des eaux potabilisables» (Doc., C.R.W. 102 (1995-1996) n° 1).

Voir également les arrêts de la Cour d'arbitrage n° 7 du 20 décembre 1985, n° 36 du 10 juin 1987, n° 37 du 17 juin 1987 et n° 49/93 du 24 juin 1993.

«Art. ... Tijdens de uitvoering van de werken kan de beheerder van de openbare weg, indien daartoe grond bestaat, een vaststelling van gebrekkige uitvoering opmaken en in dat geval eisen dat de plaats onmiddellijk in goede staat wordt hersteld. De vaststelling wordt overgezonden aan de commissie.»

Artikel 21

Zie de opmerking gemaakt in verband met hoofdstuk VII.

Artikel 22

Overeenkomstig artikel 11, derde lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen moeten de ambtenaren van de Regering die de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie krijgen, beëdigd zijn. De onderzochte tekst bevat dus een leemte die moet worden aangevuld; de gemachtigde ambtenaar is het daarmee eens.

Artikel 23

De bepaling bevat maatregelen die ambtshalve kunnen worden ten uitvoer gelegd «in geval van schending van de bepalingen van deze ordonnantie». Dat zinsdeel behoort te worden verduidelijkt, want letterlijk beschouwd biedt het de overheid de mogelijkheid om zulke maatregelen te treffen indien onverschillig welke bepaling van de ontworpen ordonnantie wordt geschonden.

Artikel 24

Dit artikel bevat een aantal bepalingen die afwijken van het bepaalde in deel V van het Gerechtelijk Wetboek, «Bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging». Het voorziet ook in een algemeen voorrecht op alle goederen van de schuldenaar en in een wettelijke hypotheek op al zijn onroerende goederen. Wat de wettelijke hypotheek betreft, wordt zelfs afgeweken van artikel 447, tweede lid, van het Wetboek van Koophandel.

De afdeling wetgeving heeft de invoering van zulke bepalingen in gewestelijke rechtsregels reeds herhaaldelijk bekritiseerd (1). Ze kunnen alleen worden aanvaard op grond van impliciete bevoegdheden. In casu is geenszins voldaan aan de voorwaarden waaronder die bevoegdheden kunnen worden aangewend.

(1) Zie in dat verband advies L. 20.364/9, gegeven op 18 februari 1991, over een voorontwerp dat het decreet van 25 juli 1991 «met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest» is geworden (Gedr. St. W.G.R. 253 (1990-1991) nr. 1), advies L. 22.786/9, gegeven op 28 september 1993, over een voorontwerp dat het decreet van 23 december 1993 «tot wijziging van het decreet van 30 april 1990 tot instelling van een belasting op het lozen van industrieel of huishoudelijk afvalwater» is geworden (Gedr. St. W.G.R., zitting 1993-1994, nr. 182/1, blz. 31) en advies L. 24.750/9, gegeven op 24 november 1995, over een voorontwerp dat het decreet van 7 maart 1996 «tot wijziging van het decreet van 30 april 1990 op de bescherming en de exploitatie van tot drinkwater verwerkbaar water» is geworden (Gedr. St. W.G.R., 102 (1995-1996) nr. 1).

Zie ook de volgende arresten van het Arbitragehof: nr. 7 van 20 december 1985, nr. 36 van 10 juni 1987, nr. 37 van 17 juni 1987 en nr. 49/93 van 24 juni 1993.

L'article doit être fondamentalement revu (1).

Chapitre VIII

Il convient de supprimer le chapitre VIII, contenant le seul article 26. En effet, d'une part, cet article ne constitue ni une disposition transitoire, ni modificative, ni abrogatoire et, d'autre part, l'article 9, § 1er, alinéa 1er, du texte en projet dispose, notamment, que «Le maître de l'ouvrage introduit sa demande d'autorisation de travaux auprès du gestionnaire de la voie publique, cent vingt jours au moins avant le début des travaux...».

Chapitre IX (devenant le chapitre VIII)

Il est proposé d'intituler ce chapitre:

«Chapitre VIII. - Cadastre du sous-sol».

Article 27

1. L'alinéa 1er serait mieux rédigé comme suit:

«Art. ... Le Gouvernement établit le cadastre du sous-sol des voies publiques et le tient à jour.»

2. L'alinéa 2 devra, en conséquence, commencer par le pronom «Il...».

3. A l'alinéa 3, il faut remplacer le mot «Région» par le mot «Gouvernement». En outre, il y a lieu d'écrire «récolement» au lieu de «recollement» et, enfin, on observe que, contrairement à ce qui est indiqué in fine, il n'y a pas de «plan visé au deuxième alinéa».

Article 28

Les ordonnances, tout comme les lois et les décrets, n'ont pas d'exécutoire. Cet article doit être omis.

Chapitre IX

Il est créé un chapitre IX intitulé:

«Chapitre IX. - Disposition finale», contenant le seul article 29 de l'avant-projet.

Article 29

Il est contraire à l'usage et à la sécurité juridique de faire entrer en vigueur une ordonnance «le jour de la signature» d'un arrêté qui sera pris pour son exécution. Par contre, rien ne s'oppose à ce que l'entrée en vigueur de l'ordonnance soit prévue le jour de la publication de cet arrêté au *Moniteur belge* ou le jour de l'entrée en vigueur dudit arrêté.

(1) En tant qu'il contient des dispositions relatives à la procédure d'opposition à contrainte, à l'appel et à la compétence du tribunal de Bruxelles, l'article examiné prête également le flanc à la critique. Voir, notamment, C.A. arrêt n° 46/97, du 14 juillet 1997 (*Moniteur belge* du 26 août 1997), lequel se prononce toutefois sur la base des articles 10 et 19, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles avant que celle-ci n'ait été modifiée par la loi spéciale du 16 juillet 1993.

Het artikel moet grondig worden herzien (1).

Hoofdstuk VIII

Hoofdstuk VIII, dat alleen artikel 26 bevat, behoort te vervallen. Enerzijds is dit artikel immers noch een overgangs-, een wijzigings- of een opheffingsbepaling, en anderzijds bepaalt artikel 9, § 1, eerste lid, van het ontwerp inzonderheid: «De vergunningsaanvraag voor de werken wordt door de bouwheer minstens honderdtwintig dagen vóór het begin van de werken ingediend bij de beheerder van de openbare weg. (...)».

Hoofdstuk IX (dat hoofdstuk VIII wordt)

Er wordt voorgesteld om dit hoofdstuk het volgende opschrift te geven:

«Hoofdstuk VIII. - Kadaster van de ondergrond».

Artikel 27

1. Het zou beter zijn het eerste lid als volgt te stellen:

«Art. ... De Regering stelt het kadaster van de ondergrond van de openbare wegen op en zorgt voor de bijwerking ervan.»

2. Het tweede lid moet dus beginnen met het woord «Zij».

3. In het derde lid moeten de woorden «het Gewest» worden vervangen door de woorden «de Regering». Bovendien schrijve men in de Franse tekst «récolement» in plaats van «recollement». Tot slot wordt opgemerkt dat er in het tweede lid geen sprake is van een plan, in tegenstelling tot wat in fine van het derde lid wordt bepaald.

Artikel 28

Net als wetten en decreten bevatten ordonnances geen uitvoeringsbepaling. Dit artikel behoort te vervallen.

Hoofdstuk IX

Er wordt een hoofdstuk IX ingevoegd met als opschrift:

«Hoofdstuk IX. - Slotbepaling», met artikel 29 van het voorontwerp als enig artikel.

Artikel 29

Het is in strijd met het gebruik en de rechtszekerheid om een ordonnantie in werking te doen treden «de dag van de ondertekening» van een uitvoeringsbesluit ervan. Daarentegen staat niets eraan in de weg dat de inwerkingtreding van de ordonnantie wordt vastgesteld op de dag waarop dit besluit in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt of in werking treedt.

(1) Het onderzochte artikel is tevens vatbaar voor kritiek in zoverre het bepalingen bevat betreffende het verzet tegen het dwangbevel, het hoger beroep en de bevoegdheid van de rechtbank van Brussel. Zie inzonderheid arrest nr. 46/97 van 14 juli 1997 van het Arbitragehof (*Belgisch Staatsblad* van 26 augustus 1997), waarvan het dictum evenwel gebaseerd is op de artikelen 10 en 19, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen voordat deze bij de bijzondere wet van 16 juli 1993 is gewijzigd.

Signatures

La section de législation du Conseil d'Etat a, à plusieurs reprises, estimé que la compétence du secrétaire d'Etat régional connaît une double limite: ses tâches doivent être fixées par le membre du Gouvernement auquel il est adjoind et elles ne peuvent être que de préparation ou d'exécution (1).

Pareille compétence n'inclut pas le droit d'initiative. La signature du secrétaire d'Etat doit dès lors être omise.

Observations finales

1. L'usage veut que, dans le texte français, on écrive «Article 1er», non «Article 1».

2. Sauf pour l'article 1er, les dispositions du projet doivent être numérotées «Art. 2.», «Art. 3.», etc., non «Article 2.», «Article 3.», etc.

3. La division d'un article en paragraphes ne se justifie pas lorsque chacun de ceux-ci ne comporte qu'un alinéa. L'observation vaut pour l'article 7.

4. La division d'un alinéa se fait par 1°, 2°, 3°, etc., non par un point typographique. L'observation vaut pour les articles 7 et 8.

5. Il faut éviter de faire usage de l'indicatif du futur; mieux vaut utiliser l'indicatif présent.

6. Le texte néerlandais de certains articles est susceptible d'amélioration. A titre d'exemple, certaines propositions à ce sujet sont faites dans la version néerlandaise du présent avis.

Ondertekeningsformulieren

De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft herhaaldelijk geoordeeld dat de bevoegdheid van de gewestelijke staatssecretaris in twee opzichten beperkt is: zijn taken moeten worden vastgesteld door het regeeringslid aan wie hij is toegevoegd en kunnen allen voorbereidend of uitvoerend zijn (1).

Het initiatiefrecht valt niet binnen zijn bevoegdheid. De handtekening van de staatssecretaris moet dus vervallen.

Slotopmerkingen

1. Het gebruik wil dat in de Franse tekst «Article 1er» en niet «Article 1» wordt geschreven.

2. Met uitzondering van artikel 1 moeten de bepalingen van het ontwerp vernummerd worden tot «Art. 2», «Art. 3» enz. in plaats van «Artikel 2.», «Artikel 3.», enz.

3. Wanneer een artikel slechts één lid bevat, is er geen grond om het in paragrafen te verdelen. Deze opmerking geldt voor artikel 7.

4. Een lid wordt ingedeeld in 1°, 2°, 3°, enz., en niet in punten. De opmerking geldt voor de artikelen 7 en 8.

5. Het gebruik van de toekomstige tijd moet worden vermeden; het is beter de tegenwoordige tijd te gebruiken.

6. De Nederlandse tekst van sommige bepalingen is voor verbetering vatbaar. Bij wijze van voorbeeld en onder voorbehoud van de voorgaande opmerkingen worden in dit advies hieromtrent een aantal voorstellen gedaan.

In artikel 2, in de begripsbepaling van de term «concessiehouders», schrijf men «privé-vennootschappen» in plaats van «particuliere maatschappijen». In datzelfde artikel, in de begripsbepaling van de term «de openbare weg» schrijf men «trottoirs» in plaats van «voetpaden».

In artikel 3 schrijf men «soorten van werken» in plaats van «types van werken».

In artikel 4 schrijf men «(...) vanaf het ogenblik dat zij overeenkomstig deze ordonnantie zijn gecoördineerd».

In artikel 6 schrijf men «tweede lid» in plaats van «2^e lid» en «zo niet» in plaats van «zoniet».

In artikel 7, § 1, 7°, schrijf men «Raad voor de Nutsbedrijven» in plaats van «Raad van Nutsbedrijven». Deze opmerking geldt voor het gehele ontwerp.

Het zou beter zijn artikel 7, § 2, als volgt te stellen:

«De Minister bevoegd voor Openbare Werken benoemt de voorzitter van de commissie uit de vertegenwoordigers van de Regering. De commissie stelt haar huishoudelijk reglement op. Haar secretariaat wordt verzorgd door de diensten van het ministerie van het Gewest.»

In artikel 8 schrijf men «zodra» in plaats van «van zodra».

(1) Cfr. avis L. 19.894/9 donné le 19 septembre 1990 sur un avant-projet, devenu l'ordonnance du 29 août 1991 «sur l'accès à l'information relative à l'environnement dans la Région de Bruxelles-Capitale».

(1) Cf. advies L. 19.894/9, gegeven op 19 september 1990, over een voorontwerp dat de ordonnantie van 29 augustus 1991 «inzake de toegang tot informatie met betrekking tot het milieu in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest» is geworden.

In artikel 9, § 1, derde lid, schrijf men «Binnen vijfenveertig dagen» in plaats van «Binnen de vijfenveertig dagen» en «aan de beheerder (...) gezonden» in plaats van «naar de beheerder (...) gezonden». Deze opmerkingen gelden mutatis mutandis voor het gehele ontwerp, inzonderheid voor artikel 15 en voor artikel 17, tweede lid, 9°.

Het zou beter zijn het tweede lid van artikel 11 als volgt te stellen:

«De Regering bepaalt de wijze waarop dat bericht wordt bekendgemaakt».

In artikel 12 schrijf men «toestemming» in plaats van «toelating».

In artikel 13 schrijf men «mogelijk maakt» in plaats van «toelaat» en «werkterrein» in plaats van «werf».

In artikel 16, eerste streepje, schrijf men «ofwel de bouwheer kwitantie te geven of hem de borgtocht terug te betalen».

In artikel 16, tweede streepje, schrijf men «... ofwel het bedrag van de boete vast te stellen».

In artikel 17, eerste lid, schrijf men «het mogelijk maken» in plaats van «toelaten».

In artikel 17, tweede lid, 1°, schrijf men «producten» in plaats van «produkten»; in 2° schrijf men «... mag niet worden geparkeerd» in plaats van «... mag niet geparkeerd worden»; in 3° schrijf men «toegestaan» in plaats van «toegelaten» en «behalve voor» in plaats van «met uitzondering van»; in 4° schrijf men «vereiste kenmerken» in plaats van «karakteristieken»; in 7° schrijf men «het bouwterrein moet net en ordelijk worden gehouden; dit geldt zowel voor de omgeving, de afsluitingen en de schuttingen als voor het werkterrein zelf en de voertuigen en machines die daar worden gebruikt»; in 8° schrijf men «steeds» in plaats van «permanent» en «wegbebakening» in plaats van «verkeerstekens».

In artikel 21, tweede lid, schrijf men «... alsook de wijze waarop de bestemming wordt bepaald» in plaats van «samen met de bestemmingsmodaliteiten».

In artikel 22, derde lid, 2°, schrijf men «alle onderzoeken, controles en enquêtes uitvoeren» in plaats van «overgaan tot alle ...»; in artikel 22, derde lid, 2°, a, schrijf men «ongeacht welke persoon» in plaats van «eender welke»; in artikel 22, derde lid, 3°, schrijf men «in geval van» in plaats van «ingeval van»; in artikel 22, derde lid, 4°, schrijf men «in de uitoefening van hun ambt de hulp inroepen van gemeentepolitie en rijkswacht» in plaats van «bij de uitoefening van hun functie, de bijstand vorderen van de gemeentepolitie of de rijkswacht».

In artikel 23 schrijf men «extra kosten» in plaats van «extrakosten».

La chambre était composée de

Messieurs	R. ANDERSEN,	président de chambre,
	C. WETTINCK, P. LIENARDY,	conseillers d'Etat,
	F. DELPEREE, J.-M. FAVRESSE,	assesseurs de la section de législation,
Madame	M. PROOST,	greffier,

De kamer was samengesteld uit

De heren	R. ANDERSEN,	kamervoorzitter,
	C. WETTINCK, P. LIENARDY,	staatsraden,
	F. DELPEREE, J.-M. FAVRESSE,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	M. PROOST,	griffier,

Le rapport a été présenté par M. B. LOMBAERT, auditeur adjoint. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par Mme F. CARLIER, référendaire adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. R. ANDERSEN.

Le Greffier,

M. PROOST

Le Président,

R. ANDERSEN

Het verslag werd uitgebracht door de heer B. LOMBAERT, adjunct-auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door mevr. F. CARLIER, adjunct-referendaris.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer R. ANDERSEN.

De Griffier,

M. PROOST

De Voorzitter,

R. ANDERSEN

PROJET D'ORDONNANCE

**relative à la coordination
des chantiers en voie publique en
Région de Bruxelles-Capitale**

Chapitre premier. - Généralité*Article 1er*

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

Pour l'application de la présente ordonnance, on entend par:

la commune: le Collège des Bourgmestre et Échevins;

les impétrants: les utilisateurs du sol ou du sous-sol de la voie publique et, notamment, les intercommunales de distribution, les administrations publiques, les entreprises publiques autonomes et les sociétés privées;

la voie publique: tout l'espace compris entre les alignements qui séparent les propriétés privées de la voirie; cet espace comprend, notamment, la chaussée, les trottoirs, les accotements, les revers, les fossés, les berges et les talus;

le gestionnaire de la voie publique: l'autorité dont relève l'espace où les travaux sont effectués;

le maître de l'ouvrage: celui qui fait exécuter les travaux;

le gestionnaire de chantier: la personne physique désignée comme responsable du chantier par le titulaire de l'autorisation d'effectuer les travaux ou, à défaut, par le maître de l'ouvrage;

l'entrepreneur: l'impétrant, lorsqu'il effectue lui-même les travaux, ou celui qui, lié au maître de l'ouvrage par un contrat d'entreprise ou adjudicataire d'un marché public, effectue les travaux;

la police: la police communale du territoire des travaux ou la gendarmerie, pour les travaux relatifs aux autoroutes;

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

**betreffende de coördinatie
van de werken op de openbare weg in het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

Hoofdstuk I. - Algemeen*Artikel 1*

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in Artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Voor de toepassing van deze ordonnantie dient te worden verstaan onder :

de gemeente : het College van Burgemeester en Schepenen;

de concessiehouders : de gebruikers van de grond of de ondergrond van de openbare weg en, inzonderheid, de intercommunale distributiebedrijven, de openbare besturen, de autonome overheidsbedrijven en de particuliere maatschappijen;

de openbare weg : iedere ruimte begrepen tussen de rooilijnen die de particuliere eigendommen van de weg scheiden; die ruimte omvat, meer bepaald, de rijbaan, de voetpaden, de bermen, de kantsroken, de sloten, de glooiingen en de taluds;

de beheerder van de openbare weg : de overheid waaronder de ruimte ressorteert waar de werken worden uitgevoerd;

de bouwheer : hij die de werken doet uitvoeren;

de bouwplaatsbeheerder : de natuurlijke persoon die door de houder van de vergunning om de werken uit te voeren of, bij ontstentenis, door de bouwheer is aangesteld als verantwoordelijke voor de bouwplaats;

de aannemer : de concessiehouder, indien hij de werken zelf uitvoert, of hij die de werken uitvoert in het kader van een aannemingsovereenkomst met de bouwheer of van een hem gegunde overheidsopdracht;

de politie : de gemeentepolitie van het grondgebied waar de werken worden uitgevoerd of de rijkswacht voor de werken aan autosnelwegen;

la commission: la commission de coordination;

la caisse: la caisse des dépôts et consignations;

jour: jour calendrier

Chapitre II. - Obligation de coordination et d'autorisation préalable

Article 3

Sauf urgence dûment motivée, appréciée par le gestionnaire de la voie publique, aucun travail ne peut être entamé sur, sous ou au-dessus de la voie publique sans coordination préalable dans le temps et l'espace par les gestionnaires de voie publique et sans autorisation préalable délivrée par le gestionnaire de la voie publique.

Ne sont pas soumis à l'exception de son article 6, les travaux d'installation ou d'entretien de raccordements des riverains aux réseaux et les autres travaux de minime importance. Le Gouvernement arrête la liste de ces deux types de travaux.

Article 4

Sauf urgence dûment motivée, appréciée par le gestionnaire de la voie publique, aucun nouveau travail ne peut être entamé sur, sous ou au-dessus de la portion de voie publique concernée par les travaux dans les deux années qui en suivent la fin, dès lors qu'ils ont fait l'objet d'une coordination conformément aux chapitres II et III.

Article 5

Tout travail effectué sous la voie publique ou toute installation qui y est placée doit être conçu et réalisé afin de limiter au maximum les réouvertures ultérieures de la voie publique en cas de travaux de même nature ou d'aménagements à apporter à l'installation.

Article 6

La remise en état de la voie publique, nécessitée par l'accomplissement des travaux visés à l'article 3, alinéa 2, doit se faire dans les règles de l'art et dans le délai imparti par le gestionnaire de la voie publique. A défaut, celui-ci peut faire procéder à cette remise en état par un entrepreneur de son choix et aux frais du maître de l'ouvrage. Ces frais sont recouverts conformément à l'article 24.

de commissie : de coördinatiecommissie;

de kas : de Deposito-en Consignatiekas.

een dag : een kalenderdag.

Hoofdstuk II. - Verplichting tot voorafgaande coördinatie en vergunning

Artikel 3

Behoudens behoorlijk met redenen omklede dringende noodzakelijkheid, waarover wordt geoordeeld door de beheerder van de openbare weg, mag op, onder of boven de openbare weg geen enkel werk worden aangevat zonder voorafgaande coördinatie in tijd en ruimte door de beheerders van de openbare weg en zonder voorafgaande vergunning afgegeven door de beheerder van de openbare weg.

Zijn niet onderworpen, met uitzondering van artikel 6, de werken voor het leggen of onderhouden van de aansluitingen van de aanwonenden op de netten en de andere werken van geringe omvang. De lijst van beide types van werken wordt door de Regering opgemaakt.

Artikel 4

Behoudens behoorlijk met redenen omklede dringende noodzakelijkheid, waarover wordt geoordeeld door de beheerder van de openbare weg, mag geen enkel nieuw werk worden aangevat op, onder of boven het gedeelte van de openbare weg waaraan werken zijn uitgevoerd binnen de twee jaar na het einde van die werken indien zij overeenkomstig de hoofdstukken II en III van deze ordonnantie werden gecoördineerd.

Artikel 5

Ieder werk onder de openbare weg, of iedere installatie die er wordt geplaatst, moet zodanig worden ontworpen en uitgevoerd dat het opbreken van de openbare weg voor latere werken van dezelfde aard of voor aanpassingen aan de installatie zoveel mogelijk beperkt wordt.

Artikel 6

De herstelling van de openbare weg, vereist door de uitvoering van de in artikel 3, 2^e lid bedoelde werken, moet vakkundig gebeuren en binnen de door de beheerder van de openbare weg opgelegde termijn. Zoniet, kan deze laatste doen overgaan tot die herstelling door een zelf gekozen aannemer en op kosten van de bouwheer. Die kosten worden geïnd overeenkomstig artikel 24.

Chapitre III. - Procédure*Article. 7*

Il est créé une commission de coordination dont les membres sont nommés par le Gouvernement. Cette Commission est composée de :

- 1° deux membres sur la proposition du Ministre qui a les Travaux Publics dans ses attributions, ou sur délégation du Ministre, le Secrétaire d'Etat qui a les Travaux Publics dans ses attributions;
- 2° deux membres sur la proposition du Ministre qui a le Transport dans ses attributions;
- 3° quatre membres proposés par l'Association de la Ville et des Communes de la Région de Bruxelles-Capitale;
- 4° un membre sur la proposition du Ministre qui a l'Aménagement du Territoire dans ses attributions;
- 5° un membre sur la proposition du Ministre qui a l'Environnement dans ses attributions ;
- 6° un membre sur la proposition du Ministre qui a la Tutelle des Communes dans ses attributions ;
- 7° un membre représentant le Conseil des Services Publics.

Le Ministre qui a les Travaux Publics dans ses attributions désigne le président de la commission parmi les représentants du Gouvernement. Elle établit son règlement d'ordre intérieur. Son secrétariat est assuré par les services du ministère de la Région.

La Commission statue à la majorité absolue. En cas de parité, la voix du président est prépondérante. Les représentants des Ministres ayant l'Aménagement du Territoire, l'Environnement et la Tutelle des Communes dans leurs attributions ainsi que du Conseil des Services Publics disposent d'une voix consultative.

Article 8

La commission a pour mission de coordonner, dans le temps et l'espace, les travaux que les impétrants se proposent d'effectuer sur, sous ou au-dessus de la voie publique, notamment en fixant leur localisation, leur durée, la date de leur début, ainsi que les mesures éventuelles d'accompagnement assurant la mobilité de l'ensemble des usagers.

A cette fin, la commission:

1. assure l'intégration dans une banque de donnée centralisée des programmations de travaux dès leur établisse-

Hoofdstuk III. - Procedure*Artikel 7*

Er wordt een coördinatiecommissie opgericht waarvan de leden worden aangesteld door de Regering. Die Commissie is samengesteld als volgt :

- 1° twee leden op de voordracht van de Minister van Openbare Werken of bij delegatie van de Minister, van de Staatssecretaris voor Openbare Werken;
- 2° twee leden op de voordracht van de Minister van Vervoer;
- 3° vier leden voorgedragen door de Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- 4° een lid op de voordracht van de Minister van Ruimtelijke Ordening;
- 5° een lid op de voordracht van de Minister van Leefmilieu;
- 6° een lid op de voordracht van de Minister bevoegd voor het Toezicht op de Gemeenten;
- 7° een lid dat de Raad van Nutsbedrijven vertegenwoordigt.

De Minister van Openbare Werken duidt de voorzitter van de commissie aan onder de vertegenwoordigers van de Regering. Zij stelt haar huishoudelijk reglement op. Het secretariaat wordt waargenomen door de diensten van het ministerie van het Gewest.

De commissie beslist bij volstreekte meerderheid. In geval van staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend. De vertegenwoordigers van de Ministers van Ruimtelijke Ordening, Leefmilieu en Toezicht op de Gemeenten, alsmede van de Raad van Nutsbedrijven hebben een raadgevende stem.

Artikel 8

Het is de taak van de commissie de werken die de concessiehouders van plan zijn uit te voeren op, onder of boven de openbare weg, in tijd en ruimte te coördineren inzonderheid door de plaats, de duur en de aanvangsdatum ervan te bepalen, alsmede de eventuele begeleidingsmaatregelen die de mobiliteit van al de weggebruikers waarborgt.

Te dien einde :

1. zorgt de commissie ervoor dat de plannings van de werken in een gecentraliseerde databank worden opge-

ment par les gestionnaires de voie publique et les impétrants;

2. reçoit les demandes d'autorisation d'exécution des travaux et donne un avis sur celles-ci;
3. reçoit les déclarations d'achèvement des travaux ;
4. assure selon des modalités fixées par le Gouvernement un archivage centralisé des données relatives à l'occupation du sol et du sous-sol de la Région et constitue, sur cette base, un cadastre documentaire du sous-sol au fur et à mesure de l'enregistrement des réseaux;

Article 9

§ 1er. - Le maître de l'ouvrage introduit sa demande d'autorisation de travaux auprès du gestionnaire de la voie publique, cent vingt jours au moins avant le début des travaux. Le Gouvernement arrête la composition du dossier de demande d'autorisation.

Le gestionnaire de la voie publique transmet la demande et sa proposition motivée de décision à la commission nonante jours au moins avant le début des travaux.

La commission donne un avis et le transmet au gestionnaire de la voie publique dans les quarante-cinq jours de la réception de la demande transmise par le gestionnaire. A défaut d'avis donné dans ce délai, l'avis n'est plus requis.

Le gestionnaire de la voie publique délivre l'autorisation, dans les quinze jours qui suivent cet avis ou l'expiration du délai qui lui est imparti pour l'émettre. Il motive sa décision par rapport à l'avis de la commission s'il décide de ne pas le suivre.

§ 2. - En cas d'urgence constatée par le gestionnaire de la voie publique, ce dernier peut, sans attendre, accorder l'autorisation, laquelle est transmise sans délai à la commission.

Article 10

Le gestionnaire de la voie publique peut, soit d'initiative, soit à la requête de la Région ou de la commune lorsqu'elle n'est pas gestionnaire de la voie publique, soit à la requête de la commission, suspendre ou retirer l'autorisation d'exécution des travaux. La décision de retrait ou de suspension comporte un préavis de huit jours et est prise dans le respect des droits de la défense de l'impétrant. Elle est spécialement motivée et notifiée à l'impétrant.

nomen van zodra zij door de beheerders van de openbare weg en de concessiehouders zijn opgesteld;

2. ontvangt zij de aanvragen om vergunning tot uitvoering van de werken en geeft zij dienaangaande een advies;
3. ontvangt zij de verklaringen van voltooiing van de werken;
4. legt de commissie volgens de door de Regering vastgestelde nadere regelen een centraal archief aan van de gegevens betreffende de bezitneming van de grond en de ondergrond van het Gewest en maakt zij, op basis daarvan, een documentair kadaster op van de ondergrond naar gelang de registratie van de netten;

Artikel 9

§ 1. - De vergunningsaanvraag voor de werken wordt door de bouwheer minstens honderdtwintig dagen vóór het begin van de werken ingediend bij de beheerder van de openbare weg. De Regering bepaalt de samenstelling van het dossier van de vergunningsaanvraag.

Minstens negentig dagen vóór het begin van de werken zendt de beheerder van de openbare weg de aanvraag, samen met zijn met redenen omkleed voorstel van beslissing naar de commissie.

Binnen de vijfenveertig dagen na ontvangst van de door de beheerder toegezonden aanvraag brengt de commissie een advies uit dat naar de beheerder van de openbare weg wordt gezonden. Bij ontstentenis van advies binnen die termijn is het advies niet meer vereist.

De beheerder van de openbare weg geeft de vergunning af binnen de vijftien dagen nadat het advies is uitgebracht of na het verstrijken van de termijn die voor het uitbrengen ervan is bepaald. Indien hij beslist het advies van de commissie niet te volgen, motiveert hij zijn beslissing.

§ 2. - In geval van dringende noodzakelijkheid, vastgesteld door de beheerder van de openbare weg, kan deze laatste de vergunning meteen afgeven, die onverwijld naar de commissie wordt gezonden.

Artikel 10

De beheerder van de openbare weg kan, ofwel op eigen initiatief, ofwel op verzoek van het Gewest of de gemeente wanneer zij geen beheerder van de openbare weg is, ofwel op verzoek van de commissie, de vergunning voor de uitvoering van de werken schorsen of intrekken. De beslissing tot intrekking of schorsing omvat een aanzegging van acht dagen en wordt genomen met inachtneming van de rechten van de verdediging van de concessiehouder. Zij moet in het bijzonder met reden omkleed zijn en aan de concessiehouder worden betekend.

Article 11

Le maître de l'ouvrage avertit, par voie de lettre circulaire et d'affiches, les riverains de la nature et de la durée des travaux au moins huit jours avant leur début ou, en cas d'urgence, au plus tard le jour du début.

Le Gouvernement arrête les modalités de l'avertissement.

Chapitre IV. - Contenu de l'autorisation préalable

Article 12

Les prescriptions figurant dans les autorisations d'exécution de travaux doivent permettre d'assurer, pendant la durée du chantier, la mobilité de l'ensemble des usagers et le respect, de la propreté et de la salubrité du domaine public.

Les autorisations contiennent l'obligation de respecter les règles générales suivantes:

- 1° le chantier est tenu en état d'ordre et de propreté, tant en ce qui concerne ses abords, clôtures et palissades que le chantier lui-même et les véhicules et engins qui y sont employés;
- 2° le chantier, en ce compris les installations annexes, les terres et produits divers, doit être isolé en permanence des espaces réservés à la circulation des personnes et des véhicules; des passages sont aménagés pour leur passage;
- 3° des stationnements sont prévus, pour les véhicules du chantier, dans le périmètre de celui-ci; aucun stationnement n'est autorisé en dehors de ce périmètre;
- 4° aucun dépôt de matériaux, de déblais, de remblais ou de détritrus n'est autorisé en dehors du chantier, à l'exception des livraisons de matériaux;
- 5° le chantier doit être protégé contre les dégradations possibles et être délimité par une clôture dont le Gouvernement arrête les caractéristiques;
- 6° le chantier est signalé en permanence conformément aux règles relatives à la circulation routière; des prescriptions particulières concernant la propreté des dispositifs de la signalisation et d'éclairage peuvent être édictées par le Gouvernement;

Artikel 11

Minstens acht dagen vóór de aanvang van de werken of, bij dringende noodzaak, ten laatste de dag waarop zij aanvangen, worden de aanwonenden door de bouwheer, per omzendbrief en met affiches, ingelicht over de aard en de duur van de werken.

De Regering bepaalt de modaliteiten van dat bericht.

Hoofdstuk IV. - Inhoud van de voorafgaande vergunning

Artikel 12

De voorschriften die zijn opgenomen in de vergunningen om werken uit te voeren, moeten tijdens de duur van de werken garant staan voor de mobiliteit van al de gebruikers en ervoor zorgen dat de netheid en de gezondheid van het openbaar domein behouden blijven.

In de vergunningen moet de verplichting opgenomen zijn tot naleving van de volgende algemene regels :

- 1° de bouwplaats moet proper gehouden worden, zowel wat de omgeving, de afsluitingen en schuttingen ervan betreft, als het werkterrein zelf en de voertuigen en machines die er worden gebruikt;
- 2° de bouwplaats, met inbegrip van de bijbehorende installaties, de hopen aarde en diverse produkten, moet permanent afgezonderd worden van de ruimten voorbehouden voor het verkeer van personen en voertuigen; er moeten doorgangen worden aangelegd waarlangs zij kunnen passeren;
- 3° voor de werkvoertuigen moet worden voorzien in parkeerplaatsen binnen de bouwplaats; buiten de bouwplaats mag niet geparkeerd worden;
- 4° buiten de bouwplaats is geen enkele opslagplaats van materialen, graafspecie, aanvullingspecie of afval toegelaten, met uitzondering voor de levering van materialen;
- 5° de bouwplaats moet worden beschermd tegen mogelijke beschadigingen en worden afgebakend door een afsluiting waarvan de Regering de karakteristieken bepaalt;
- 6° de bouwplaats moet permanent met verkeerstekens worden aangegeven overeenkomstig de regels betreffende het wegverkeer; de Regering kan bijzondere voorschriften uitvaardigen betreffende de verzorgde staat van de signalisatie en de verlichting;

7° les plantations et le mobilier urbain situés dans le périmètre et aux abords du chantier reçoivent une protection adéquate; ils sont répertoriés lors de la demande d'autorisation, indiqués sur les plans transmis au gestionnaire de la voie publique et à la commission, et repris dans l'état des lieux établi avant les travaux;

8° le chantier qui peut être exécuté par phase doit être conçu et organisé afin de permettre une telle exécution et une remise en état des lieux à l'issue de chaque phase;

9° Les prescriptions figurant dans les autorisations d'exécution de travaux peuvent imposer aux impétrants d'exécuter leurs ouvrages en tenant compte des ouvrages existant sur ou sous la voie publique et en réalisant les aménagements complémentaires permettant d'éviter des réouvertures ultérieures de celle-ci.

Le Gouvernement peut, par voie d'arrêté, prévoir des exceptions et des précisions à ces règles générales. Il définit les conditions et modalités d'imposition des travaux visés à l'alinéa 2 - 9°.

Chapitre V. - Portée et mise en oeuvre de l'autorisation

Article 13

L'autorisation d'exécution des travaux emporte celle d'ouvrir le chantier et de commencer les travaux.

La délivrance de l'autorisation ne dispense pas son titulaire d'obtenir les autres permis et autorisations requis par d'autres législations.

L'autorisation précise le périmètre du chantier et sa durée, les prescriptions applicables au chantier et le montant de la caution destinée à assurer la remise en état des lieux.

Article 14

Un état des lieux est dressé, aux frais du maître de l'ouvrage, contradictoirement, avant et après le chantier, par un représentant du gestionnaire de la voie publique et par le gestionnaire de chantier. A l'issue des travaux, une fiche cadastrale du sous-sol permettant un traitement informatique et mentionnant l'emplacement des câbles, canalisations et ouvrages rencontrés à l'occasion des travaux, ainsi que les états des lieux avant et après chantier sont joints au

7° de beplantingen en het stadmeubilair binnen de bouwplaats en in de omgeving ervan moeten een adequate bescherming krijgen; zij moeten worden geïnventariseerd bij de vergunningsaanvraag, aangeduid op de plannen die naar de beheerder van de openbare weg en naar de commissie worden gezonden, en opgenomen in de plaatsbeschrijving die vóór de werken wordt opgesteld.

8° de werken die in fasen kunnen worden uitgevoerd, moeten aldus worden opgevat en georganiseerd dat zij op die manier kunnen worden uitgevoerd en dat de plaatsen kunnen worden hersteld na afloop van elke fase.

9° de voorschriften in de vergunningen tot uitvoering van de werken kunnen de concessiehouders verplichten bij de uitvoering van hun werken rekening te houden met de bestaande constructies op of onder de openbare weg en te voorzien in bijkomende aanpassingen die toelaten het opbreken van de openbare weg voor latere werken te vermijden.

De regering kan, bij besluit, uitzonderingen op en preciseringen bij deze algemene regels vaststellen. Zij bepaalt de voorwaarden en de modaliteiten waaronder de in lid 2 - 9° bedoelde werken worden opgelegd.

Hoofdstuk V. - Draagwijdte en uitvoering van de vergunning

Artikel 13

De vergunning voor de uitvoering van de werken houdt de toelating in de bouwplaats te openen en de werken aan te vatten.

De afgifte van de vergunning ontslaat de houder ervan niet van de plicht de andere vergunningen en toelatingen te bekomen die door andere wetgevingen zijn vereist.

De vergunning bepaalt het gebied van de bouwplaats en de duur van de werken, de voorschriften die van toepassing zijn op de bouwplaats en het bedrag van de borgtocht die de herstelling van de plaatsen moet waarborgen.

Artikel 14

Vóór en na de werken wordt door een vertegenwoordiger van de beheerder van de openbare weg en door de beheerder van de bouwplaats, op kosten van de bouwheer een contradictoire plaatsbeschrijving opgesteld. Bij het oorspronkelijk dossier met de vergunningsaanvraag wordt, na de werken, een kadastrale kaart van de ondergrond gevoegd die een verwerking door de computer toelaat en waarop de plaats vermeld staat waar de kabels, leidingen

dossier initial comprenant la demande d'autorisation. La fermeture du chantier ne peut être réalisée en l'absence de transmission de la fiche. Si le maître de l'ouvrage renonce à l'établissement d'un état des lieux préalable à l'exécution des travaux, l'état initial est réputé bon.

Article 15

La remise en état des lieux est soumise aux règles suivantes:

1. la durée de la phase de remise en état est comprise dans la durée totale du chantier;
2. la remise en état respecte la ou les destinations de la voie publique et les besoins qui en découlent; elle est réalisée avec des matériaux semblables à ceux préexistants;
3. la remise en état des chantiers exécutés par phase se fait au fur et à mesure de l'achèvement des phases;
4. les installations, engins, matériels et déchets du chantier doivent être enlevés au plus tard à la date fixée pour la fin du chantier;
5. la remise en état implique la restauration ou le remplacement des plantations, des éléments de signalisation et du mobilier urbain endommagés;
6. après remise en état, le maître de l'ouvrage est tenu de garantir les réparations définitives pendant un délai de deux ans à partir de la date du procès-verbal prononçant la réception provisoire.

Article 16

Une déclaration d'achèvement de travaux est établie et transmise à la commission par le gestionnaire de la voie publique ou son délégué pour chaque partie de chantier et après établissement de l'état des lieux de fin de chantier.

Article 17

Le gestionnaire de la voie publique est habilité à:

soit à donner quittance et remise du cautionnement au maître de l'ouvrage;

soit à fixer le montant de l'amende et à ordonner un complément de travaux à réaliser aux frais du maître de l'ou-

en constructies bij de uitvoering van de werken gevonden werden, alsmede de plaatsbeschrijvingen vóór en na de werken. De bouwplaats kan niet worden gesloten indien die kaart niet is verzonden. Indien de bouwheer ervan afziet een plaatsbeschrijving op te maken die de uitvoering van de werken voorafgaat, wordt de oorspronkelijke staat geacht goed te zijn.

Artikel 15

Het in goede staat herstellen van de bouwplaats is onderworpen aan de volgende regels :

1. de duur van de herstellingsfase moet begrepen zijn in de totale duur van de werken;
2. de herstelling moet de bestemming(en) van de openbare weg in acht nemen, alsmede de daaruit voortvloeiende behoeften ; zij wordt uitgevoerd met materialen van dezelfde soort als die welke oorspronkelijk gebruikt werden;
3. de herstelling na de in fasen uitgevoerde werken moet gebeuren telkens een fase voltooid is;
4. de installaties, de machines, het materieel en het afval van de bouwplaats moeten ten laatste verwijderd zijn op de voor de voltooiing van de werken vastgestelde datum;
5. de herstelling houdt de restauratie of de vervanging in van de beschadigde beplantingen, verkeerstekens en elementen van het stadmeubilair;
6. na de herstelling moet de bouwheer de definitieve herstellingswerken twee jaar lang waarborgen en dit vanaf de datum van het proces-verbaal van de voorlopige oplevering.

Artikel 16

Voor ieder deel van de werken en na de opstelling van de plaatsbeschrijving na beëindiging van de werken, wordt door de beheerder van de openbare weg of zijn afgevaardigde een verklaring van voltooiing van de werken opgesteld en naar de commissie gezonden.

Artikel 17

De beheerder van de openbare weg is gemachtigd :

ofwel, aan de bouwheer kwitantie te geven of terugbetaling te doen van de borgtocht ;

ofwel, het bedrag van de boete vast te stellen en de uitvoering van bijkomende werken op kosten van bouwheer

vrage afin de rendre les lieux conformes aux prescriptions de l'autorisation d'exécution.

Le cautionnement ne peut être remis qu'après plein et entier payement du montant des amendes administratives éventuelles.

Le gestionnaire de la voie publique informe la commission de sa décision.

Chapitre VI. - Cautionnement

Article 18

Aucun chantier ne peut être entrepris sans dépôt préalable, au bénéfice du gestionnaire de la voie publique, d'un cautionnement auprès de la caisse. Ce cautionnement ne doit pas être constitué lorsque le maître de l'ouvrage est le gestionnaire de la voie publique concernée par les travaux ou lorsque le maître de l'ouvrage fait exécuter les travaux pour le compte de ce dernier.

Article 19

Le cautionnement est versé par le maître de l'ouvrage et est fixé par le gestionnaire de la voie publique dans le respect des règles arrêtées par le Gouvernement.

Les intérêts produits par le cautionnement y sont joints. Le cautionnement et les intérêts sont restitués à la caution lorsque la quittance a été donnée par le gestionnaire de la voie publique conformément à l'article 17. Cette quittance ne peut être donnée que lors du payement des amendes administratives prononcées en application de l'article 21.

L'autorisation n'est délivrée qu'après que le maître de l'ouvrage a justifié du cautionnement.

L'autorité qui a délivré l'autorisation modifie le montant du cautionnement en cours de chantier, lorsque l'évolution du coût de la remise en état le justifie.

Chapitre VII. - Contrôle et sanctions

Article 20

En cours d'exécution des travaux, le gestionnaire de la voie publique peut, s'il y a lieu, dresser un constat de mauvaise exécution et, en ce cas, exiger la remise immédiate des lieux en état, accompagnée d'une amende administrative. Le constat est transmis à la commission.

te bevelen om de plaatsen opnieuw in overeenstemming te brengen met de voorschriften van de uitvoeringsvergunning.

De borgtocht mag pas worden terugbetaald na volledige betaling van de eventuele administratieve boetes.

De beheerder van de openbare weg licht de commissie in over zijn beslissing.

Hoofdstuk VI. - Borgtocht

Artikel 18

Geen enkel werk mag worden ondernomen zonder dat, vooraf, bij de kas een borgtocht is gestort ten bate van de beheerder van de openbare weg. Die borgtocht moet niet worden gesteld wanneer de bouwheer de beheerder is van de openbare weg waaraan de werken worden uitgevoerd of wanneer de bouwheer de werken laat uitvoeren voor rekening van deze laatste.

Artikel 19

De borgtocht wordt gestort door de bouwheer en wordt vastgesteld door de beheerder van de openbare weg, met inachtneming van de door de Regering bepaalde regels.

De interesten die de borgtocht opbrengt, worden eraan toegevoegd. De borgtocht en de interesten worden aan de borgsteller terugbetaald wanneer door de beheerder van de openbare weg daarvan kwijting gegeven is, overeenkomstig artikel 17. Die kwijting mag pas gegeven worden na betaling van de administratieve boetes uitgesproken bij toepassing van Artikel 21.

De vergunning wordt pas afgegeven nadat de bouwheer heeft aangetoond dat hij de borgtocht heeft betaald.

De overheid die de vergunning heeft uitgereikt, wijzigt het bedrag van de borgtocht tijdens de uitvoering van de werken wanneer de evolutie van de prijs van de herstelling dit rechtvaardigt.

Hoofdstuk VII. - Controle en strafbepalingen

Artikel 20

Tijdens de uitvoering van de werken kan de beheerder van de openbare weg, indien daartoe grond bestaat, een vaststelling van gebrekkige uitvoering opmaken en in dat geval eisen dat de plaats onmiddellijk in goede staat wordt hersteld en tegelijk een administratieve boete opleggen. De vaststelling wordt overgezonden aan de commissie.

Article 21

Est puni d'une amende administrative de 1000 francs à 1.000.000 francs, celui qui contreviendra aux dispositions de la présente ordonnance.

Le montant de l'amende et le délai de payement sont fixés, en fonction de la nature de l'infraction, par un arrêté du Gouvernement

La Région et la Commune perçoivent le montant des amendes relatives aux infractions commises sur les voies publiques dont ils sont respectivement le gestionnaire.

Le montant des amendes perçues par la Région est affecté au « fonds pour l'équipement et les déplacements » institué par l'ordonnance du 12 décembre 1991 créant les Fonds Budgétaires.

Article 22

Sans préjudice des devoirs incombant aux autres officiers de la police judiciaire, les fonctionnaires et agents désignés par le Gouvernement surveillent l'exécution des chapitres II, IV et V de la présente ordonnance et de ses arrêtés d'application.

A cet effet, ils ont la qualité d'officier de police judiciaire et sont placés sous la surveillance du procureur général auprès la Cour d'appel sans préjudice de leur subordination à l'égard de leurs supérieurs dans l'administration.

Ils sont tenus de prêter, devant le tribunal de première instance de leur résidence, le serment suivant: «Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple belge». Le greffier en chef communiquera à ses collègues des tribunaux de première instance situés dans le ressort desquels le fonctionnaire ou l'agent doit exercer ses fonctions, copie de la commission et de l'acte de prestation de serment.

Ces fonctionnaires et agents peuvent, dans l'exercice de leur mission:

1. pénétrer à toute heure du jour ou de la nuit dans le périmètres des chantiers;
2. procéder à tous examens, contrôles et enquêtes et recueillir toutes informations qu'ils estiment nécessaires pour s'assurer que les dispositions de l'ordonnance et des arrêtés d'exécution sont effectivement observées, et notamment:
 - a) interroger toute personne sur tout fait dont la connaissance est utile à l'exercice de la surveillance;

Artikel 21

Wordt bestraft met een administratieve boete van 1000 frank tot 1.000.000 frank, hij die de bepalingen van deze ordonnantie overtreedt.

Het bedrag van de boete en de betalingstermijn worden bij besluit van de Regering bepaald op grond van de aard van de overtreding.

Het Gewest en de Gemeente innen het bedrag van de boetes voor de overtredingen begaan op de openbare wegen waarvan zij respectievelijk de beheerder zijn.

Het bedrag van de door het Gewest geïnde boetes wordt aangewend voor het «Fonds voor uitrusting en verplaatsingen», opgericht bij de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen.

Artikel 22

Onverminderd de taken die de andere officieren van de gerechtelijke politie dienen uit te voeren, wordt het toezicht op de uitvoering van de hoofdstukken II, IV en V van deze ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten uitgeoefend door de ambtenaren en personeelsleden die daarvoor door de Regering zijn aangesteld.

Te dien einde hebben zij de hoedanigheid van officier van de gerechtelijke politie en worden zij onder het toezicht van de procureur-generaal bij het Hof van beroep geplaatst, onverminderd hun ondergeschiktheid aan hun oversten bij de administratie.

Zij dienen voor de rechtbank van eerste aanleg van hun woonplaats de volgende eed af te leggen: «Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en de wetten van het Belgisch volk». De hoofdgriffier zal zijn ambtgenoten in de rechtbanken van eerste aanleg, die gelegen zijn in het rechtsgebied waarbinnen de ambtenaar of het personeelslid zijn functies moet uitoefenen, een afschrift van de opdracht en van de akte van eedaflegging bezorgen.

Die ambtenaren en personeelsleden mogen tijdens de uitoefening van hun taak:

1. op ieder uur van de dag of de nacht de bouwplaats betreden;
2. overgaan tot alle onderzoeken, controles en enquêtes, alsmede alle inlichtingen inwinnen die zij noodzakelijk achten om zich ervan te vergewissen dat de bepalingen van de ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten werkelijk worden in acht genomen, en inzonderheid:
 - a) eender welke persoon ondervragen over ongeacht welk feit waarvan de kennis nuttig is voor de uitoefening van het toezicht;

- b) se faire produire sans déplacement ou rechercher tout document, pièce ou titre utile à l'accomplissement de leur mission, en prendre copie photographique ou autre, ou l'emporter contre récépissé;
- 3° en cas d'infraction, mettre sous scellés un chantier, dresser rapport à la commission et au gestionnaire de la voie publique et dresser procès-verbal faisant foi jusqu'à preuve du contraire; une copie du procès-verbal doit, à peine de nullité, être notifiée au contrevenant dans les quatorze jours de la constatation de l'infraction;
- 4° dans l'exercice de leur fonction, requérir l'assistance de la police communale et de la gendarmerie.

Article 23

En cas de violation des dispositions des chapitres II, IV et V, le gestionnaire de la voie publique peut faire procéder à l'exécution des travaux jugés nécessaires à la remise en état dans les règles de l'art de la voie publique, en prélevant d'office les sommes nécessaires sur le cautionnement.

Si le montant du cautionnement est insuffisant, le gestionnaire de la voie publique récupère à charge de l'imprévoyant et au besoin par voie de contrainte les frais supplémentaires exposés.

Article 24

§ 1er. - A défaut de paiement du montant de l'amende dans le délai imparti, une contrainte est lancée par le fonctionnaire chargé de la perception par le Gouvernement.

§ 2. - La notification de cette contrainte se fait par lettre recommandée à la poste. La remise du pli à la poste compte pour notification à partir du jour suivant.

§ 3. - La notification visée au paragraphe 2:

1. interrompt la prescription des amendes administratives et des accessoires;
2. rend possible l'inscription hypothécaire légale prévue au paragraphe 6;
3. donne la possibilité au redevable de faire opposition à l'exécution de la contrainte selon les modalités prévues au paragraphe 9;
4. fait courir les intérêts moratoires aux taux légal civil en tenant compte des règles en vigueur en la matière.

- b) zich, zonder verplaatsing, alle documenten, stukken of titels laten voorleggen, die nuttig zijn voor de uitvoering van hun opdracht, of ze opzoeken, er een fotokopie of andere kopie van nemen, of ze tegen ontvangstbewijs meenemen;
3. ingeval van overtreding, een bouwplaats verzegelen, verslag opmaken voor de commissie of de beheerder van de openbare weg en proces-verbaal opstellen dat de overtreding aantoont tot bewijs van het tegendeel; een kopie van het proces-verbaal dient, op straffe van nietigheid, aan de overtreder te worden betekend binnen de veertien dagen na de vaststelling van overtreding;
- 4° bij de uitoefening van hun functie, de bijstand voordere van de gemeentepolitie of de rijkswacht.

Artikel 23

In geval van schending van de bepalingen van de hoofdstukken II, IV en V kan de beheerder van de openbare weg doen overgaan tot de uitvoering van de werken die hij voor de vakkundige herstelling van de openbare weg noodzakelijk acht, door de nodige bedragen ambtshalve af te houden van de borgtocht.

Indien het bedrag van de borgtocht ontoereikend is, verhaalt de beheerder van de openbare weg, zo nodig bij dwangbevel, de gemaakte extra kosten op de concessiehouder.

Artikel 24

§ 1. - Indien het bedrag van de boete niet betaald is binnen de opgelegde termijn, wordt een dwangbevel uitgevaardigd door de ambtenaar die door de Regering met de inning belast is.

§ 2. - De betekening van dat bevelschrift gebeurt met een ter post aangetekende brief. De afgifte van die brief op het postkantoor geldt als betekening vanaf de volgende dag.

§ 3. - De in § 2 bedoelde betekening :

1. stopt de verjaring van de administratieve boetes en toebehoren;
2. maakt de in paragraaf 6 bepaalde wettelijke hypothecaire inschrijving mogelijk;
3. biedt de schuldenaar de mogelijkheid verzet aan te tekenen tegen de uitvoering van het dwangbevel, volgens de in paragraaf 9 bepaalde modaliteiten;
4. doet de moratoire interesten lopen tegen de burgerlijke wettelijke rentevoet, rekening houdend met de geldende regels ter zake.

§ 4. - Après la notification visée au paragraphe 2, le fonctionnaire chargé de la perception de l'amende peut procéder, par lettre recommandée à la poste, à une saisie-arrêt-exécution entre les mains du dépositaire ou du débiteur, sur les sommes et effets que celui-ci doit, ou doit restituer, au redevable de l'amende.

La saisie est également dénoncée par lettre recommandée à la poste au redevable.

La saisie produit ses effets à partir de la remise de ce pli au destinataire. La procédure de saisie a lieu conformément aux dispositions des articles 1539 et suivants du Code judiciaire.

§ 5. - Afin de garantir le paiement des amendes et des accessoires, la Région a un privilège général sur tous les meubles du redevable, à l'exception des bateaux et des navires, et une hypothèque légale sur les biens du redevable, qui peuvent en faire l'objet et qui sont situés en Belgique.

§ 6. - Le privilège visé au paragraphe 5 prend rang immédiatement après les privilèges mentionnés aux articles 19 et 20 de la loi du 16 décembre 1851 et à l'article 23 du livre II du Code de commerce.

§ 7. - Le rang de l'hypothèque légale est déterminé par la date à laquelle l'inscription est faite en vertu de la contrainte rendue exécutoire qui a été notifiée ou signifiée au redevable conformément au paragraphe 2.

§ 8. - L'hypothèque est inscrite à la demande du fonctionnaire autorisé à cet effet par le Gouvernement.

L'inscription a lieu, nonobstant opposition, contestation ou appel, sur présentation d'une copie de la contrainte qui a été déclarée conforme par ce fonctionnaire et qui fait mention de la notification ou la signification.

§ 9. - L'exécution de la contrainte ne peut être interrompue que par opposition motivée du redevable avec citation à signifier par exploit à la Région.

L'action est introduite devant le tribunal de Bruxelles.

§ 10. Un intérêt de 1 p.c. par mois est dû de plein droit si l'amende n'est pas payée dans le délai imparti.

L'intérêt est calculé chaque mois sur le total de la redevance due et est arrondi au millier de franc inférieur.

§ 4. - Na de in paragraaf 2 bedoelde betekening kan de met de inning van de boete belaste ambtenaar, bij een ter post aangetekende brief, uitvoerend beslag onder de depositaris of de schuldenaar leggen, op de bedragen en effecten die deze laatste verschuldigd is of moet terugbetalen, aan de schuldenaar van de boete.

Het beslag wordt aan de schuldenaar eveneens betekend bij een ter post aangetekende brief.

Het beslag wordt van kracht vanaf de overhandiging van die brief aan de geadresseerde. De procedure van het beslag gebeurt overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 1539 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 5. - Ten einde de betaling van de boetes en hun toebehoren te waarborgen, heeft het Gewest een algemeen voorrecht op alle roerende goederen van de schuldenaar, met uitzondering van de zeeschepen en binnenschepen, alsmede een wettelijke hypotheek op de goederen van de schuldenaar, die daarvan het voorwerp kunnen zijn en die in België gelegen zijn.

§ 6. - Het in paragraaf 5 bedoelde voorrecht komt in rang onmiddellijk na de voorrechten vermeld in de artikelen 19 en 20 van de wet van 16 december 1851 en in artikel 23 van boek II van het Wetboek van Koophandel.

§ 7. De rang van de wettelijke hypotheek wordt bepaald door de datum waarop de hypotheecaire inschrijving is gedaan krachtens het uitvoerbaar gemaakte dwangbevel dat aan de schuldenaar werd aangezegd op betekend overeenkomstig paragraaf 2.

§ 8. - De hypotheek wordt ingeschreven op verzoek van de ambtenaar die daartoe door de Regering gemachtigd is.

De inschrijving gebeurt, niettegenstaande verzet, betwisting op beroep, op voorlegging van een kopie van het dwangbevel die door de ambtenaar voor eensluidend verklaard werd en die de aanzegging of de betekening vermeldt.

§ 9. - De uitvoering van het dwangbevel kan enkel worden onderbroken door met redenen omkleed verzet van de schuldenaar, met dagvaarding die bij exploit aan het Gewest moet betekend worden.

De vordering wordt ingesteld bij de rechtbank van Brussel.

§ 10. - Een interest van 1 pct. per maand is van rechtswege verschuldigd indien de boete niet binnen de gestelde termijn betaald is.

De interest wordt iedere maand berekend op het totale bedrag van de verschuldigde vergoeding en naar het lager liggende duizendtal afgerond.

Article 25

Les personnes qui s'associent pour réaliser des travaux sur, sous ou au-dessus de la voie publique sont solidairement responsables du paiement des amendes administratives et des frais occasionnés par la remise en état opérée d'office.

Chapitre VII. - Cadastre du sous-sol*Article 26*

Le Gouvernement a la maîtrise de l'établissement et de la maintenance du cadastre du sous-sol des voies publiques et le tient à jour.

Il établit, par voie d'arrêté, le modèle qui doit être exclusivement utilisé par tout impétrant pour tout projet de travaux intéressant la voie publique en vue de leur intégration dans le cadastre du sous-sol.

Le maître de l'ouvrage est tenu de remettre à la commission, au gestionnaire de la voie publique et au Gouvernement ou à la commune s'ils ne sont pas gestionnaire de la voie publique, un plan de récolement de son ouvrage établi sur le plan visé au deuxième alinéa.

Chapitre IX. - Dispositions finales*Article 27*

Seuls les travaux visés par les demandes d'autorisation introduites après l'entrée en vigueur de l'ordonnance et portant sur des travaux dont le début est fixé plus de 120 jours après cette entrée en vigueur sont soumis à l'ordonnance.

Article 28

L'ordonnance du 12 décembre 1991 créant les Fonds Budgétaires en son chapitre II, article 2, 3° instituant un Fonds pour l'Équipement et les Déplacements est modifiée comme suit : les moyens du fonds sont affectés : il est inséré un 8ème tiret - aux frais générés par la coordination des chantiers et la surveillance de la bonne tenue de ceux-ci.

Article 29

La présente ordonnance entre en vigueur au jour fixé par arrêté du Gouvernement et au plus tard le premier jour du troisième mois qui suit sa publication au *Moniteur Belge*.

Artikel 25

De personen die zich verenigen om de werken op, onder of boven de openbare weg uit te voeren, zijn hoofdelijk verantwoordelijk voor de betaling van de administratieve boetes en de kosten van de ambtshalve uitgevoerde herstelling.

Hoofdstuk VIII. - Kadaster van de ondergrond*Artikel 26*

De Regering heeft de controle over de opmaak en onderhoud van het kadaster van de ondergrond van de openbare wegen en werkt het bij.

Zij stelt, bij besluit, het model op dat door iedere concessiehouder, voor elk project van werken op de openbare weg, uitsluitend moet worden gebruikt voor de opnemings van de werken in het kadaster van de ondergrond.

De bouwheer is verplicht aan de commissie, aan de beheerder van de openbare weg en aan de Regering of aan de gemeente, indien zij geen beheerder van de openbare weg zijn, een vergelijkingsplan van zijn werk te overhandigen, opgemaakt op het in de tweede alinea bedoelde plan.

Hoofdstuk IX. - Slotbepalingen*Artikel 27*

Enkel de werken bedoeld in de vergunningsaanvragen welke na de inwerkingtreding van de ordonnantie zijn ingediend en die betrekking hebben op werken waarvan de aanvang langer dan 120 dagen na die inwerkingtreding is vastgesteld, zijn aan de ordonnantie onderworpen.

Artikel 28

Artikel 2, 3° van Hoofdstuk II van de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen, waarbij een Fonds voor uitrusting en verplaatsingen wordt opgericht, wordt gewijzigd als volgt : De middelen van het fonds worden aangewend voor : (er wordt een 8e streepje toegevoegd) - de kosten veroorzaakt door de coördinatie van de bouwplaatsen en het toezicht op het in goede staat houden ervan.

Artikel 29

Deze ordonnantie treedt in werking op de dag die bij besluit van de Regering is vastgesteld en ten laatste de eerste dag van de derde maand volgend op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

Bruxelles, le 13 novembre 1997.

Le Ministre chargé de l'Aménagement du territoire, des Travaux publics et du Transport,

Hervé HASQUIN

Le Secrétaire d'Etat chargé des Travaux publics, de la Politique foncière, de la Gestion du Patrimoine et de la Rénovation des Sites économiques désaffectés,

Eric ANDRE

Brussel, 13 november 1997.

De Minister belast met Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer,

Hervé HASQUIN

De Staatssecretaris belast met Openbare werken, Grondbeleid, Patrimoniumbeheer en Vernieuwing van Verlaten Bedrijfsruimten,

Eric ANDRE

